

NAŠA UNIVERZITA

NOVEMBER 2016

3

Daniel Hevier:
Písať nie je ťažké

**Tri fakulty UK
si pripomenuli
svoje výročia**

**Rozhovor s nositeľkou
Pulitzerovej ceny
Deborah Nelson**

**Dalajláma sa stretol
s akademickou obcou na UK**

Editoriál	2
Vo Vedeckom parku UK nadväzovali medzinárodné kontakty akademická sféra s podnikateľskou	3
Medici Univerzity Komenského inovujú štúdium lekárstva	3
Vyberáme z programu rektora UK	4
Študentská časť AS UK si zvolila svojho zástupcu do ŠRVŠ	4
Na Univerzite Komenského otvorili výstavu „Ľudia na úteku“	4
Dalajláma na Univerzite Komenského: 21. storočie by malo byť storočím dialógu	5
Vet'rh vzdelávania AKADÉMIA & VAPAC® ponúkol stredoškólakom informácie o vysokoškolskom štúdiu už po dvadsiatykrát	6
Deborah Nelson na Univerzite Komenského: Pravda, ktorú vidíme, je len špičkou ľadovca	8
FTVŠ UK prispela k medzinárodnej diskusii o športe	10
Hokejisti Univerzity Komenského zlatí aj do tretice	10
Právnická fakulta UK si pripomenula 95. výročie začiatku činnosti	12
Filozofická fakulta UK: Už 95 rokov nás myslenie baví	13
RKCMBF UK oslávila 80. výročie svojho jestvovania	15
Ekvádorská poetka Karina Gálvezová medzi hispanistami na FIF UK	16
Ocenenie pre Univerzitu tretieho veku ČDV UK	17
Otvorenie akademického roka 2016/2017 na Univerzite tretieho veku ČDV UK	17
Vo Vedeckom parku UK oslávili 2. výročie FabLabu	18
Cvičenie tchaj-fi-čchüan už aj na Univerzite Komenského	18
Podpora excelentných výskumníkov pre rozvoj nových technológií: ELEVaTE	19
Predstavujeme špičkové tímy	20
Cena Literárneho fondu za 2016 pre prof. Povinca	22
Mladí vedeckí pracovníci na Európskom týždni regiónov a miest v Bruseli	22
Úspechy delegácií FSEV UK na Model United Nations	23
FSEV UK predstavuje svojich úspešných absolventov	24
Rád spím, snívam, a často práve vo sne vyriešim nejaký tvorivý problém	26
Nefunkčnosť IKT môže mať pre spoločnosť až katastrofické následky	28
Precízne Nemecko	29
Prezradili ste nám o sebe	30
Profesor inžinierskej geológie oslavuje 80. narodeniny	31
Jubilant prof. PhDr. Vladimír Černušák, CSc.	31
Na svojom sne som makala pätnásť rokov	32
Na virtuálnej prehliadke Vysokoškolského mesta L. Štúra – Mlyny UK	32
Právna poradňa	33
Jazykové okienko	33
Listujeme v starých číslach	33
Krížovka	34
Karikatúra	34
Čo nájdete v decembrovej Našej univerzite?	34
English Summary	35

Dňa 16. októbra 2016 sa v Moyzesovej sieni Filozofickej fakulty UK stretol s akademickou obcou 14. dalajláma a čestný doktor Univerzity Komenského Tenzin Gyatso, ktorého v závere podujatia ocenil rektor pamätným prsteňom UK. Viac na str. 5.

EDITORIÁL

Hmlami „najjesennejšieho“ mesiaca sme sa od spomienky na tých, ktorí už nie sú medzi nami, dostali až po pripomenutie si dní pred dvadsiatich siedmich rokov, keď skupina študentov našej univerzity odštartovala proces zásadných zmien v živote krajiny. Avšak kým oni svojou angažovanosťou riskovali svoje ďalšie zotrvanie na škole – a tým aj svoju budúcnosť –, tak iná časť študentov (a už aj absolventov) „najstaršej a najväčšej“ si November 1989 buďto ani nevšimla, alebo bola práve zaujatá kachličkovaním. Navzdory očakávaniam to však bol práve „obkladač“ a spol., kto sa v zmenených pomeroch veľmi rýchlo orientoval, zachovájuúc si schopnosť obdivu(ne)hodnej adaptácie až do súčasnosti.

Za to, že sú on a jemu podobní dnes takí úspešní, môže i krátka pamäť spoločnosti. Pomerne často totiž zaznieva, a to už aj od niektorých z tých pamätníkov, ktorí sa priazni komunistického režimu rozhodne netešili, že pred osemdesiatym deviatym bolo lepšie. Hlavnou príčinou týchto povzdychov je akiste nefunkčnosť verejného sektora, ktorý, ťažko poznamenaný krátkozrakými politickými a osobnými záujmami, v službe spoločnému dobru zlyháva vo viacerých oblastiach ešte väčšími, než za socializmu. Avšak za slabú pamäť spoločnosti nesieme nemalú zodpovednosť aj my, ľudia spoza vysokoškolských katedrií. Hoci sme jednými z najväčších beneficentov spomínaných politických a spoločenských zmien, málo hovoríme o tom, že stabilita komunistického režimu bola stabilitou diktatúry a potlačania ľudských práv, málo presvedčivo argumentujeme, keď poukazujeme na to, že socialistické zriadenie sa ku koncu 80. rokov nachádzalo už v takej ťažkej politickej, hospodárskej, spoločenskej i morálnej kríze, že ju žiadna, akokoľvek dobre mienená, gorbačovská perestrojka nemohla vyriešiť. A najmä nehovoríme o tom, že systém bol postavený na lžiach, ktoré nám ešte aj v časoch radostne vítanej glasnosti do očí prednášali stranícki a štátni predstavitelia, keď nás, napriek každodennosti plnej očividných nedostatkov, podvodov a klamstiev, bezostyšne presviedčali, že žijeme v tom najprosperujúcejšom a najlepšom možnom spoločenskom zriadení.

Preto jednu z našich najvýznamnejších úloh vidím v neustálom vysvetľovaní a korigovaní poloprávd a klamstiev o realite uplynulého režimu, resp. všetkých nespravodlivých a neslobodných režimov, ktorými sme ako obyvatelia sveta, Európy i Slovenska museli prejsť, v tom, že sa musíme viac starať o to, aby sa nezabúdalo. Tento mesiac je k tomu viac ako vhodný a želám Vám, milé čitateľky a milí čitatelia, aby Vám novembrové číslo nášho časopisu, v ňom bolo príjemným spoločníkom.

Doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD., prorektor UK pre rozvoj,
predseda Redakčnej rady Našej univerzity

NAŠA UNIVERZITA časopis Univerzity Komenského v Bratislave • ročník 63 • mesačník vychádza 10-krát ročne • Časopis je zaregistrovaný na Ministerstve kultúry SR pod číslom EV 2933/09 • ISSN 1338-4163 • Vydáva Univerzita Komenského v Bratislave • IČO: 00 397 865 • Adresa: Šafárikovo nám. 6, P. O. Box 440, 814 99 Bratislava 1 • e-mail: nasa.univerzita@uniba.sk • Tel.: 02/592 44 346 • <http://www.uniba.sk/nu> • Predseda redakčnej rady: doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD., prorektor UK. Členovia: RNDr. Martin Belluš, FMFI UK; ThDr. Dávid Benka, PhD., EBF UK; PhDr. Helena Bernadičová, LF UK; doc. RNDr. Branislav Bleha, PhD., PrIF UK; Mgr. Viera Boróoy, M.Sc., UVP UK; prof. MUDr. Andrea Čalkovská, DrSc., JLF UK; Mgr. Eva Faithová, PhD., PdF UK; Mgr. Andrea Figulová, PhD., FSEV UK; JUDr. Marián Giba, PhD., PraF UK; doc. JUDr. PhDr. Katarína Gubiniová, PhD., FM UK; Mgr. Martina Krutilová, VM L. Štúra – Mlyny UK; Ing. Ľubomír Lauko, VI Družba UK; Mgr. František Seman, PhD., FTVŠ UK; ThDr. Ivan Šulík, PhD., RKCMBF UK; Mgr. Jaroslav Tóth, PhD., FaF UK; Mgr. Jakub Trangoš, ČDV UK; doc. PhDr. Miloslav Vojtech, PhD., FiF UK • Vedúca redaktorka: Mgr. Erika Hubčíková • Redakcia: PhDr. Andrea Földváryová, Mgr. Jana Blusková, JUDr. Zuzana Tomová • Fotograf: Vladimír Kuric • Grafická úprava: HLBINY s. r. o. • Tlač: KO&KA, spol. s r. o., Bratislava • Uzavierka: posledný pracovný deň v mesiaci • Náklad 3200 ks. Za obsah príspevkov zodpovedajú autori. Za obsah inzercie zodpovedá zadávateľ.

Vo Vedeckom parku UK nadväzovali medzinárodné kontakty akademická sféra s podnikateľskou

Pri príležitosti predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie sa v Bratislave v dňoch 12. – 13. októbra 2016 uskutočnilo podujatie *Diplomatic, Economic and Academic Days (DEA)*, nad ktorým prevzala záštitu belgická princezná Léa. Súčasťou podujatia bola medzinárodná konferencia vo Vedeckom parku Univerzity Komenského (UVP UK) za účasti rektora UK prof. RNDr. Karola Mičieta, PhD.

Cieľom konferencie DEA v Bratislave bola podpora dohôd pre spoločné aktivity a vytváranie siete medzi slovenskými a belgickými podnikateľmi a univerzitami.

Konferenciu otvoril rektor Univerzity Komenského v Bratislave prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., ktorý priblížil účastníkom aktivity a vízie Vedeckého parku UK. Podľa jeho slov je toto podujatie príležitosťou posilniť spoluprácu medzi jednotlivými univerzitami a prispieť k naplneniu cieľov slovenského predsedníctva v Rade EÚ.

Súčasťou programu bola aj prezentácia Vedeckého parku UK. Riaditeľ UVP UK prof. RNDr. Ján Turňa, CSc., informoval o procese kreovania parku, o jeho funkciách, misiách, víziách i o formách spolupráce. „Vedecký park má v úmysle zvýšiť biomedicínsky výskum na Univerzite Komenského a prostredníctvom dynamickej štruktúry poskytnúť čo najväčší priestor pre spoluprácu výskumných tímov všetkých fakúlt univerzity,“ uviedol.

Univerzita Komenského pripravila toto podujatie v spolupráci s Cercle International Dip-

lomatique et Consulaire (CIDIC) a združením UNICA, ktoré je poprednou inštitucionálnou sieťou vysokého školstva v Európe. Generálna tajomníčka siete UNICA Kris Dejonckheere vo svojom príhovore vyjadrila najmä potrebu internacionalizovať univerzity.

Na konferencii vystúpili tiež František Šimančík zo Slovenskej akadémie vied, Peter Kolesár z Neulogy, Petra Dzurovčinová zo SAPIE – Slovak Alliance for the Internet Economy a Gunter Gaublomme z BDA/VUB (Brussels Diplomatic Academy of VUB).

Nataša Dojčáková, UVP UK

Zľava: rektor UK Karol Mičieta, guvernér belgickej provincie Liege Hervé Jamar, prezident CIDIC Ernest de Laminne de Bex, belgický veľvyslanec v SR Willem van de Voorde, prorektorka UK Daniela Ostatníková

AKTIVITY NAŠICH ŠTUDENTOV

Medici Univerzity Komenského inovujú štúdium lekárstva

Študent Tomáš Brngál z Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (LF UK) so svojím tímom v študentskom startup-e *Virtual Medicine* prišiel s nápadom, ako zjednodušiť a zatriktívniť štúdium medicíny. Vymysleli totiž jedinečnú medicínsku virtuálnu aplikáciu. Študent si jednoducho nasadí špeciálne okuliare a vďaka aplikácii sa dostane do virtuálnej pitevne, kde si môže prezrieť časti ľudského tela v 3D podobe.

Keďže anatómia je stavebný kameň medicínskeho štúdia, začali práve ňou. Aktívne spolupracujú s Anatomickým ústavom LF UK. Vďaka podpore prodekanke LF UK a prednostky Anatomického ústavu LF UK doc. MUDr. Elišky Kubikovej, PhD., spoločnosti Samsung Slovakia a víťazstve tohto projektu v grantovom programe Nadácie Tatra banky zriadi v blízkej dobe na fakulte „VAU“ – virtuálnu anatomickú učebňu.

„Našou víziou je spraviť štúdium medicíny pochopiteľnejším a zaujímavejším, zefektívniť a zjednodušiť ho. Cieľom projektu je dokončiť a globálne predávať VR Anatomy – medicínsku vzdelávaciu aplikáciu pre študentov medicíny a doktorov, ktorá funguje na princípe virtuálnej reality. V krátkodobom horizonte chceme vytvoriť vývojárske štúdio, ktoré postupne vďaka spolupráci s poprednými odborníkmi inovuje a aplikuje vzdelávanie medicíny na možnosti 21. storočia,“ hovorí medik UK Tomáš Brngál.

Študentskému startup-u *Virtual Medicine* sa nedávno podarilo uspieť v súťaži Slovak Student Startup Cup v kategórii „Veda a medicínske technológie“. Taktiež obsadili prvé miesto v súťaži Quick Pitch na konferencii Startup or Shutdown. So svojimi projektmi

bodovali i na ŠVOČ na LF UK, kde boli najúspešnejší v kategórii „Inovatívne technológie v medicíne a aplikovaná morfológia“.

Hlavnými výhodami aplikácie sú:

- **Interaktivita** – pomocou ovládačov môže užívateľ ľubovoľne manipulovať s 3D modelmi, napr. otáčať, oddeľovať, zväčšovať, ako keby držal reálne časti tela v ruke.
- **Vtiahnutie do deja** – moderné počítačom vytvorené prostredie dáva užívateľovi pocit, že sa nachádza v anatomickej pitevni, i keď práve sedí doma, čo zároveň zvyšuje sústredenost študenta na učivo, keďže ho nevyrušujú externé okolité vnemy.
- **Zážitkové učenie**, ktoré zvyšuje motiváciu a vedie k ľahšiemu zapamätaniu si učiva.
- **Lepšia priestorová predstavivosť** ako pri štúdiu z knižného atlasu alebo z mobilnej aplikácie.
- **Zapájanie viacerých zmyslov pri učebnom procese** (oči, gestika, sluch).

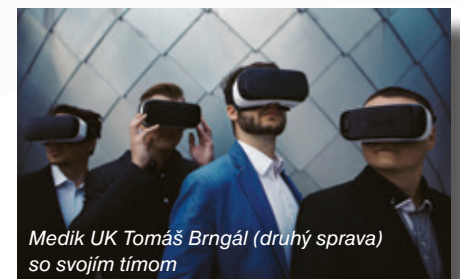
Víziou tímu v dlhodobom horizonte je vyvíjať pokročilé medicínske aplikácie, ktoré budú lekárom pomáhať a zjednodušovať ich prácu.

„Oceňujem nápad a kreativitu našich študentov využívajúcich najmodernejšie technologické postupy a virtuálne modelované pros-

tredie na efektívnejšie medicínske vzdelávanie a čo najlepšiu pripravenosť pre prax,“ hodnotí aktivitu medikov rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD.

Jana Blusková

Foto: Archív Tomáša Brngála

Medik UK Tomáš Brngál (druhý sprava) so svojím tímom

3. 10. – Rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., prijal pozvanie veľvyslanca Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku na oslavy pri príležitosti štátneho sviatku Dňa nemeckej jednoty.

4. 10. – V Aule Benedikta XVI. sa zúčastnil na slávnostnom zhromaždení pri príležitosti 80. výročia vzniku Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty UK. Viac na str. 15 – 16.

10. 10. – Predsedať zasadnutiu Vedeckej rady UK.

11. 10. – Zúčastnil sa na zasadnutí Vedeckej rady Masarykovej univerzity v Brne.

12. 10. – Zúčastnil sa na rokovaní mimoriadnej rady zväzu a signatárov Deklarácie Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku.

Na pozvanie belgického veľvyslanca na Slovensku Willem Van de Voordeho sa zúčastnil na uvítacej recepcii pri príležitosti podujatia Diplomatic, Economic and Academic Days (DEA) v Bratislave.

13. 10. – V Univerzitnom vedeckom parku UK privítal účastníkov medzinárodnej konferencie DEA v Bratislave. Viac na str. 3.

14. 10. – Zúčastnil sa na 78. zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie v Trnave.

16. 10. – Privítal na pôde UK čestného doktora Univerzity Komenského 14. dalajlámu Tenzina Gyatsa, ktorý v Moyzovej sieni Filozofickej fakulty UK diskutoval s akademickou obcou UK na tému „Morálne aspekty vzdelávania a vedy v prospech humanizmu“. Viac na str. 5.

17. 10. – Zúčastnil sa na zasadnutí Komisie pre posudzovanie návrhov na udelenie Ceny za vedu a techniku 2016.

19. 10. – Zúčastnil sa na zasadnutí Predsedníctva Akademického senátu UK.

20. 10. – Prihovoril sa účastníkom slávnostného zasadnutia Vedeckej rady Právnickej fakulty UK, ktoré sa konalo pri príležitosti 95. výročia začiatku činnosti fakulty. Viac na str. 12 – 13.

24. 10. – Na pôde Filozofickej fakulty UK predniesol úvodné slovo na tému „Pohľad do dejín inštitúcie a jej akademickej obce“ na konferencii, ktorá sa konala pri príležitosti 95. výročia začiatku činnosti fakulty. Viac na str. 13 – 14.

Na pôde Výskumnej agentúry rokoval o zosúladeňaní projektových činností spoločného projektu UK a STU pod názvom „ACCORD“.

Prijal pozvanie veľvyslanca Rakúskej republiky na Slovensku Helfrieda Carla na stretnutie v Starej tržnici pri príležitosti rakúskeho štátneho sviatku.

25. 10. – Privítal na pôde UK nositeľku Pulitzrovej ceny Deborah Nelson z Marylandskej univerzity. Viac na str. 8 – 9.

Prijal pozvanie veľvyslankyne Českej republiky na Slovensku Livie Klausovej na koncert do Zichyho paláca, ktorý sa konal pri príležitosti českého štátneho sviatku.

26. 10. – Zúčastnil sa na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Českej poľnohospodárskej univerzity v Prahe pri príležitosti udelenia čestného titulu doctor honoris causa Martinovi J. Kropffovi.

28. 10. – Prijal pozvanie veľvyslankyne Turecka na Slovensku Gülhan Ulutekin na stretnutie pri príležitosti 93. výročia vyhlásenia Tureckej republiky.

Mgr. Daniela Magalová,
Kancelária rektora UK

SPRAVODAJSTVO

Študentská časť AS UK si zvolila svojho zástupcu do ŠRVŠ

Dňa 26. októbra 2016 sa v priestoroch Auditoria maximum konalo v poradí 7. riadne zasadnutie Akademického senátu Univerzity Komenského v Bratislave (AS UK).

Bc. Daniel Zigo

Hneď v úvode zasadnutia si študentská časť AS UK zvolila svojho zástupcu do Študentskej rady vysokých škôl (ŠRVŠ) na volebné obdobie 2016 – 2018. Stal sa ním súčasný podpredseda AS UK za študentskú časť Bc. Daniel Zigo, študent magisterského stupňa štúdia na Právnickej fakulte UK (PraF UK), ktorý je aktuálne tiež členom študentskej časti Akademického senátu PraF UK.

Významným bodom zasadnutia bolo schválenie Dodatku č. 3 k Študijnému poriadku Univerzity Komenského v Bratislave (Vnútny predpis č. 8/2013) v súvislosti s udeľovaním kreditov za štátne záverečné skúšky. Na základe prijatého dodatku, ktorý nadobudol platnosť aj účinnosť dňom jeho schválenia, sa bude v prípade celkového hodnotenia študenta započítavať do váženého študijného priemeru aj hodnotenie zo štátnych záverečných skúšok.

Na zasadnutí vystúpil aj prof. RNDr. Ján Turňa, CSc., riaditeľ Vedeckého parku UK, ktorý prítomných informoval o pripravovaných zmluvách o spolupráci medzi Vedeckým parkom UK a Centrom vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, ako aj spoločnosťami Geneton, s. r. o., KOMPOZITUM, s. r. o., Medirex, a. s., a Slovgen, s. r. o.

Zasadnutie AS UK bolo už tradične venované aj informáciám členov Vedenia UK, ktoré v ich mene predostrela prorektorka UK pre legislativu prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.

Viac informácií nájdete na webstránke AS UK: <http://uniba.sk/o-univerzite/organy-uk/akademicky-senat-uk/>.

Zuzana Tomová

Na Univerzite Komenského otvorili výstavu „Ľudia na úteku“

Dňa 6. októbra 2016 otvoril rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., výstavu fotografií „Ľudia na úteku“, ktorých autorom je Jan Skalík, dobrovoľník pôsobiaci na srbsko-chorvátskych hraniciach.

Nosnou témou siedmeho ročníka festivalu Arteterapia sú ľudia na úteku. Súčasťou festivalu bola aj rovnomená výstava fotografií Jana Skalíka – vo foyeri historickej budovy UK na Šafárikovom námestí 6.

„Mal som veľmi silný dojem z momentu, keď autobusy v Srbsku vysadili asi 2000 ľudí na srbsko-chorvátskej hranici v poliach bez akéhokoľvek zázemia. Nocovali pri cca 40 táborových ohňoch, noc bola dosť chladná. V druhú ráno sa tam zoradil asi dvojtisícový zástup ľudí, ktorý čakal na postupné prepustenie do Chorvátska, a z toho vznikol snímok muža, ktorý uprostred prázdnych polí drží svoje dieťa v náručí. Táto fotografia sa stala zároveň i výzvou pre európske vlády, aby nenechávali humanitárnu krízovú situáciu na dobrovoľníkoch, ale aby zasiahli pomocou svojich zložiek,“ opisuje Skalík vznik fotografie, ktorá sa stala jeho srdcovkou.

Podielil sa aj so situáciou, ktorú hodnotí ako najemotívnejšiu. „Najviac ma zasiahlo, keď veľké množstvo ľudí na srbsko-chorvátskej hranici stálo bez vody, bez žiadnej informácie o tom, kedy môžu byť vpustení, resp. či vôbec. Vtedy dav znervóznel a pretrhol policajnú bariéru a vzhľadom na to, že chorvátska polícia reagovala obuškami a snažila sa dav zastaviť, čo v tej chvíli už nebolo možné, došlo k pomerne vážnym zraneniam. Táto situácia však viedla k tomu, že česko-slovenský tím, ktorý na tom mieste vtedy pomáhal, sa od tej doby snažil viac spolupracovať s tamojšími orgánmi, aby takéto davy nevznikali, čo sa potom i niekoľko týždňov darilo.“

Výstava bola sprístupnená počas trvania festivalu – od 6. do 7. októbra 2016.

Jana Blusková

Dalajláma na Univerzite Komenského: 21. storočie by malo byť storočím dialógu

Dvadsať prvé storočie by malo byť storočím dialógu. Aj to zaznelo na stretnutí 14. dalajlámu a čestného doktora Univerzity Komenského (UK) Tenzina Gyatsa s akademickou obcou UK, ktoré sa uskutočnilo v nedeľu 16. októbra 2016 v Moyzesovej sieni Filozofickej fakulty UK (FiF UK).

Významného hosta privítal na pôde univerzity rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD.: „Pred šiestnástimi rokmi – presne 16. októbra – naša alma mater ocenila dalajlámu čestným titulom Doctor honoris causa Univerzity Komenského. Dnes vitame Jeho Svätosť na Slovensku už po tretíkrát, ako zvykneme hovoriť – do tretice všetko dobré.“

Prodekan FiF UK a sinológ prof. Mgr. Martin Slobodník, PhD., priblížil životný príbeh dalajlámu. „Tenzin Gyatso je podľa tibetských buddhistických predstáv štrnástym znovuzrodením línie dalajlámov, ktorej korene siahajú do 15. storočia.“

„Som veľmi šťastný, že sa tu môžem stretnúť s akademickou obcou. Je to pre mňa veľká česť, ďakujem za túto možnosť,“ povedal hneď v úvode dalajláma. Stretnutie na tému Morálne aspekty vzdelávania a vedy v prospech humanizmu sa nieslo v duchu myšlienok potreby rešpektovania druhých, jednotnosti a spolupatričnosti. „Ľudstvo potrebuje vedieť súcitiť,“ vyzýva 14. dalajláma, podľa ktorého sa ľudia musia naučiť byť empaticí. Podľa jeho slov by sme preto mali najmä na školách začať vzdelávať iným spôsobom: mladí ľudia potrebujú vzdelanie, ktoré sa sústreďí na ľudskosť

a súcit. Hovoril i o tom, že všetky náboženstvá majú napriek rozdielnosti vo filozofických koncepciách vo svojej podstate zakotvenú lásku a empatiu, na čo však mnohokrát zabúdame. „Rozdiely by nás nemali rozdeľovať. Skôr by mali viesť k spolupatričnosti,“ pripomenul. Dalajláma tiež priblížil svoj koncept odpustenia, no nezabudnutia.

V rámci diskusie reagoval aj na otázky o tom, ako môže vzdelanie prispieť k rozvoju humanizmu a celospoločenskej zmene či o aktuálnych problémoch doby. K otázke, ako sa dá s empatiou pozerať na bývalý komunistický režim, sa dalajláma vyjadril, že totalitu hodnotí ako chorý režim, ktorý súcit ignoroval. „Skutočná empatia a spolupatričnosť sú však také široké, že dokážu obsiahnuť aj nášho nepriateľa. Nesmieme zabúdať, že aj naši nepriatelia sú ľudské bytosti,“ zdôraznil.

V Moyzesovej sieni FiF UK si dalajláma pozrel aj výstavu fotografií zo severovýchodného Tibetu zachytávajúcu tibetskú kultúru a tibetské náboženstvo. Autorom fotografií je Mgr. Pavol Breier, ArtD., z Pedagogickej fakulty UK. Fotografie sú súčasťou knihy uvedeného fotografa a autora prof. Mgr. Martina Slobodníka, PhD., z FiF UK: Labrang – svet tibetského kláštora.

V závere podujatia ocenil rektor UK 14. dalajlámu pamätným prsteňom UK. Ten si univerzitu uctil jeho nasadením na prst – pred očami publika.

14. dalajláma Tenzin Gyatso je duchovným vodcom Tibetu. Narodil sa ako Lhamo Döndub 6. júla 1935 v roľníckej rodine na severovýchode Tibetu. Slávnostná intronizácia sa konala 22. februára 1940 v Lhase, hlavnom meste Tibetu. Tenzin Gyatso je nositeľom mnohých mierových cien a čestných doktorátov. V decembri 1989 získal Nobelovu cenu za mier. V Aule Univerzity Komenského v Bratislave si 16. októbra 2000 prevzal čestný titul Doctor honoris causa, ktorý mu univerzita udelila „za zásluhy o šírenie vznešenej múdrosti, mieru a humanizmu po celom svete, ďalej za mnohé podniknuté námahy, ktorými by sa vybojovali práva a dôstojnosť tak jednotlivca, ako aj každého utlačeného národa pri zachovaní dorozumenia medzi národmi, ale aj za práce v oblasti morálnej filozofie, ktorými by sa dalo čeliť zlému morálnemu chaosu tejto našej doby.“

redakcia

Veľtrh vzdelávania AKADÉMIA & VAPAC® ponúkol stredoškólakom informácie o vysokoškolskom štúdiu už po dvadsiatykrát

V dňoch 11. – 13. októbra 2016 sa v bratislavskej AEGON Aréne NTC konal jubilejný 20. ročník veľtrhu štúdia a kariéry AKADÉMIA & VAPAC®, ktorý sa uskutočnil pod záštitou Maroša Šefčoviča, podpredsedu Európskej komisie, Petra Plavčana, ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR, a Rudolfa Kropila, prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie.

Na slávnostnom otvorení sa zúčastnili minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan, vedúci Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku Dušan Chrenek, prezident Slovenskej rektorskej konferencie Rudolf Kropil, riaditeľka podujatia Daniela Kráľovičová, predstavitelia vysokých škôl a ostatní hostia.

„Veľtrh vzdelávania Akadémia považujem za jednu z veľmi významných súčastí akademického života, ktorá pomáha mladým ľuďom zorientovať sa, čo budú v budúcnosti robiť a ako na to,“ vyzdvihol prínos podujatia Peter Plavčan.

Dušan Chrenek v príhovore zdôraznil, že študenti stredných škôl práve teraz prijímajú vážne rozhodnutie, na akú vysokú školu pôjdu, a veľtrh im ponúka dobrý prehľad o tom, aké majú šance. Z jeho slov zarezonovala tiež potreba neustále sa zvyšujúcej kvality vzdelávania: „Práve kvalita vzdelávania je mimoriadne dôležitá pre to, aby Európa mohla súťažiť na svetovom trhu. Potrebuje k tomu iniciatívnych mladých ľudí, ktorí prinášajú nové myšlienky, nápady a inovácie. Verím, že v budúcnosti študenti využijú aj možnosti, ktoré im poskytuje Európska únia – napr. aj prostredníctvom programu Erasmus+.“

Následne sa prítomným prihovril Rudolf Kropil. Podčiarkol, že štúdie OECD, ale i európske štatistiky hovoria o tom, že tí, ktorí majú vysokoškolské vzdelanie, sa ľahšie uplatnia v praxi a sú lepšie finančne ohodnotení.

Daniela Kráľovičová, stojaca už pri zrode veľtrhu v roku 1996, zhodnotila uplynulých 20 rokov, počas ktorých prešiel veľtrh

vzdelávania niekoľkými premenami. „Veľtrh už 20 rokov plní u nás úlohu najlepšej prezentácie možností štúdia pre študentov, ktorí budú v nasledujúcom roku maturovať. Prvý ročník v roku 1996 sa volal Akadémia a bola to prezentácia štúdia len v rámci Slovenskej republiky. Rokmi pribudol záujem zo strany študentov a zároveň i univerzít z Českej republiky, ale aj z ďalekého zahraničia. V roku 1998 tak už vznikol veľtrh, kde sa prezentovali aj zahraničné vysoké školy,“ približuje riaditeľka začiatky tohto podujatia.

Na veľtrhu sa zúčastnilo aj všetkých 13 fakúlt Univerzity Komenského (UK) – 12 bratislavských a 1 z Martina. Zástupcovia fakúlt UK predstavili záujemcom o štúdium podmienky a možnosti štúdia, usmernili ich pri výbere študijného programu a poradili, ako sa pripraviť na prijímacie konanie.

Zisťovali sme, o aké študijné programy majú stredoškóľáci najväčší záujem. Ako nám prezradila Martina Gyárfasová z gymnázia v Šali, láka ju štúdium manažmentu, pretože ho považuje za atraktívne, perspektívne a predpokladá, že by sa mohla vďaka nemu neskôr v praxi aj úspešne uplatniť. Denis Grik z gymnázia v Modre má záujem študovať informatiku. „Chcel by som ju študovať preto, lebo ma veľmi baví programovanie a fascinuje ma ten pocit, keď dokážem z ničoho, iba z čistého kódu, vytvoriť nejaký program, ktorý funguje,“ vysvetľuje maturant. Už dlhodobo panuje

medzi stredoškólakmi vysoký záujem aj o štúdium medicíny. I Barbora Ochabová z Gymnázia Karola Štúra v Modre by raz chcela byť lekárkou. A prečo zvažuje práve štúdium lekárskeho? „Medicina ma priťahuje, pretože mám blízky vzťah k ľuďom, rada im pomáham a zaujíma ma ľudské telo a jeho funkcie,“ priznala.

Na záujemcov o štúdium na UK čakalo okrem informačných a propagačných materiálov o UK aj špeciálne číslo časopisu Naša univerzita, ktoré aj tento rok približuje možnosti a podmienky štúdia na fakultách UK, ale zároveň predstavuje možnosti stravovania, ubytovania, športového vyžitia, program Erasmus+ a pod.

Stánok Fakulty telesnej výchovy a športu UK (FTVŠ UK) čelil približne rovnakému náporu záujemcov ako po minulé roky. Ako hovorí prodekan FTVŠ UK Ľuboš Rupčík: „Najčastejšie otázky sa týkali požiadaviek na prijímacie skúšky. Študenti sa zaujímali hlavne o trénerské študijné programy trénerstvo, kondičné trénerstvo a šport pre zdravie. Informovali sa však aj o mediodborových a učiteľských študijných programoch.“

Zastúpenie Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK (FMFI UK) si pochvaľuje účasť UK na veľtrhu pre obojstrannosť podujatia, navyše, oceňuje, že sa z roka na rok zlepšuje i zásobovanie stánku kvalitnými informačnými materiálmi o univerzite ako celku. „Veľmi si cením nápad vydávať mimoriadne číslo časopisu Naša univerzita, kde sa sústreďujú informácie o štúdiu na všetkých fakultách a ďalšie užitočné informácie o živote študentov v Bratislave. Medzi návštevníkmi je o časopis veľký záujem,“ hodnotí Martin Belluš, vyučujúci z FMFI UK.

Maturanti sa v hojnom počte pristavovali aj pri stánku Filozofickej fakulty UK (FiF UK). V porovnaní s minulými ročníkmi však tento rok už mali stredoškólači reálnejšie predstavy o tom, čo chcú študovať, a prichádzali s konkrétnymi otázkami. Študenti už tradične prejavovali najväčší záujem o psychológiu, mar-

ketingovú či masmediálnu komunikáciu, ale i prekladateľstvo a tlmočníctvo. „Pozitívne ma prekvapila aj zvýšená pozornosť o štúdium

archeológie a historických vied. Možno išiel nedávno v televízii film Indiana Jones,“ dodáva s úsmevom vedúci študijného oddelenia FiF UK Daniel Madarás.

Tento rok sa na veľtrh zaregistrovalo 243 vystavovateľov z nasledujúcich krajín: Slovenská republika, Česká republika, Rakúsko, Švajčiarsko, Maďarsko, Taliansko, Francúzsko, Holandsko, Dánsko, Švédsko, Veľká Británia, Kanada i USA. Zájemcovia o vysokoškolské štúdium tu tak mohli nájsť slovenské a zahraničné univerzity či vysoké školy, ale aj inštitúcie disponujúce informáciami o štipendiách, grantoch či jazykovom vzdelávaní. Najviac návštevníkov prichádzalo z gymnázií, po ktorých nasledovali stredné odborné školy. Z pohľadu návštevnosti jednotlivých krajov Slovenska prišlo najviac stredoškólačov z Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja.

Jana Blusková

Chcete vedieť viac o celouniverzitných podujatiach? Pozrite si ich videozáznamy či krátke zstrihy.

YouTube kanál
Univerzity Komenského
v Bratislave

profesorské
prednášky

slávnostné
podujatia v Aule UK
udelenie
čestných doktorátov

imatrikulácie
a promócie
Detskej univerzity
Komenského
a iné

A čo tak virtuálna prechádzka po najzaujímavejších zákutiach trinástich fakúlt a vybraných súčasti najväčšej slovenskej univerzity?

Deborah Nelson na Univerzite Komenského: Pravda, ktorú vidíme, je len špičkou ľadovca

Aula Univerzity Komenského sa 25. októbra 2016 zaplnila poslucháčmi, ktorých pritiahla prednáška investigatívnej novinárky Deborah Nelson. Nositeľka Pulitzerovej ceny publiku priblížila prácu investigatívneho novinára, ale tiež upozornila na problémy, ktoré spoločnosť viac nemôže ignorovať.

„Čo je vlastne investigatívna žurnalistika?“ uviedla svoju reč dlhoročná novinárka Deborah Nelson. Ak sa opýtate stovky novinárov, získate sto rôznych odpovedí. Podľa nositeľky Pulitzerovej ceny sú srdcom investigatívny novinári, ktorí sú posadnutí hľadaním pravdy.

Investigatíva je ako manželský sľub – v dobrom aj zlom

Pravda je podľa Deborah Nelson ako ľadovec. Na to, aby ste odhalili, čo sa skrýva pod povrchom, sa musíte zamočiť. Niekedy aj doslovne, ako novinárka názorne ukázala, keď smutne skonštatovala, že čižmy, ktoré má na sebe, nie sú nepremokavé. Pri jednej zo svojich investigatív sa v nich totiž prebrodila cez malý potôčik po tom, ako podliezla obrovský plot obklopujúci celú štvrť. Za dažďa.

Najdôležitejšou vlastnosťou novinára je totiž vytrvalosť. Len vďaka nej môže investigatívec získať informácie, ktoré sa skrývajú pod povrchom, čo sa novinárke potvrdilo aj pri spomínanom podlezaní plota. Došlo k nemu po tom, čo sa dlhé mesiace nemohla dovoliť kľúčovej osobe prípadu, z ktorého neskôr vznikla kniha o vojnových zločinoch Američanov vo Vietname – *The War Behind Me*.

Keď Deborah Nelson po nespočetných pokusoch o telefonáty nakoniec odtelala na druhú stranu Ameriky, aby tohto muža našla,

zistila, že žije v obytnej štvrti ohradenej vysokým nedobytným plotom. Deborah Nelson sa však nevzdala a našla spôsob, ako sa k nemu dostať.

Nevzdávať sa

To bolo aj hlavné posolstvo novinárky, ktorá bola vo svete investigatívy, kde jasne dominujú muži, často jedinou ženou pri stole. Nevzdávať sa a neuspokojiť sa len s polovičnou pravdou. A to aj vtedy, keď nemáte dokonalé podmienky na pátranie.

Prednáška Deborah Nelson bola súčasťou série, v rámci ktorej každoročne prichádzajú na pôdu univerzity laureáti Pulitzerovej ceny. Jej vystúpenie však bolo niečím výnimočné.

Deborah Nelson totiž priniesla úplne iný pohľad na investigatívnu žurnalistiku. Pohľad novinárky, ktorá zažila diskrimináciu aj spochybňovanie a ktorá sa na rozdiel od predchádzajúcich rečníkov mnohým prípadom venovala po večeroch a popri každodenných zadaniach.

DEBORAH NELSON

je docentkou investigatívnej žurnalistiky na Marylandskej univerzite. Na fakulte Phillipa Merrilla začala učiť v roku 2006. Päť rokov predtým pôsobila v The Los Angeles Times ako investigatívna redaktorka vo Washingtone. V minulosti písala aj pre Washington Post, Seattle Times a Chicago Sun-Times. Nedávno spolupracovala aj na príprave národne oceňovanej série článkov o stúpajúcej hladine oceánov pre Reuters. Za svoju prácu v oblasti vedy a životného prostredia, ktorej sa venuje už viac ako tri desaťročia, získala národné uznanie od Národnej akadémie vied USA, Americkéj asociácie pre rozvoj vedy a Spoločnosti profesionálnych novinárov. V roku 1997 Deborah Nelson získala Pulitzerovu cenu za spoluautorstvo na sérii článkov, ktoré odhalili rozsiahle zneužívanie vládneho programu zameraného na zabezpečenie bývania pre rodiny amerických Indiánov. Podieľala sa aj na projektoch, ktorým udelili Pulitzerovu cenu v rokoch 2002 a 2003. Jej kniha, *The War Behind Me* (Basic Books, 2008), opisuje americké vojnové zločiny vo Vietname a približuje životy vojakov, ktorí sa snažili zastaviť vojnovú brutalitu.

V súčasnosti vyučuje na univerzite kurzy zamerané na investigatívnu žurnalistiku, mediálne zákony a etiku. O investigatívnej novinárčine prednášala aj v Lotyšsku v rámci programu Fulbrightovej nadácie a v Číne ako odborníčka neziskovej organizácie US-China Education Trust. V rámci programu Medzinárodného centra pre médiá a verejnú politiku na Marylandskej univerzite a neziskovej organizácie Salzburg Global Seminar pomáhala iniciovať vytvorenie globálneho konceptu pre medzinárodné trestné právo a súdnictvo pre novinárske školy v regiónoch Európy, Afriky a Ázie, ktoré čelili alebo stále čelia konfliktom. Nelson získala titul doktora práv na DePaul University College of Law a titul bakalára vied v odbore žurnalistika na Northern Illinois University.

Ako vlastne Deborah Nelson začínala a prečo jej ponúkli post módnej editorky, to sa dozviete v nasledujúcom rozhovore.

Pôdu našej univerzity už navštívilo viacero nositeľov Pulitzerovej ceny za investigatívnu žurnalistiku, no vy ste spomedzi nich prvá žena. Stretli ste sa niekedy ako žena vo svete investigatívy s diskrimináciou?

Keď na univerzite prednášam o investigatívnej žurnalistike, každý rok rátam, koľko žien už v tejto oblasti vyhralo Pulitzerovu cenu. Ja som bola deviatá a predtým mnou desiatky mužov. Prečo? Jednou odpoveďou, samozrejme, je, že v tejto oblasti vždy pôsobilo nespočetne viac mužov a dodnes sa ten pomer až tak nezmenil. Je však dôvodom, že ženy menej často vyberú, aby pracovali na investigatívnych projektoch? Je menej pravdepodobné, že ich navrhnu na Pulitzer? Alebo je jednoducho menej pravdepodobné, že vyhrajú? Bolo by zaujímavé zistiť, kde sa tie predsudky vlastne prejavujú.

Vy sama ste sa hneď na začiatku svojej kariéry stretli s ukážkovým príkladom negatívneho stereotypu.

Bola som ešte len niekoľko rokov po škole, keď som sa dostala k svojej prvej investigatívnej reportáži. V novinách som mala pridelenú publicistiku a spravodajstvo. Našla som si však prípad, za ktorý som získala národné ocenenie a vtedajší editor sa rozhodol, že ma chce povýšiť. Na tú najvyššiu a najlepšiu pozíciu, akú podľa neho môže žena zastávať. Ponúkol mi miesto módnej editorky.

V ktorom roku sa to odohralo?
Myslím, že to bol rok 1978.

Ako ste zareagovali?

Zbledla som od zlosti a vysvetlila mu, že o móde absolútne nič neviem a ani vedieť nechcem. Nevedela som rozpoznať ani hodváb od polyesteru. (smiech) Bol taký prekvapený a nahnevaný na moju nevďačnosť, že mi oznámil, že sa ďalšieho povýšenia tak skoro nedočkám. Ja som však v investigative pokračovala aj naďalej a časom ma ako investigatívnu reportérku aj uznali.

Skončilo sa s týmto uznaním ich stereotypné správanie alebo stále pretrvávalo?

Keď som bola investigatívnu editorkou denníka LA Times, mávali sme stretnutia editorov, na ktorých sme preberali významné témy. Bola som tam, samozrejme, jediná žena a editori radi hovorili frázy ako: „Na

túto reportáž potrebujeme niekoho s guľami.“ Ja som im oponovala, že možno potrebujeme niekoho s prsiami. V tom tichu by ste počuli spadnúť špendlík. (smiech)

Muži pri moci si vždy vyberali na tie najdôležitejšie témy niekoho, kto bol a vyzeral ako oni. Postupne sa to zmierňuje a predsudkov ubúda, ale investigatívnej žurnalistike stále dominujú muži.

Musíte jednoducho za editorom prísť s dobrým príbehom. Keby som len sedela a čakala na pridelenie, nikdy by som sa k dobrým témam nedostala. Keď som si ale popri všetkých zadaniach vypátrala dobré témy, ktoré som navyše podložila dôkazmi, bolo pre nich veľmi ťažké ma odmietnuť.

Nájsť tú správnu tému však môže byť náročné. Ako ste tie svoje nachádzali vy?

Rôznymi spôsobmi. Niekedy to bol anonymný tip, ako v prípade, za ktorý som neskôr získala Pulitzerovu cenu. Iné reportáže zase vyplynuli z mojich vlastných pozorovaní. Jedna z mojich prvých environmentálnych sérií sa začala tým, že v strede Chicaga, kde som žila, odrazu vzbĺkla časť prázdneho, nepoužívaného pozemku. V novinách o tom vyšiel malý článok, v ktorom sa okrem iného uvádzalo, že pozemok bol presiaknutý toxickými chemikáliami. To mi nedalo. Ako to, že niekoľko desiatok rokov po tom, čo vláda spustila

program na vyčistenie všetkých skládok toxického odpadu, sa na prázdnom pozemku uprostred obývaného územia nachádzajú toxické chemikálie? Moja druhá otázka bola, či je takýchto miest viac. A bolo. Predovšetkým v chudobných oblastiach.

Ako ste tieto miesta odhalili?

Najskôr som preskúmala environmentálne záznamy, kde som zistila, že štátne a federálne agentúry o mnohých z týchto toxických skládok vedeli a nič s tým nerobili. Ich záznamy mi umožnili vytvoriť si mapu, podľa ktorej som potom zisťovala, kto tie územia vlastní. Postupne som vydala sériu reportáží o tom, kde sa tieto miesta nachádzajú, prečo vôbec existujú a komu škodia. Ľudia v ich okolí boli totiž týmto chemikáliám vystavení a chorľaveli. Našla som miesta s mŕtvymi zvieratami v kalužiach blata, ktoré mi spálilo čizmy. Nakoniec som odhalila medzery v nariadeniach, kvôli ktorým mohli tieto miesta existovať a dokonca som zistila, že najväčšia zo skládok patrila kostolu. Čo viedlo k ďalšej sérii – o majetkoch, ktorých sa chceli ľudia zbaviť, a tak ich darovali kostolu. Ako milodar. Tú sériu som mimochodom robila s mojim manželom, s ktorým sme sa počas nej aj vzali. (úsmev)

Zvyknú sa vás pýtať, ako ste dokázali prepojiť rodinu s kariérou?

Veru áno a môjho manžela sa to nepýtajú nikdy. Pritom je tiež novinár. Každopádne však vždy odpovedám: veľmi dobre. S manželom sme totiž podpísali dohodu, že si všetky rodičovské povinnosti rozdelíme na polovicu. Ja som ostala doma po pôrode a on zostal neskôr.

Keď sme sa rozprávali, spomenuli ste, že vám jedna čínska novinárka povedala, že skutočný novinár musí svoj prípad dokončiť, pretože je preňho ako kameň v srdci. Zostal vo vašom srdci nejaký kameň?

Našťastie nie. V minulosti som ich pár mala, ako napríklad prípad s toxickými skládkami, ktorý som vám spomenula. Keď som totiž zašla za editorom a povedala mu, že sa tam skrýva dôležitý príbeh, odmietol ma. Nemohla som to však odložiť, a tak som na ňom jednoducho pracovala vo voľnom čase. Trvalo dva roky, kým za mnou príbehol ten istý editor s otázkou, či preňho nemám tému zo životného prostredia, keďže manželke nového vydavateľa na tejto oblasti záležalo. Oprela som sa v kresle a usmiala sa naňho. Niekedy jednoducho musíte počkať na tú správnu príležitosť, aby ste porozprávali svoj príbeh.

Frédérique Hazéová,
Katedra žurnalistiky FiF UK

FTVŠ UK prispela k medzinárodnej diskusii o športe

Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave (FTVŠ UK) sa už od svojho vzniku významne podieľa na príprave a formovaní odborníkov pre telesnú výchovu a šport a výskum v oblasti vied o športe. Počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ sa tak aj na základe svojich bohatých skúseností zapojila do medzinárodnej debaty o možnostiach vzdelávania v športe. Navyše, na svojej pôde spoluorganizovala konferenciu pre trénerov, týkajúcu sa prípravy elitných športovcov. O obidvoch podujatiach sa dočítate viac v nasledujúcom príspevku.

Foto: Archív NŠC

Jednou z tém slovenského predsedníctva v Rade EÚ aj vzdelávanie v oblasti športu

V rámci slovenského predsedníctva v Rade EÚ Bratislavu navštívili v dňoch 18. až 20. júla 2016 európski odborníci športu a športovej diplomacie členských štátov EÚ, experti z tretích krajín (Nový Zéland, Mexiko, Malawi) a úspešní svetoví a slovenskí športovci. V ho-

teli Radisson Blu Carlton sa konala medzinárodná konferencia s názvom „Vzdelávanie v športe a prostredníctvom športu“, ako aj neformálne stretnutie riadiacich funkcionárov z oblasti športu. Obidve významné podujatia organizovalo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) so zámerom otvoriť diskusiu a výmenu názorov k aktuálnym témam a perspektívam v EÚ medzi vládnyimi a mimovládnyimi sektormi členských štátov EÚ, ako aj býva-

lymi elitnými športovcami. Ústrednými témami boli rozvoj športovej diplomacie a vzdelávanie v športe a prostredníctvom športu s ohľadom na zvýšenie kvality ľudských zdrojov v športe a podporu hodnôt v športe.

Program konferencie bol rozdelený do dvoch rokovacích dní. Konferenciu otvorila generálna riaditeľka sekcie štátnej starostlivosti o šport a mládež Monika Maršáleková. Úvodný príspevok predniesol Jens Nyman Christensen, zástupca generálneho riaditeľa Európskej komisie. Poznamenal, že šport je našim spoločným jazykom, ktorý nám pomáha prekonať kultúrne rozdiely či riešiť politické otázky. Yvan de Navacelle de Coubertin, praprasyňovec zakladateľa novodobých olympijských hier Pierra de Coubertina, v plenárnom zasadnutí prednášal o hodnotách športu. Medzi rečníkmi na témy spojené s ústrednou myšlienkou vzdelávacieho, kultúrneho a ekonomického potenciálu športu vystúpili napr. aj prezident Slovenského olympijského výboru František Chmelár či predseda expertnej skupiny EÚ pre rozvoj ľudských zdrojov v športe Guy Taylor. Znevýhodneným skupinám športovcov sa venoval v príspevku prezident Slovenského paralympijského výboru Ján Riapoš. Medzi hostí panelovej diskusie o vplyve športu na osobnostný rozvoj bola pozvaná aj dvojnásobná strieborná medailistka z Hier XXVII. olympiády v roku 2000 v austrálskom Sydney Martina Moravcová.

SPRAVODAJSTVO

Hokejisti Univerzity Komenského zlatí aj do tretice

Dňa 3. novembra 2016 sa na Zimnom štadióne Vladimíra Dzurilla v bratislavskom Ružinove konal v poradí už štvrtý ročník Hokejového turnaja univerzít SR. Toto podujatie organizuje Slovenská asociácia univerzitného športu (SAUŠ) v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR, Slovenským zväzom ľadového hokeja, mestskou časťou Bratislava-Ružinov a Ružinovským športovým klubom. Na turnaji nechýbal vo výbere šiestich slovenských univerzít ani obhajca prvenstva z rokov 2014 a 2015 – tím z Univerzity Komenského v Bratislave (UK).

Hokejové mužstvo Univerzity Komenského zložené zo študentov Fakulty telesnej výchovy a športu UK (FTVŠ UK) pod vedením trénera a vysokoškolského pedagóga Igora Tótha nenašlo ani v jednom zápase na tohtoročnom turnaji premožiteľa, a tak sa už tretí rok po sebe hráči FTVŠ UK stali univerzitnými majstrami Slovenska, vďaka čomu získali tzv. zlatý hetrik (pozn.: tri po sebe idúce turnajové víťazstvá bez prerušenia série) a nadobro ukoristili Putovný pohár SAUŠ pre víťaza tohto turnaja.

Zľava: P. a L. Škantárovci, M. Varga, J. Minčík, G. Baran, M. Vanderka (Foto: Boris Čechvala, NŠC)

Druhý deň účastníci konferencie diskutovali v niekoľkých skupinách. V jednej z nich nazvanej „Vzdelávanie v športe vo vládných bilaterálnych dohodách“ s príspevkom vystúpil i generálny sekretár Konfederácie športových zväzov SR Zdenko Kríž, ktorý sa vo svojej prezentácii venoval aj otázke, prečo top športovci málokedy pôsobia ako top manažéri v športových asociáciách a v športovej diplomácii. Ďalšiu diskusnú skupinu „Úspešní športovci: špeciálni vyslanci športových hodnôt dobrej vôle“ viedla Katarína Ráczová, ambasádorka slovenských športovcov. Diskusnej skupine na tému „Podpora talentov a dvojité kariéry športovcov“ predsedala Jana Labudová, docentka z FTVŠ UK a viceprezidentka Slovenskej plaveckej federácie pre synchronizované plávanie. František Seman, prodekan FTVŠ UK a člen Olympijskej akadémie SOV, hovoril o potrebe legislatívneho prispôsobenia sa študentom zo strany univerzity či fakulty so zreteľom na ich športové povinnosti a tréningové cykly. Ďalej o správnom načasovaní a získaní potrebného vzdelania pre budúcich trénerov, ktorí sú zatiaľ športovcami a po skončení kariéry by chceli pôsobiť ako športoví tréneri. Posledná diskusná skupina pod vedením Thierryho Zintza analyzovala možnosti integrity v športe.

„Na konferenciu plynule nadviazalo neformálne stretnutie riadiacich funkcionárov z oblasti športu, ktorí rozobrali ústredné témy z perspektívy vládneho sektora. Diskutovalo sa aj o potenciáli športovej diplomacie pri riešení súčasných výziev, sociálnej inklúzie a spolupráce s tretími krajinami. Navyše, Európska komisia prisľúbila, že program Erasmus+ v roku 2017 bude zahŕňať aj vzdelávanie v športe a prostredníctvom športu so zameraním na rozvoj zručností,“ hodnotila ďalší priebeh podujatia Elena Malíková, riaditeľka odboru vzdelávania a medzinárodnej spolupráce v športe MŠVVaŠ SR.

FTVŠ UK hostila konferenciu pre trénerov

Dňa 13. októbra 2016 sa na pôde FTVŠ UK konala konferencia pre trénerov pod názvom „OH Rio 2016“. Organizátorom podujatia bolo Národné športové centrum (NŠC) v spolupráci s FTVŠ UK. Do Auly FTVŠ UK prišlo z rôznych kútov Slovenska takmer 200 účastníkov z radov zástupcov športových zväzov, organizácií a najmä aktívnych trénerov a študentov študijného programu trénerstvo. Odbornú diskusiu so športovcami a trénermi viedol Marián Vanderka, dekan

FTVŠ UK. Hlavnou témou bol systém štvorročnej prípravy elitných športovcov, účastníkov Hier XXXI. olympiády v Riu de Janeiro.

Konferenciu otvoril Martin Pavlík, poverený riadením NŠC. Úvodný príhovor predniesol prezident Slovenského olympijského výboru František Chmelár. Vyhodnotenie účinkovania 52 slovenských športovcov, členov výpravy na OH pod názvom „Ideme dobrým smerom?“ predniesol Peter Korčok, vedúci výpravy SR v Riu a prezident Slovenského atletického zväzu (SAZ). Veľmi úspešné účinkovanie našich paralympionikov, ktorí z tohtoročných Hier XV. paralympiády priniesli až 11 vzácnych kovov, prezentoval Samuel Roško, generálny sekretár Slovenského paralympijského výboru. Z pohľadu antidopingovej kontroly v súvislosti s OH hovorila Žaneta Csádeková, riaditeľka Antidopingovej agentúry SR.

Po prednáškach nasledovala podnetná diskusia trénerov a ich zverencov, poväčšine absolventov FTVŠ UK. Jej spoločným menovateľom boli oblasti dôslednej kontroly veľkosti zaťaženia, kvalitnej spätnej väzby v riadení športového tréningu, kompenzácia jednostranného zaťaženia, pozitívne vzory, pokora a vnútorná sila nevzdávať sa. Zúčastnili sa na nej: Matej Spišiak, tréner zlatého medailistu v chôdzi na 50 km Mateja Tótha, a šéftrener SAZ Martin Pupiš; za lukostreľbu Daniel Kraváček a Alexandra Longová; za atletiku Marcel Lopuchovský, tréner Iveti Putalovej; za rýchlostnú kanoistiku Radovan Šimočko a Peter Gelle; za plávanie Gabriel Baran, tréner Richarda Nagya; za triatlon Marcel Varga, manažér a brat Richarda Vargu. Ozdobou podujatia boli zlatí olympionici – vodní slalomári bratrance Ladislav a Peter Škantárovci a ich tréner Juraj Minčík.

**Doc. PaedDr. Jana Labudová, PhD.,
FTVŠ UK**

SPRAVODAJSTVO

Ako priblížil tréner Igor Tóth: „Turnaj je každoročnou výzvou pre nás a pre našich chalanov, ktorí študujú špecializáciu trénerstvo ľadového hokeja na Katedre športových hier FTVŠ UK. Káder sa vždy mení, dopĺňa sa novými študentmi. Na katedre máme cca 60 vysokoškolákov, z ktorých skladáme a tvoríme akademický tím. Tým, že sú študenti zaradení v súťažiach a majú so mnou prednášky z predmetu teória a didaktika špecializácie ľadového hokeja, skladáme mužstvo citlivo z prvákov až piatakov. Na turnaj nastupujeme ako Kanaďania bez tréningu, jednoducho sa zídeme a hráme. Keďže ostatné univerzity hrajú Európsku univerzitnú hokejovú ligu (EUHL), konkurencia je z roka na rok kvalitnejšia. Dokladuje to i samotný finálový zápas, ktorý sme vyhrali tesne 1:0 nad Trenčianskou univerzitou Alexandra Dubčeka v Trenčíne (jej mužstvo tvorili hráči EUHL Gladiators Trenčín).“

Hokejový turnaj univerzity SR 2016 sa hral v 2 skupinách po 3 družstvách. Vo výslednom poradí v základnej skupine A skončila na 1. mieste Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne so ziskom piatich bodov, na 2. mieste Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre s tromi bodmi a na 3. mieste sa umiestnila Prešovská univerzita

v Prešove, ktorej sa podarilo vo vzájomných duelloch vybojovať jeden bod. V základnej skupine B sa víťazom stala Univerzita Komenského v Bratislave, ktorá si vďaka dvom víťazstvám odnášala šesť bodov, na 2. mieste skončila Technická univerzita v Košiciach s dvomi bodmi a na 3. mieste Žilinská univerzita v Žiline so ziskom jedného bodu. V play-off hokejový tím UK porazil výber Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre 4:1 a vo finále po vyrovnanom boji zvíťazil aj nad mužstvom z Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne 1:0. Strelcom víťazného gólu sa stal Filip Hudec. Bronzovú priečku obsadil tím Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Cenu pre najlepšieho obrancu turnaja prevzal kapitán mužstva Nicolas Ketner a cenu pre najproduktívnejšieho útočníka a najlepšieho strelca turnaja Martin Klaináč – obaja z mužstva FTVŠ UK. V kategórii brankárov skončil na druhom mieste s úspešnosťou 96,49 % brankár z nášho tímu Lukáš Orlik.

„Turnaj bol pre naše mužstvo výnimočným aj preto, že za nás hral obranca Michal Guoth s číslom 21, ktorý je pokračovateľom rodu hokejistov „Mikitovcov“ – je totiž vnukom brata známej žijúcej legendy NHL

Stana Mikitu (pozn.: Stan Mikita je vlastným menom Stanislav Guoth). Slávne mu rodákovi zo Sokolčie, ktorý sa už v roku 1961 tešil v drese Chicaga Blackhawks zo Stanley Cupu, sa pripisuje vynález zahnutých čepelí a hokejovej prilby. Tešíme sa, že aj vďaka nemu sme dnes mohli vyhrať tento majstrovský titul pre najlepšiu univerzitu v hokeji na Slovensku a spraviť tak dobré meno našej alma mater,“ zhodnotil Igor Tóth.

Víťazné mužstvo FTVŠ UK tvorili brankári: Orlik, Pravda; obrancovia: Kopecký, Ketner (C), Guoth, Rutkovský, Tarabík, Vidovič; útočníci: Kundrát, Kalináč (A), Hudec – Čáni, Hrbáčik (A), Ernst – Hanták, Guryča, Barták – Gregorík, Kmeť, tréner: Igor Tóth.

**PaedDr. Igor Tóth,
PhD.,
FTVŠ UK**

Právnická fakulta UK si pripomenula 95. výročie začiatku činnosti

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (PraF UK) si 20. októbra 2016 pripomenula na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady PraF UK 95. výročie začiatku činnosti fakulty. V podobne slávnostnom duchu sa niesol aj tretí ročník fakultou organizovanej medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2016 v dňoch 21. – 22. októbra 2016.

Založenie fakulty bolo udalosťou mimoriadneho spoločenského významu, keďže na Slovensku v tom čase neexistovala vysokoškolská ustanovizeň pre právnické vzdelávanie. Začiatky budovania PraF UK neboli ľahké. Na Slovensku totiž chýbala početná právnická inteligencia potrebná nielen v právnej praxi, ale i v akademickej sfére. Napriek týmto nepriaznivým okolnostiam pôsobilo už vtedy na našom území niekoľko významných osobností, ktoré stáli pri zrode slovenského právnického života v novom štáte. Boli to predovšetkým Augustín Ráth, Vladimír Fajnor, Emil Stodola, Adolf Záturský, Ivan Déer, Janko Jesenský, Milan Hodža, Juraj Slávik a Ján Rumann.

K zakladateľskej generácii však patrili i českí právnici a profesori, bez pomoci ktorých by PraF UK nemohla začať plniť svoje poslanie a ktorí v prvých dvadsiatich rokoch tvorili väčšinu profesorského zboru na fakulte. Do histórie fakulty sa nezmazateľne zapísali jej prví šiesti profesori: Augustín Ráth, Karel Laštovka, Otakar Sommer, Jan Vážný, Bohuš Tomsa a Emil Svoboda. Tento profesorský zbor si 4. júna 1921, v deň zloženia sľubu do rúk vtedajšieho ministra školstva Šustu, na svojej ustanovujúcej schôdzi v Prahe zvolil svojho prvého dekana, ktorým sa stal profesor Ráth, jeden z najvýznamnejších slovenských právnych teoretikov medzivojnového obdobia zaoberajúci sa právno-filozofickými a právno-sociologickými problémami. Do funkcie prodekana bol zvolený prof. Laštovka. Keďže prof. Ráth bol 22. júna 1922 zvolený za vôbec prvého rektora Univerzity Komenského, na miesto dekana nastúpil prof. Laštovka. Dňa 30. septembra 1922 profesorský zbor rozšíril siedmy vymenovaný profesor Richard Horn.

Slávnostné zasadnutie Vedeckej rady PraF UK

Počas nasledujúcich vyše deviatich desaťročí fakulta prežila slávnejšie i menej slávne momenty, ktoré priniesla pohnutá história 20. storočia. Na mnohé z nich sa spomínalo na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady fakulty, ktoré sa konalo v predvečer otvorenia konferencie a bolo spojené s ocenením viacerých osobností, ktorým dekan fakulty doc. JUDr. Eduard Burda, PhD., odovzdal pamätňé medaily.

„Právnická fakulta UK bola jedným zo štyroch pilierov novej univer-

zity, ktoré predstavovali jej zakladajúce fakulty. Zapisala sa do histórie vysokého školstva a právnickej vzdelanosti na Slovensku ako najstaršia v oblasti vied o štáte a práve. V histórii Československa a novodobej histórii Slovenska zohrala a zohráva jedinečnú úlohu. Keby sme ako kritérium zobrali počet najvyšších ústavných činiteľov, tak v porevolučnej histórii Slovenska nemá konkurenciu. Podobne je to aj s odkazom generácii vynikajúcich právnikov vytvárajúcich právne prostredie Slovenska,“ priblížil vo svojom príhovore rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD. „Právnická fakulta UK musí byť tá, ktorá poukáže na celospoločenské problémy a zaujme presné a jasné stanovisko,“ apeloval dekan fakulty doc. Eduard Burda.

Na podujatí sa zúčastnil aj minister školstva, vedy, výskumu a športu SR prof. Ing. Peter Plavčan, CSc., ktorý fakulte poďakoval za doterajšiu spoluprácu a vyjadril presvedčenie, že ju budú rozvíjať i naďalej aj v súvislosti s potrebou tvorby mnohých právnych predpisov spojených s pripravovanou reformou vzdelávania. Spoluprácu s PraF UK ocenil aj štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Mgr. Branislav Ondruš.

Na slávnostnom podujatí ohlásila fakulta aj vznik Alumni klubu PraF UK, ktorý bude pôsobiť ako neformálne združenie absolventov fakulty s hlavným zámerom prehlbovať ich väzby s fakultou, organizovať podujatia s účasťou absolventov a zároveň vytvárať motivačné prostredie aj pre študentov.

Súčasnou slávnostného zasadnutia Vedeckej rady PraF UK bola aj spomienka na prof. Augustína Rátha, ktorý 24. októbra 1921 viedol vôbec prvú prednášku na pôde fakulty – na Kapitulskej ulici v Starom Meste.

Medzinárodná vedecká konferencia Bratislavské právnické fórum 2016

Samotná vedecká konferencia *Bratislavské právnické fórum 2016*, ktorá sa konala pod záštitou predsedu Národnej rady Slovenskej republiky a slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie, sa začala 21. októbra 2016 plenárnym zasadnutím v historickej Aule Univerzity Komenského v Bratislave, na ktorom po privítaní dekanom fakulty doc. Eduardom Burdom vystúpili predseda Národnej rady Slovenskej republiky JUDr. Andrej Danko, primátor hlavného

mesta Bratislavy JUDr. Ivo Nesrovnal, LL.M., dekan Právnickej fakulty Univerzity v Cambridge profesor Richard Fentiman, veľvyslanec Francúzskej republiky na Slovensku Christophe Léonzi, bývalý sudca Európskeho súdu pre ľudské práva JUDr. Ján Šikuta, Ph.D., a prodekan pre medzinárodné vzťahy a cudzojazyčné štúdium na PraF UK Mgr. Kristína Považanová, PhD. Ústrednou témou plenárneho zasadnutia i celej konferencie boli „Alternatívy pre smerovanie Európskej únie – integrácia alebo dezintegrácia“.

V rámci plenárneho zasadnutia dominovali najmä témy prínosov slovenského predsedníctva v Rade EÚ i významu Bratislavy (A. Danko, I. Nesrovnal), otázka odchodu Veľkej Británie z EÚ a usporiadania jej budúcich vzťahov s Úniou (R. Fentiman), výstupy bratislavského summitu EÚ (C. Léonzi), vzťah medzi Európskym súdom pre ľudské práva a Súdny dvorom EÚ (J. Šikuta) či otázka spoločnej azylovej politiky (K. Považanová). Na konci plenárneho zasadnutia sa rozprúdila bohatá diskusia.

V popoludňajších hodinách nadviazali na plenárne zasadnutie paralelné rokovania v 14 tematicky zameraných sekciách, v ktorých sa venovala pozornosť aktuálnym otázkam a problémom národného, nadnárodného i medzinárodného práva. S príspevkami vystúpili prihlásení účastníci konferencie. Paralelné rokovania pokračovali aj na druhý deň 22. októbra 2016. Jednotlivé sekcie mali nasledujúce tematické zameranie: trestné právo ako *ultima ratio* – hmotnoprávne a procesnoprávne aspekty, potenciál pre ďalšiu harmonizáciu vo finančnom práve v rámci Európskej únie, prejavy extrémizmu a národ-

nostnej a náboženskej neznášanlivosti, realizácia a ochrana sociálnych práv v 21. storočí – pozitívny záväzok štátu, riadenie a kontrola v obchodných spoločnostiach v kontexte s vývojom v práve, vývojové trendy a kreativita v medzinárodnom práve na začiatku 21. storočia, kolektívne uplatňovanie nárokov, vplyv európskeho práva na kreovanie princípov a zásad správneho trestania, spoločná európska identita v kontexte súčasných právnych výziev, internet ako priestor možného porušovania práv, ochrana subjektívnych práv v kontexte stretu právnych kultúr, stret právnych kultúr v európskom priestore, progresívne trendy vo výkone trestných sankcií a europeizácia mimo-európskeho právneho priestoru.

Hlavným cieľom konferencie bolo prepojiť právnu vedu a prax, nastoliť aktuálne otázky a problémy práva Európskej únie a vytvoriť priestor pre vedeckú diskusiu o aktuálnych odborných celospoločenských témach. Konferencia je zároveň signálom o existencii nesporného záujmu o pozitívne ovplyvňovanie právneho vývoja, o prepojenie vedy s praxou a predovšetkým o vytvorenie platformy pre diskusiu o zásadných odborných otázkach celospoločenského dosahu. S uvedeným cieľom bola konferencia organizovaná v úzkej spolupráci so stavovskými organizáciami, verejnými inštitúciami a zahraničnými partnermi. Pozitívny ohlas konferencie je najlepším dôkazom splnenia jej cieľov.

JUDr. Marián Giba, PhD.,
Mgr. Michaela Kahounová, PraF UK

Filozofická fakulta UK: Už 95 rokov nás myslenie baví

„Už 95 rokov nás myslenie baví“ bolo heslom výročia Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FiF UK). Najstaršia humanitná a spoločenskovedná fakulta na Slovensku sa rozhodla pripomenúť si svoje výročie „prácou“ – dvojdnovou vedeckou konferenciou v dňoch 24. – 25. októbra 2016. Vyše 40 odborníkov a odborníkov z rôznych odborov sa vo svojich príspevkoch zamerali na kľúčové etapy jej vývoja, ako aj na osobnosti, ktoré na škole pôsobili.

Začiatky s českou pomocou

Na FiF UK sa – ako na tretej fakulte novozaloženej Univerzity Komenského – začalo vyučovať 24. októbra 1921. Na štúdium sa vtedy zapísalo 64 poslucháčov v odboroch slovanská filológia, história, národopis a hudobná veda. Cieľom fakulty bolo zabezpečiť výchovu prvej generácie slovenských odborníkov v oblasti spoločenských vied, čo sa aj podarilo – už v medzivojnovom období fakultu ukončilo 760 absolventov. Začiatky školy boli späté s pôsobením najmä českých profesorov, ako boli Josef Hanuš, Jan Heidler, Karel Chotek, Dobroslav Orel, Albert Pražák či Václav Chaloupecký. Na konferencii k výročiu sa prednášajúci venovali viacerým osudom týchto profesorov a ich činnosti v Bratislave. „Motivácia českých odborníkov bola rôzna. Bola to zmes pragmatizmu a idealizmu. Tí, ktorí nezis-

kali miesto v Prahe alebo v Brne, z pragmatických dôvodov išli do Bratislavy, kde mohli získať profesorské miesto. Ale hneď, ako to bolo možné, usilovali sa vrátiť sa späť. Svoje bratislavské pôsobenie vnímali ako dočasnú epizódu. Mnohí však boli vedení aj idealizmom, ako masarykovci sa dali do služieb „budovania štátu“,“ uviedol prof. Jiří Lach z Palackého univerzity v Olomouci.

Takmer pravidelné čistky

Hoci išlo o narodeninové oslavy fakulty, príspevky na konferencii sa venovali aj tým menej svetlým kapitolám v jej histórii. Za 95 rokov zažila FiF UK niekoľko období, kedy jej pôdu boli násilne donútení opustiť pedagógovia či študenti. V r. 1938 museli odísť viacerí českí profesori – túto tému vo svojom príspevku rozobral Jiří Lach, Jozef

Baďurík z Katedry slovenských dejín FiF UK a ďalší prednášajúci. Fedor Blaščák z iniciatívy Memory Kontrol sa zase venoval čistkám v r. 1945, 1948, 1950, 1958 a 1970. „Hneď po komunistickom prevrate vo februári 1948 bol vyhodnený napr. historik Daniel Rapant, do r. 1950 ďalších 11 profesorov. Čistky výrazne postihli aj študentov – v r. 1950 bolo z ideologických dôvodov vylúčených 722 študentov, čo bolo až 20 % z ich vtedajšieho počtu,“ uviedol. Normalizačné čistky v r. 1970 sa zase dotkli najmä pedagógov, ktorí boli nútení k tzv. sebakritike. „Dopad normalizačných čistiek na tzv. ideologicky zafarbených pracovníkoch, medzi ktoré so svojimi katedrami histórie, filozofie a ďalšími patrila aj filozofická fakulta, bol oveľa tvrdší ako v iných oblastiach spoločnosti,“ poznamenal.

Konferencia priniesla aj retrospektívny pohľad na každodenný život študentov a profesorov. Marta Glossová z Katedry slovenských dejín opísala problém ubytovania študentov v povojnovom období, kedy v Bratislave panoval zúfalý nedostatok internátov. Rozhodovanie o pridelení internátov sa tak stalo aj nástrojom ideologického nátlaku na študentov v 50. rokoch. Martin Neumann z Katedry archeológie zase opísal v tej dobe jedinečné kritické vystúpenie študentov voči vládnej moci v roku 1956, kedy študenti FiF UK zorganizovali malú „pyžamovú revolúciu“.

Rozbehnúť Nežnú revolúciu pomohol aj počítač z FiF UK

Konferencia sa však venovala aj svetlým okamihom z dejín FiF UK. K takým patrí aj úloha, ktorú jej študenti, mnohí pedagógovia a dokonca materiálne zabezpečenie zohrali v dňoch Nežnej revolúcie v novembri 1989.

V tom čase mala FiF UK na vtedajšie pomery moderne vybavenú lingvistickú učebňu, disponovala aj počítačom s tlačiarňou. Práve ten použili účastníci jedného z prvých stretnutí Koordinačného výboru VPN, keď 19. novembra sformulovali vyhlásenie, v ktorom odsúdili zásah štátnej moci proti študentom v Prahe 17. novembra, žiadali nastolenie demokracie a zrušenie vedúcej úlohy komunistickej strany. „FiF UK bola spolu s VŠMU jednou z prvých fakúlt, kde sa dali do pohybu študenti a niektorí pedagógovia. Už ráno 20. novembra sa v budove objavili plagáty a študenti si v aule vynútili stretnutie s vedením fakulty, od ktorého žiadali odsúdenie udalostí 17. novembra v Prahe. Vedenie však nemienilo reagovať,“ uviedol na konferencii aktívny účastník týchto udalostí prof. Valér Mikula z Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy. Pripomenul, že študenti FiF UK dokonca už 16. novembra večer usporiadali pochod ulicami Bratislavy. „Vytvorili živú reťaz, skandovali heslá ako „Dialóg! My chceme slobodu! Chceme školské reformy! V jednote je sila!“ Tieto heslá potom zaznievali aj na novembrových námestiach, išlo teda o akýsi prológ k revolučným dňom.“ Udalosti Nežnej revolúcie na FiF UK budú podrobnejšie rozobrané v zborníku „Filozofi“ v novembri.

Snaha o jedinečnosť a kvalitu

Dnes na FiF UK študuje takmer 3000 študentov v 82 študijných programoch. Rozmanitosťou ponúkaných študijných programov i rozsahom akreditovaných práv jej patrí popredné miesto medzi spoločenskými a humanitnými vysokoškolskými inštitúciami na Slovensku. „Viaceré študijné programy je možné študovať na Slovensku len u nás, napr. v rámci východoázijských štúdií vyučujeme japonský, čínsky a kórejský jazyk a kultúru. K ďalším jedinečným študijným programom patrí výučba škandinávskych jazykov, holandčiny alebo arabčiny a arabskej kultúry,“ hovorí prodekanka Mariana Szapuová. Fakulta tiež rozvíja medzinárodnú spoluprácu, fungujú programy na výmenné pobyty študentov, doktorandov, vedci a výskumníci sa zapájajú do medzinárodných vedeckých projektov. V súčasnosti sú pracovníci fakulty zapo-

jení do dvoch projektov v rámci európskeho programu Horizont 2020 – ide o riešiteľské tímy z Katedry politológie a Katedry muzikológie. Na fakulte sa rieši 11 veľkých domácich projektov podporených Agentúrou na podporu výskumu a vývoja. „Navyše sme v súčasnosti jedinou humanitne a spoločenskovedne orientovanou fakultou na Slovensku, na ktorej Akreditačná komisia identifikovala špičkové tímy,“ hovorí prodekan Martin Slobodník. Ide konkrétne o 4 špičkové tímy: filozofov a logikov, historikov, literárnych vedcov a jazykovedcov.

Aby myslenie bavilo všetkých

Fakulta tiež organizuje množstvo aktivít zameraných na širšiu verejnosť. K takýmto aktivitám patrí napríklad prebiehajúci cyklus diskusií „Spoločná krajina“, určený pre stredoškôľakov v rôznych oblastiach Slovenska. Politológovia z FiF UK spolu s novinármi z Denníka N priamo v „zabudnutých regiónoch“ debatujú o hodnotách tolerance, slobody a spravodlivosti, aby pomohli pochopiť a zastaviť šírenie extrémistických názorov medzi mladými ľuďmi. Na aktuálne medzinárodné dianie reaguje projekt „Krajina v pohybe“ – počas jedného roka odborníci z Katedry rusistiky a východoeurópskych štúdií množstvom podujatí predstavujú Ukrajinu z rôznych uhlov pohľadu s cieľom prispieť k vyvráteniu mnohých dezinformácií a negatívnych stereotypov. „Usilujeme sa, aby naše výskumy mali reálny vplyv na spoločnosť, pomáhali formovať kritické myslenie, názory na hodnoty a reagovali na súčasné výzvy v spoločnosti. Naším cieľom je, aby myslenie bavilo nielen nás, ale všetkých,“ konštatuje prodekanka Darina Malová.

FiF UK mala niekoľko desaťročí po svojom založení unikátne postavenie na Slovensku, keďže bola jediným pedagogickým a vedeckým pracoviskom z oblasti spoločenských a humanitných vied. „Osudy fakulty sa vyvíjali v priesečníku spoločenských a kultúrnych dejín moderného Slovenska a vývoj fakulty v 20. storočí je reprezentatívnym mikrokosmom vzťahu konkrétnej štátnej moci či ideológie k vzdelávacím inštitúciám a intelektuálnej elite. Prvá konferencia o dejinách FiF UK, z ktorej bude na budúci rok publikovaný zborník, bola príležitosťou reflektovať minulosť a v tomto trende chce fakulta pokračovať aj preto, aby si o päť rokov mohla pripomenúť sté výročie vedeckou monografiou venovanej jej dejinám. Zároveň si však chce zachovať mladistvého ducha, ponúkanými študijnými programami flexibilne reagovať na záujem študentov a svojou vedeckou činnosťou posúvať poznanie o svete, jeho dejinách i kultúrach, spoločenských i o človeku. FiF UK chce dokázať, že je jedinečná nielen svojou 95-ročnou históriou, ale aj špičkovou kvalitou v súčasnosti,“ konštatuje dekan Jaroslav Šušol.

Barbora Tancerová, FiF UK

RKCMBF UK oslávila 80. výročie svojho jestvovania

Dňa 4. októbra 2016 oslávila Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (RKCMBF UK) 80. výročie svojho jestvovania. Základný kameň budovy, v ktorej dnes sídli fakulta, položil už v roku 1628 kardinál Peter Pázmány. Budova počas svojej histórie zažila dramatické chvíle i pokojné časy, ale prakticky bez prestávky slúžila na vzdelávacie účely. S Univerzitou Komenského je spojená od jej vzniku v roku 1919.

Oslavy 80. výročia fakulty sa začali slávnostnou sv. omšou v Katedrále sv. Martina. Hlavným celebrantom bol bratislavský arcibiskup Mons. Stanislav Zvolenský. V nadväznosti na liturgické čítania príslušného dňa vo svojom príhovore zdôraznil prepojenie bohosloveckej fakulty s Petrovým nástupcom, čiže s Rímom, ktoré sa v prípade fakúlt s cirkevným schválením uskutočňuje cez biskupa, tzv. veľkého kancelára.

Slávnostné zhromaždenie pokračovalo vo fakultnej Aule Benedikta XVI., ktorá bola postavená v roku 1925 ako Auditorium maximum Univerzity Komenského. Počas celého desaťročia bola dejiskom univerzitných slávností vrátane inštalácií rektorov. Od roku 1936 patrí k bohosloveckej fakulte a je dejiskom mnohých kľúčových udalostí v jej živote, významných návštev, konferencií a hlavne promócií absolventov. Boli časy, keď praskala vo švíkoch, pretože bola jedinou posluchárňou schopnou pojať veľké množstvo záujemcov o teológiu. Ale boli aj časy, najmä v 50-tych rokoch minulého storočia, keď sa počet absolventov, vtedy budúcich kňazov určených pre všetky slovenské diecézy, dal spočítať na prstoch dvoch rúk. Za osemdesiat rokov svojej existencie vzdelala a vychovala fakulta viac než 2800 kňazov a asi 3200 externých študentov.

Ako jeden z ťažiskových bodov programu osláv zaznela príležitosťná prednáška prodekanke prof. Emilie Hrabovec na tému „Osem desaťročí v živote Katolíckej bohosloveckej fakulty v Bratislave (1936 – 2016)“. Prof. Hrabovec obsahovo zaujímavým a prednášateľsky strhujúcim spôsobom predstavila hlavné míľniky v histórii fakulty, jej svetlé, ale i temné momenty, zvlášť počas štyridsiatich rokov komunistického režimu.

Civilným zákonom bola fakulta zriadená už v roku 1919. V tzv. malej aule, dnes kaplnke kňazského seminára, 9. decembra 1919 predniesol svoj príhovor pri príležitosti začiatku prednášok vtedajší rektor univerzity prof. Kristián Hynek. V tej istej malej aule sa konali prvé promócie 28. februára 1920 i prvé udeľovanie čestného doktora 14. decembra 1922. Kánonicky erigovaná bola fakulta však až 15. augusta 1935. Dlhých šesťnásť rokov trvali vyjednávania cirkvi so štátom, kým sa nastavili také podmienky, ktoré umožňovali jej cirkevné schválenie a reálne otvorenie. Prvé slávnostné *Veni Sancte*, kto-

rým noví študenti a pedagógovia prosili o Božiu pomoc a požehnanie do štúdia a práce na novozriadenej bohosloveckej fakulte, zaznelo v Dóme sv. Martina 4. novembra 1936. Fakulta mala vzhľadom na vtedajšiu spoločensko-politickú situáciu príznačný názov: „Československá štátna katolícka bohoslovecká fakulta v Bratislave“. Fakulta bola najprv zriadená samostatne, mimo zväzku Univerzity Komenského. Neskôr, v roku 1939, bola do neho začlenená a v roku 1945 zo zväzku univerzity opäť vyňatá. V priebehu rokov niekoľkokrát zmenila názov, čo viac-menej vždy odrážalo momentálnu politicko-spoločenskú klímu.

V prvom akademickom roku 1936/1937 nastúpilo do všetkých piatich ročníkov spolu 217 študentov, do každého ročníka okolo 40. Naplnilo sa tak ustanovenie § 3 vládneho vykonávacieho nariadenia z roku 1936, aby bohoslovci, ktorí študovali na niektorom diecéznom alebo kláštorom učilišti, mohli pokračovať na novootvorenej fakulte. Prvý profesorský zbor, tvorený šiestimi riadnymi a tromi mimoriadnymi profesormi, predstavoval špičku európskeho formátu. Pre fakultu nastalo niečo viac ako desaťročie trvajúce obdobie skutočného rozkvetu, charakterizované bohatou vedeckou a publikačnou činnosťou, ktorou sa kládli základy modernej slovenskej teologickej vedy. Bol to potenciál, ktorý sľuboval, že Slováci budú mať inštitúciu, po ktorej celé generácie túžili. Úrodné roky však vystriedalo obdobie veľkého sucha v podobe štyridsiatich rokov trvajúceho komunistického tlaku, pôsobiaceho v najrôznejších formách. Napriek tomu, že komunistický režim zasahoval do diania na fakulte na všetkých úrovniach (od študijného kurikula cez dĺžku štúdia po menovania vyučujúcich), nikdy sa mu fakultu nepodarilo úplne zotročiť. Nový vietor do plachiet znamenal vývoj po roku 1990. Fakulta bola opäť začlenená do zväzku Univerzity Komenského a začala písať svoje novodobé dejiny, v čom pokračuje dodnes.

Súčasnou osláv bolo aj udelenie ocenení formou osobných ďakovných listov niektorým významným osobnostiam, pedagógom a administratívnym pracovníkom fakulty ako výraz vďaka za prácu, podporu a zásluhy o rozvoj fakulty. Prvým oceneným bol rektor Univerzity Komenského prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD.

Fakulta od svojho počiatku stávala na dvoch pilieroch: kontinuita a snaha o vyššiu kvalitu. Fakt, že mala hneď od začiatku výučbu študentov v každom ročníku (vrátane najvyšších), je symbolom kontinuity, čiže nadväznosti na stáročia prebiehajúce vzdelávanie a výchovu v diecéznych seminároch. Prechod zo seminárov na fakultu je znamením posunu v kvalite. Kontinuita a kvalitatívny posun sú žiaduce a nevyhnutné pre každú životaschopnú vzdelávaciu inštitúciu. V kontinuite sa fakulta aj dnes chce prihlásiť ku všetkému dobrému, čo po desaťročia prinášala katolícka teológia na Slovensku. Kontinuita je zároveň špecifickým rozmerom katolíckej teológie, pretože je to aj vernosť tradícii, bez ktorej jej rozvoj nie je možný. V prípade cirkevných fakúlt je garantovaná supervíziou cirkevnej autority v osobe veľkého kancelára, reprezentujúceho Svätú stolicu. Požiadavka na kvalitu v prípade našej fakulty vyplýva zo samotného faktu spojenia s najstaršou, najväčšou a z pohľadu relevantných medzinárodných rebríčkov najlepšou slovenskou univerzitou – Univerzitou Komenského.

Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta UK chce byť aj v budúcnosti rovnocenným partnerom ostatných fakúlt. Asi nie v počte študentov, ale v snahe o kvalitné pedagogické a vedecké výstupy svojich zamestnancov. Na fakulte momentálne pôsobí relatívne mladý kolektív pedagógov, ktorí vo veľkej väčšine absolvovali svoje štúdiá na pápežských univerzitách v zahraničí. Predovšetkým chce tejto krajine vychovávať dobrých a vzdelaných kňazov. Takých, ktorí budú vedieť zakomponovať najnovšie poznatky z teológie do svojej pastoračnej praxe.

Popri všetkých ostatných úlohách toto považuje za prioritu. Je to najlepšia a najefektívnejšia služba pre spoločnosť. Dobrý, múdry a vzdelaný kňaz je požehnaním pre veľké množstvo ľudí. História poskytuje dostatok dôkazov, že spoločenský impakt takýchto osobností je naozaj veľký.

**ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.,
dekan RKCMBF UK**

AKTIVITY NAŠICH PRACOVÍSK

Ekvádorská poetka Karina Gálvezová medzi hispanistami na FiF UK

Dňa 19. októbra 2016 vstúpila do jednej z miestností Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FiF UK) na Gondovej ulici, plnej poslucháčov hispanistiky, atraktívna tmavovlasá dáma – oblečená v dlhých ružových šatách s volánmi, pripomínajúcich koloniálne obdobie, vhodných na prechádzku so slnečníkom po uliciach ekvádorského hlavného mesta Quito. Sekcia španielčiny Katedry romanistiky FiF UK privítala medzi sebou poetku Karinu Gálvezovú, ktorá Bratislavu navštívila počas svojho európskeho „turné“ na trase Sofia-Bratislava-Praha.

Karina Gálvezová sa na FiF UK stretla s poslucháčmi a vyučujúcimi hispanistiky dvakrát. Na dopoludňajšom stretnutí im priblížila svoju rodnú krajinu, rovníkový Ekvádor, ktorá má však aj zasnežené vulkány, množstvo riek, oceán, Galapágy i suché skalnaté planiny. Všetky tieto reálie sú časťmi motívmi jej básní, ktoré sa usiluje prezentovať tak, aby v publiku odbúrala častý pocit obáv či strachu pred rozhovormi o poézii (preto to oblečenie, spoločný spev, recitácia...). Súčasne je to výborný spôsob, ako prezentovať históriu i súčasnosť svojej krajiny aj prostredníctvom krehkého poetického textu.

Na popoludňajšej hodine odzneli poetkinie verše nielen v španielčine, ale aj v slovenskom preklade poslucháčok španielčiny Kataríny Mako-Martonovej, Zuzany Kubičkovej a Evy Zackovej. Prekladateľky si tak mohli overiť, ako pôsobia ich diela na autorku i publikum. Zaujatie a skvelá atmosféra ukázali, že to bola veľmi inšpiratívna a zaujímavá skúsenosť pre všetkých.

Neskôr sa k prítomným pripojila aj bulharská slovakistka, poetka a prekladateľka Dimana Ivanova, ktorá návštevu Kariny Gálvezovej sprostredkovala a predniesla jednu z jej básní aj v preklade do bulharčiny. Na malom poetickom matiné bol aj macedónsky básnik, prekladateľ a lektor na FiF UK Zvonko Taneski, ktorý so záujmom počúval reč poetkinkej poézie, hoci mu znela v neznámom jazyku.

Návšteva Kariny Gálvezovej potvrdila, že dlhodobé úsilie sekcie španielčiny ponúkať študentkám a študentom možnosť overiť si svoje prekladateľské a tlmočnické kompetencie v praxi, objaviť schopnosti, o ktorých často sami netušia, a súčasne dávať najavo hispánskemu i nehispánske-

mu svetu, čo všetko sa deje v našich učebniach, je nielen zmysluplné, ale aj zaujímavé a radostné.

**PhDr. Eva Palkovičová, PhD.
Foto: Mgr. Barbara Ďurčová, PhD.**

Ocenenie pre Univerzitu tretieho veku ČĎV UK

Občianske združenia Klub Luna Senior Friendly a OZ Bagar vyhlásili ešte v januári 2016 súťaž o ocenenie Senior Friendly s cieľom podporiť myšlienku aktívneho starnutia. Do súťaže sa úspešne zapojila aj Univerzita tretieho veku Centra ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského v Bratislave (UTV ČĎV UK).

Zámerom projektu Senior Friendly bolo oceniť firmy, inštitúcie a organizácie, poskytovateľov produktov a služieb, ktorí ponúkajú určité benefity, služby, výrobky, výhody, aktivity a možnosti uplatnenia sa seniorov v rôznych oblastiach. Projekt upriamil pozornosť na tých, ktorí prispievajú k tomu, aby sa starším ľuďom žilo lepšie, kvalitnejšie a svojimi aktivitami sa podieľajú na zmene postojov k seniorom. Záštitu nad súťažou prevzal Ján Richter, minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR a predseda Rady vlády SR pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie.

Stánok UTV na podujatí Tretí vek na námestí

Súťaž Senior Friendly nás na UTV ČĎV UK oslovila nielen z dôvodu aktívneho podielu našich seniorských študentov na dianí v spoločnosti, ale aj z dôvodu aktivít nášho projektu Erasmus+ „Educational Senior Network“. Prostredníctvom projektu sme zisťovali požiadavky a názory starších ľudí a študentov UTV s cieľom inovácie a vytvorenia nových vzdelávacích programov pre seniorov v regióne Oravy i v komunite starších občanov v Domove seniorov Lamač.

V prvej časti projektových aktivít sa UTV ČĎV UK a jej Klub UTV predstavili na podujatí *Tretí vek na námestí*, ktoré sa konalo 27. augusta 2016 na Hviezdoslavovom námestí. Stánok pre našich vystavovateľov a informátorov z UTV nám zdarma poskytla mestská časť Bratislava-Staré Mesto. Dňa 1. októbra, v mesiaci, ktorý je zasvätený úcte k starším a akciám peknej jesene, sa naši študenti UTV stretli pred budovou UK na Šafárikovom námestí a svojim tradičným pochodom po nábřeží prezentovali seba ako aktívnych občanov mesta, ktorí sa iniciatívne zapájajú do diania spoločnosti a zúčastňujú sa na vzdelávaní v záujme skvalitnenia svojho života.

V dňoch 21. – 23. októbra 2016 sa v Brati-

Foto: Ľuboš Pilc, Pravda

slave uskutočnilo trojdňové podujatie *Senior Friendly víkend*. Súčasťou prvého dňa bola konferencia o aktívnom starnutí a slávnostné vyhlásenie víťazov celoslovenskej súťaže o ocenenie Senior Friendly v priestoroch Zichyho paláca na Ventúrskej ulici. Čestné uznanie udelené Centru ďalšieho vzdelávania UK za vzdelávacie projekty pre seniorov, dobrovoľníctvo a rozvoj kultúrnych a spoločenských aktivít vrátane aktuálneho projektu zameraného na odľahlé oblasti Slovenska prevzala PhDr. Nadežda Hrapková, PhD.

**PhDr. Nadežda Hrapková, PhD.,
UTV ČĎV UK**

Otvorenie akademického roka 2016/2017 na Univerzite tretieho veku ČĎV UK

Univerzita tretieho veku Centra ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského v Bratislave (UTV ČĎV UK) otvorila slávnostne už dvadsiaty siedmy akademický rok pre starších študentov UK.

Dňa 21. októbra 2016 zložilo slávnostne svoj sľub študenta nových 236 starších študentov z UTV. Na slávnostnom otvorení akademického roka sa zúčastnila RNDr. Zuzana Kovačičová, PhD., prorektorka UK, PaedDr. Janka Chládecká, PhD., riaditeľka ČĎV UK, Mgr. František Seman, PhD., prodekan Fakulty telesnej výchovy a športu UK, a PhDr. Nadežda Hrapková, PhD., vedúca metodická pre celoživotné vzdelávanie a UTV.

„Najstaršou novou študentkou je Ing. arch. Anna Grandtnerová (85), ktorá v minulosti učila na STU a VŠVU. Už tradične je medzi študentmi – seniormi zastúpené vysoké percento žien. V ponuke máme tento rok 39 študijných odborov, ktoré realizujeme popri Bratislave, Martine a Nitre aj v Námestove. Oblasť Oravy sme zahrnuli do našich aktivít aj zásluhou projektu Erasmus+, kto-

rý pre obdobie 2014 – 2017 koordinuje naša UTV a ČĎV UK. Cieľom projektu je popri mapovaní ponuky vzdelávania vo vybraných krajinách Európy sledovanie motivácií a bariér pre štúdium starších občanov, ako aj možnosť pomoci pri vytváraní vzdelávacej ponuky v odľahlých oblastiach a komunitách seniorov,“ informovala vedúca útvaru celoživotného vzdelávania Nadežda Hrapková.

Nový akademický rok 2016/17 bude UTV ČĎV UK realizovať na základe spolupráce s fakultami UK i za účasti odborníkov z praxe pre viac ako 2000 zapísaných študentov. Ponuka vzdelávacích odborov sa každoročne aktualizuje a každý rok sa tešíme novým ponúkaným odborom i podpore fakúlt UK.

**PhDr. Nadežda Hrapková, PhD.,
UTV ČĎV UK**

Vo Vedeckom parku UK oslávili 2. výročie FabLabu

Vo Vedeckom parku Univerzity Komenského v Bratislave si 3. novembra 2016 pripomenuli druhé výročie zriadenia tvorivej dielne FabLab.

FabLab je spoločnou iniciatívou Centra vedecko-technických informácií SR (CVTI SR), Francúzskeho inštitútu na Slovensku, Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy a Fakulty informatiky a informačných technológií STU. Bol prvým svojho druhu na Slovensku. „Sme radi,

že sme našim snážením inšpirovali a v mnohých prípadoch aj priamo podporili vznik ďalších obdobných iniciatív, ktorých je dnes u nás už niekoľko. Za všetky spomeniem Creative Point Národného podnikateľského centra či Lab Nadácie Orange,“ uviedol na podujatí prof. RNDr. Ján Turňa, CSc., riaditeľ CVTI SR a zároveň riaditeľ Vedeckého parku UK.

Od januára 2016 pôsobí FabLab v priestoroch Vedeckého parku UK. V súčasnosti disponuje komplexným portfóliom najmodernejších digitálnych výrobných technológií, ktoré obstojí aj v medzinárodnom porovnaní. Aktívne sa zapája do medzinárodných sietí a iniciatív. „Konkrétnym úspešným príkladom medzinárodnej spolupráce je napríklad projekt FabLabNet, kde sme v konzorciu riešiteľov spoločne s FabLabmi z Českej republiky, Rakúska, Slovinska, Talianska, Maďarska, Nemecka, Poľska a Chorvátska. Projekt je implementovaný od júla tohto roku až do roku 2019 v rámci programu Interreg Stredná Európa. Úspešne sme nadviazali spoluprácu a ďalej ju rozvíjame aj s viacerými subjektmi a iniciatívami v rámci Slovenska, ako sú Robotika.SK, Slovenská spoloč-

nosť elektronikov, Aj Ty v IT, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska a ďalšie,“ dodal prof. Turňa.

Prínos projektu Fablab ocenil aj rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD.: „O necelé tri roky oslávi Bratislava 100. výročie statusu hlavného mesta, podobne ako Univerzita Komenského, ktorá si pripomenie 100. výročie svojho založenia. Verím, že vytvorenie exkluzívneho priestoru pre zintenzívnenie spolupráce v oblasti vedy a výskumu je našim spoločným príspevkom k oslavám na prahu našej prvej storočnice.“

redakcia

Cvičenie tchaj-ťi-čchüan už aj na Univerzite Komenského

Konfuciov inštitút pri Univerzite Komenského v Bratislave ponúka v rámci množstva kurzov a podujatí pre verejnosť aj cvičenia tchaj-ťi-čchüan. Kurz je zameraný na cvičenia pre celkovú harmonizáciu organizmu, zvýšenie mentálnej odolnosti a zlepšenie koncentrácie.

Tchaj-ťi-čchüan, označované aj tchaj-čchi-čchüan (taijiquan, taiqiquan), je súčasťou tradičnej čínskej kultúry a patrí medzi najznámejšie čínske bojové umenia. Spája v sebe znalosti tradičnej čínskej medicíny a filozofie. Každý tak môže preniknúť do tajov umenia sebadisciplíny, sebakultivácie a sebaobrany. Tchaj-ťi-čchüan je prednostne zamerané na dychové cvičenia, ktoré sú prepojené s technikou tradičných čínskych bojových umení. Patrí k tzv. vnútorným štýlom bojového umenia zameraným na duchovné a duševné aspekty cvičenia na rozdiel od „vonkajších“ štýlov zameraných na fyziologickú stránku.

„I keď na dejiny vzniku tchaj-ťi-čchüanu a osobností jeho zakladateľov panujú rôzne názory, obdobie vzniku či formovania siaha až do 15. storočia. Jeho počiatky sa spájajú s taoistickými i buddhistickými kláštorami a z geografického hľadiska sa označuje za severné bojové umenie,“ približuje Henrieta Hatalová, PhD., z Konfuciovho inštitútu pri Univerzite Komenského.

Existuje päť hlavných štýlov pomenovaných podľa rodín zakladateľov – Čchen (Chen), Jang (Yang), Wu, Wu (Chao, Hao) a Sun. Jednotlivé štýly a školy využívajú rôzne základné

cvičebné zostavy – pohyby, postoje, dychové cvičenia i meditácie. Rozmanitosť cvičení sa prejavuje aj v rôznych podštýloch či cvičeniach zostáv so zbraňami alebo vo dvojiciach.

„U nás je toto umenie populárne dnes aj ako relaxačná metóda a cvičenie proti stresu vhodné pre rôzne vekové kategórie. Pohyby sú plynulé, pomalé a cvičenci sa postupne naučia špecifické držanie tela a uvoľnenie svalov, ako aj koncentráciu mysle. Takéto cvičenie môže zároveň primeraným spôso-

bom posilniť celé telo,“ hovorí cvičiteľ Mgr. Michal Slamka, ktorý sa tchaj-ťi-čchüanu venuje od roku 2000.

Dňa 7. októbra 2016 sa zároveň na Hlavnom námestí v Bratislave uskutočnilo podujatie Deň Konfuciovho inštitútu, na ktorom mala verejnosť jedinečnú príležitosť uvidieť naživo skúsených a úspešných reprezentantov v tomto bojovom umení.

Jana Blusková

Foto: Konfuciov inštitút

Podpora excelentných výskumníkov pre rozvoj nových technológií: ELEvATE

Neustály dopyt po nových technológiách predstavuje pre univerzity príležitosť, ako nielen prenášať poznatky do praxe, ale aj ďalej sa rozvíjať, či dokonca začať s vlastnou podnikateľskou činnosťou. Výborným príkladom je mladá úspešná firma MaSa Tech, s. r. o., ktorá vznikla na základe výskumu tímu okolo profesora Štefana Matejčíka z Fakulty matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave (FMFI UK).

MaSa Tech, s. r. o., sa špecializuje na výrobu analytických prístrojov fungujúcich na báze iónovej pohyblivosti spektrometrie. Ich hlavnou výhodou je možnosť detegovať stopové množstvá látok v plynnej fáze, na povrchoch, ako aj v kvapalnom skupenstve. Navyše, v porovnaní s inými analytickými metódami je jednou z hlavných výhod takmer okamžitá odozva prístroja na prítomnosť skúmanej látky.

Využitie takejto technológie v praxi si vyžaduje roky výskumnej práce, zostavovania vlastných prístrojov, pokusov a omylov. No

priamu aplikáciu napríklad v plazmových technológiách a rádioterapii. Tím profesora Štefana Matejčíka si v tejto oblasti získal významné postavenie a uznanie, ktorého dôkazom je množstvo štúdií publikovaných vo vysoko impaktovaných medzinárodných časopisoch a veľké počty ich citácií, ako aj viacero prednášok na prestížnych medzinárodných konferenciách či nemalo konferencií a workshopov, ktorých organizáciou bolo poverené práve EPPL. Laboratórium fyziky elektrónov a plazmy je etablovaným národným a regionálnym centrom excelentnosti

medzinárodne uznávaných inštitúcií: Leopold-Franzens-Universität Innsbruck (UIBK) v Rakúsku a Open University (OU) vo Veľkej Británii. Inštitút iónovej fyziky na UIBK je jedným zo svetových lídrov v oblasti elektrónovej fyziky a plazmy. Samotná UIBK je príkladom, ako sa z regionálne významnej univerzity stala medzinárodne prestížna inštitúcia schopná kombinovať základný výskum s komerčne využívaným. Nástroje pre prepojenie vedy, poznania, technológie a podnikania sú práve tými oblasťami, o ktorých prenos na Slovensko sa snaží projekt ELEvATE. Open University je zasa príkladom posilňovania výskumu prostredníctvom úspešnosti v získavaní európskych grantov. Okrem viacerých projektov OU riadi európsku výskumnú infraštruktúru Europlanet 2020 zameranú na podporu planetárneho výskumu naprieč Európou.

Projekt ELEvATE je jediným slovenským projektom zo 67 twinningových projektov, ktoré boli schválené v roku 2015 v rámci programu Horizont 2020. Tieto projekty patria do skupiny koordinačných a podporných aktivít určených pre krajiny s tzv. nízkym výskumným a inovačným potenciálom, medzi ktoré sa zaraďuje aj Slovensko. Projekt spája výskumníkov a manažérov, doktorandov a administrátorov z rôznych univerzít, aby sa nielen navzájom podelili o svoje skúsenosti, ale aby spoločne pracovali na nových žiadostiach o výskumné a inovačné projekty. Okrem workshopov, spojených s výmenou skúseností, sa v rámci projektu uskutočňujú tréningy mladých výskumníkov a pripravujú sa manuály, príručky, ktoré im pomôžu zorientovať sa vo svete programov, projektov, požiadaviek impaktov, diseminácie či komunikácie. Okrem prípravy jednotlivcov je cieľom projektu pomôcť na Univerzite Komenského rozpracovať také služby projektovej podpory a transferu technológií, ktoré sú nevyhnutné pre fungovanie životaschopného centra excelentnosti pre elektrónové technológie a pomôžu aj pri etablovaní sa Univerzity Komenského v Európskom výskumnom priestore.

Viac informácií o projekte nájdete na webstránke: <http://www.elevate-h2020.eu>.

Mgr. Zuzana Lisoňová,
Oddelenie projektov RUK

Tento projekt bol podporený z programu Európskej únie pre výskum a inovácie Horizont 2020 v rámci zmluvy č. 692335.

na to, aby poznatok výskumníka našiel cestu do skutočnej technológie, je potrebná práca ďalších ľudí, ktorí sa postarajú o tzv. transfer technológie. Transfer nie je jednoduchý a priamočiary, ale vyžaduje si spoluprácu výskumníka, univerzity, právnik, manažéra, firemného technika, marketingového poradcu a mnohých iných. Projekt ExceLentnosť v Elektrónových TEchnológiách (ELEvATE) je zameraný práve na ľudí, ktorí sú schopní priniesť nové technológie, a na tých, ktorí im pomôžu ich technológie sprostredkovať spoločnosti.

Úlohou projektových aktivít je posilnenie tímu kvalitných vedcov a výskumníkov pôsobiach v Laboratóriu fyziky elektrónov a plazmy (Electron and Plasma Physics Laboratory, EPPL) na FMFI UK. EPPL sa zameriava na štúdium interakcií elektrónov s molekulami – tie sú podnetom pre rozvoj novátorských technológií, postavených na nanotechnológiách, ako aj moderných analytických metód či aplikácií v oblasti medicíny, biológie atď. Takýto výskum má

a pomocou projektu ELEvATE chce vybudovať potrebné kapacity, aby sa mohlo stať európskym a medzinárodným centrom excelentnosti. Pre uskutočnenie takéhoto plánu je potrebné zamerať sa na niekoľko kľúčových aspektov, ktoré dnes brzdia rast centra. Ide najmä o rozvoj infraštruktúry – tak fyzickej, ako aj v oblasti ľudských zdrojov. Pozornosť si vyžaduje i oblasť mentorovania a tréningu výskumného personálu na všetkých úrovniach – od študenta cez doktoranda až po profesora. Ďalej je dôležité získať poznatky a adaptovať najlepšie skúsenosti pre systematický rozvoj centra, ktorý zahŕňa prípravu strategického plánu na získavanie rozličných zdrojov financovania z medzinárodných zdrojov (napr. Horizont 2020), ako aj od iných súkromných investorov, konkrétne komerčných spoločností. No a nakoniec je potrebný podporný personál, ktorý spojí svet vedy so svetom komerčnej techniky tak, aby našli spoločnú reč.

Z tohto dôvodu sa pracovníci a pracovníci z FMFI UK spojili s partnermi z dvoch

Výskum plazmy a jej využitie

Ak ste si mysleli, že plazmou sa zaoberajú len teoretici, fyzici či učitelia na hodinách fyziky, tak vás rýchlo vyvedieme z omylu. Na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave (FMFI UK) totiž pôsobí špičkový vedecký tím „Fyzika plazmy a elementárnych procesov v plazme“ (v zložení prof. RNDr. Štefan Matejčík, DrSc., prof. RNDr. Mirko Černák, CSc., doc. RNDr. Anna Zahoranová, PhD., doc. RNDr. Zdenko Machala, PhD., doc. RNDr. Mário Janda, PhD., Mgr. Martin Sabo, PhD., RNDr. Michal Stano, PhD.), ktorý sa venuje bádaniu práve v oblasti fyziky plazmy a skúma jej využitie aj v praktickom živote a zároveň dosahuje vynikajúce výsledky i v celosvetovom meradle. Čo za deje sa dajú v plazme vôbec skúmať a akými výskumnými činnosťami sa jeho tím zaoberá, nám prezradil vedúci tímu prof. Štefan Matejčík.

Najprv by sme si mohli vysvetliť, čo to plazma vlastne je a ako vzniká. Po tuhom, tekutom a plynnom skupenstve sa zvykne považovať za štvrté skupenstvo hmoty...

Áno, plazma je štvrté skupenstvo hmoty a vzniká pri dodávaní energie buď do plynov, alebo do niekoľkých látok, a to tak, že začnú vznikať ióny. Po dosiahnutí istého kritického stupňa ionizácie sa vlastnosti tohto prostredia zmenia tak, že už začneme hovoriť o plazme. V našom prostredí najčastejšie generujeme plazmu dodávaním elektrickej energie – v tejto súvislosti hovoríme o elektrických výbojoch. Naš tím sa zaoberá základným a aplikovaným výskumom v oblasti fyziky plazmy a elektrických výbojov.

Váš výskum je zameraný na viacero oblastí. Priblížme čitateľom, ktoré to sú.

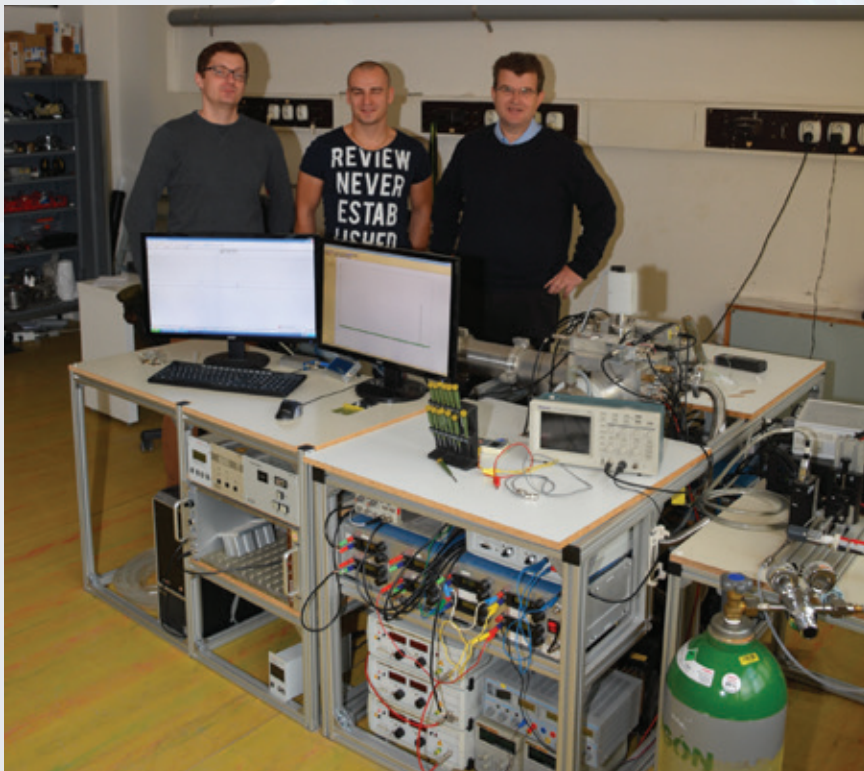
V rámci tímu máme štyri prioritné oblasti výskumu: výskum plazmy a výbojov pri atmosférickom tlaku, aplikácie plazmy a výbojov pri atmosférickom tlaku, výskum elementárnych procesov prebiehajúcich v plazme a diagnostiku plazmy. V špičkovom tíme sú zastúpení pracovníci z dvoch katedier: Katedry experimentálnej fyziky (KEF) a z Katedry astronómie, fyziky Zeme a meteorológie (KAFZM) FMFI UK.

Takže predpokladám, že každá katedra sa venuje trochu inej časti skúmania...

Presne tak, na KEF sa zameriavame na výskum elementárnych procesov v plazme, predovšetkým interakcií elektrónov a iónov, vývoj iónových zdrojov, vývoj nových spektrometrických metód, výskumu mikrovýbojov a ich aplikácií, ako i využitia atmosférických výbojov (predovšetkým koplanárneho dielektrického bariérového výboja) v oblasti materiálového výskumu a v ostatnom čase aj na opracovávanie semien rastlín. Kolegovia z KAFZM sa zaoberajú diagnostikou výbojov a ich aplikáciami v oblasti biomedicíny a životného prostredia.

Podme sa teraz venovať konkrétnejšie jednotlivým častiam vášho výskumu. Čo presne skúmate v oblasti plazmy a výbojov pri atmosférickom tlaku?

V oblasti výbojov pri atmosférickom tlaku sa zaoberáme viacerými problematikami. Patrí k nim vývoj iónových zdrojov a iónových spektrometrických metód, ku ktorým radíme aj iónovú pohyblivostnú spektrometriu, zaoberáme sa i vývojom v oblasti hmotnostnej spektroskopie. Aby sme to trochu objasnili, spektrometrické metódy sa využívajú napríklad na identifikáciu, zisťovanie koncentrácie, určovanie čistoty chemických látok a mnohých ďalších parametrov. Pri iónovej pohyblivostnej spektrometrii je možné separovať ióny. Používajú sa tu spektrometre, ktoré dokážu pracovať pri atmosférickom tlaku a dosahujú vysokú citlivosť. Hmotnostné spektrometre pracujú vo vákuu a v porovnaní s pohyblivostnými spektrometrami sú technic-

V laboratóriu iónovej pohyblivostnej spektrometrie – zľava: doktorand Bartosz Michalczuk, člen špičkového tímu Dr. Martin Sabo a vedúci tímu prof. Štefan Matejčík (Foto: Archív Štefana Matejčíka)

ky náročnejšie a drahšie. Tento výskum, ktorý rozvíjame na KEF, nachádza uplatnenie predovšetkým v oblasti detekcie a analýzy látok, kde úspešne spolupracujeme s kolegami z Katedry analytickej chémie na Prírodovedeckej fakulte UK (PriF UK).

V čom spočíva výskumné gro tej druhej problematiky, ktorej sa venujete?

Druhou oblasťou nášho záujmu sú mikrovýboje, pri ktorých skúmame správanie sa výbojov pri zmenšovaní ich rozmerov. Poznatky z tohto výskumu sa snažíme využiť pri vývoji nových moderných typov atmosférických výbojov – plazmových pier.

Čo to tie plazmové perá vlastne sú?

Plazmové pero je zdroj plazmy pri atmosférickom tlaku, z ktorého sa plazma vyfukuje prúdom plynu do okolia a môže pôsobiť na povrchy látok či organizmov. Tvar a veľkosť toho zdroja pripomína pero, z čoho vychádza i jeho názov. Vývoj a využitie plazmových pier je moderná oblasť fyziky plazmy, ktorá sa začala rozvíjať v ostatnom desaťročí. Plazmové perá umožňujú aplikovať plazmu pri atmosférickom tlaku v oblasti nových technológií materiálov či v oblasti biomedicínskeho výskumu. Skupina prof. Černáka a doc. Zahoranovej úspešne aplikuje koplanárny die-

lektrický bariérový výboj v oblasti úpravy vlastností materiálov. Ide tu predovšetkým o modifikáciu vlastností povrchov, kovov, skiel a plastov. V poslednom období uvedenú techniku veľmi úspešne využívajú na úpravu semien rastlín, pričom plazma pôsobí pozitívne na zvýšenie klíčivosti, ale aj dezinfikuje a sterilizuje povrch rastlinných semien a potláča rast škodlivých mikroorganizmov. Častice plazmy tiež pôsobia vo vnútri semien na fytohormóny. Všetky tieto faktory majú priaznivý účinok na klíčivosť semien a na dynamiku rastu rastlín v prvých štádiách. V spolupráci s pracovníkmi Katedry genetiky PriF UK študujeme aj zmeny DNA v semenách rastlín pod vplyvom plazmy, resp. či nedochádza k poškodeniu DNA.

Keď sa už dostávame k využitiu plazmy v biológii, hovorili ste, že na Katedre astronómie, fyziky Zeme a meteorológie FMFI UK sa orientujete aj na využitie v biomedicíne...

Áno, kolegovia z Oddelenia fyziky životného prostredia KAFZM (doc. Machala) sa veľmi intenzívne zaoberajú aplikáciami atmosférickej plazmy v oblasti biológie a biomedicíny, kde dosahujú pozoruhodné výsledky. Ich výskum sa zameriava predovšetkým na inaktiváciu mikroorganizmov (napr. rôznych typov baktérií, kvasiniek) vrátane likvidácie biofilmov, a to

buď priamo pôsobením plazmy, alebo nepriamo pôsobením plazmou aktivovanej vody, čiže obvyčajnej vody aktivovanej elektrickým výbojom, ktorá potom má na určitý čas antimikrobiálne účinky. V spolupráci s biofyzikmi FMFI UK a biochemikmi z PrF UK pracujú na výskume vplyvu plazmy na bunky z oxidačného i genetického hľadiska. V rámci nových spoluprác s lekármi a biológmi LF UK testujú využitie plazmy na dezinfekciu operačných nástrojov, selektívne účinky plazmy na rakovinových bunkách, možnosť genetických transformácií mikroorganizmov i potenciálne terapie infekcií močových ciest či parodontitídy. Ďalšou ich aktivitou je využitie plazmy pri ochrane životného prostredia, najmä na čistenie plyných exhalátov a dekontamináciu vody, výskum interakcie plazmy s vodou a optická diagnostika atmosférických výbojov s vysokým časovým rozlíšením (v nanosekundách).

Skúsme si teda zosumarizovať, kde všade sa dajú aplikovať výsledky výskumu plazmy a výbojov pri atmosférickom tlaku.

Náš tím sa zaoberá aplikáciami v dvoch hlavných oblastiach. V oblasti iónových zdrojov (iónových spektrometrických metód) a v oblasti aplikácii atmosférických výbojov a plazmy.

Aplikácie iónových metód sa sústreďujú predovšetkým na oblasť rýchlych analytických metód. Ide teda o rýchle analýzy látok v plynnom, kvapalnom skupenstve, ale i na povrchoch látok s vysokou citlivosťou. V spolupráci s kolegami z iných pracovísk sa zaoberáme vývojom kombinovaných, viacrozmerných analytických metód. Našou snahou je vyvinúť analytické prístroje s vysokým stupňom separácie a vysokou citlivosťou, ktoré by mohli byť aplikované v mnohých oblastiach využitia – od vedeckých laboratórií cez kontrolu kvality produkcie vo výrobe a kontrolu životného prostredia až po oblasť bezpečnosti.

Druhou oblasťou sú aplikácie plazmy v oblasti materiálových technológií a biomedicíny. Tu rozvíjame vývoj nových plazmových zdrojov a ich využitie v oblasti materiálového výskumu (modifikácia povrchov, depozície látok). Veľmi populárnym je v súčasnosti výskum pôsobenia plazmy v oblasti biológie, botaniky a hlavne biomedicíny. Škála problémov je tu široká – od výskumu interakcií plazmy s kvapalinami cez pôsobenie plazmy na mikroorganizmy, semená rastlín, genetické zmeny až po pôsobenie plazmy v oblasti nových terapeutických metód.

Venujete sa aj výskumu elementárnych procesov prebiehajúcich v plazme. Skúsme nám priblížiť, o aké procesy ide.

Ako som spomínal, najbežnejší spôsob generácie plazmy je prostredníctvom dodávania elektrickej energie do plynov. Najdôležitejšiu úlohu pritom zohrávajú elektróny, a preto sú i elektróny objektom nášho výskumu v oblasti elementárnych procesov. Na našom pracovisku sa zaoberáme celým portfóliom interakcií elektrónov s atómami a molekulami. Skúmame reakcie elektrónov vedúce k vzniku kladných a záporných iónov. V laboratóriu máme dve aparatúry, ktoré umožňujú štúdium ionizačných reakcií pomocou hmotnostných spektrometrov, pričom meriame hmotnostné spektrá molekúl pri veľmi presne definovaných podmienkach, ale i kinetiku reakcií – predovšetkým účinné prierezy reakcií. Ionizačné reakcie elektrónov neskúmame len v plynnej fáze, ale dokážeme

Slávnostné oceňovanie vedeckých špičkových tímov

študovať uvedené reakcie i s klastrami (zhlukmi častíc). To nám umožňuje študovať procesy pre izolované atómy a molekuly, ako i vtedy, keď sa nachádzajú v agregovanom stave. Na ďalšom zariadení skúmame excitačné a disociačné reakcie elektrónov s molekulami. Toto zariadenie umožňuje skúmať optické emisné spektrá atómov a molekúl, identifikovať vzbudené stavy častíc, ako aj disociatívne procesy vrátane kinetiky týchto procesov. Na tomto mieste by som chcel podotknúť, že väčšinu našich experimentálnych zariadení sme si sami navrhli a vyrobili a tiež ich úspešne aplikujeme vo výskume. Náš výskum sa však nie vždy zameriava len na problematiku plazmy (napríklad interakcie elektrónov s molekulami relevantnými pre plazmové reaktory a technológie). V spolupráci s kolegami, ktorí nás oslovujú, skúmame procesy relevantné pre životné prostredie, nanotechnológie, interakcie s molekulami biologického významu, ale i reakcie dôležité z hľadiska astrofyziky.

Významnou súčasťou vedeckej činnosti vášho tímu je diagnostika plazmy. Tak si rovnopoložme otázku, čo všetko sa dá na plazme diagnostikovať?

K dôležitým úlohám vo fyzike plazmy naozaj patrí samotná diagnostika plazmy, čiže určenie parametrov, ktoré plazmu charakterizujú. K takým parametrom patria napríklad koncentrácie jednotlivých častíc v plazme (kladné a záporné ióny, elektróny, excitované častice), intenzity elektrických a magnetických polí, teplota častíc a pod. Nie je to vôbec jednoduchá úloha, pretože parametrov plazmy je veľmi veľa a zvyčajne vieme určiť iba niekoľko z nich. Náročnosť v našom prípade je ešte zvýšená tým, že pracujeme pri atmosférickom tlaku a mnohé bežné diagnostické metódy sú využiteľné iba pri nižších tlakoch.

Aké metódy teda používate?

Hlavné diagnostické metódy, ktoré využívame u nás, sú postavené na báze elektrických meraní napätí a prúdov, optickej diagnostiky (absorpčné a emisné spektrá výbojov v rôznych oblastiach spektra) a hmotnostnej spektroskopie. V poslednej dobe začíname pracovať na využití iónovej pohyblivosti spektrometrie na diagnostiku atmosférických výbojov – je to nová unikátna metóda, ktorú sme u nás začali rozvíjať.

Vo výskume v oblasti výbojov pri atmosférickom tlaku dosahujete významné úspechy v medzinárodnom meradle. Ktorý výsledok vášho tímu považujete za doterajší najväčší úspech?

Keďže zameranie nášho tímu je dosť široké a dosahujeme veľmi dobré výsledky vo všetkých oblastiach, ktorými sa zaoberáme, nie je jednoduché zodpovedať túto otázku. V oblasti výskumu interakcií elektrónov s molekulami patrí naše laboratórium medzi popredné pracoviská v Európe a dovoľm si povedať, že i vo svete. Na pracovisku máme niekoľko unikátnych aparatúr a dnes chodia kolegovia zo zahraničia na merania k nám do našich laboratórií. V oblasti iónových spektrometrických metód sa nám podarilo vyvinúť niekoľko nových metód zameraných na výskum iónových procesov pri atmosférickom tlaku, detekciu látok a dá sa nám publikovať výsledky výskumu v najprestížnejších časopisoch v oblasti analytickej chémie. Vynikajúce výsledky a ohlasy má i náš výskum v oblasti mikrovýbojov a kolegovia zaoberajúci sa biomedicínskymi aplikáciami dosahujú tiež vysoké medzinárodné uznanie. Ocenením nášho tímu je to, že práve v tomto roku členovia nášho tímu zorganizovali v Bratislave dve najvýznamnejšie plazmatické konferencie. Pracovníci KEF zorganizovali konferenciu Európskej fyzikálnej spoločnosti „23rd Europhysics Conference on Atomic and Molecular Physics of Ionized Gases“ (ESCAMPIG, 12. – 16. júla 2016) a pracovníci KAFZM konferenciu „6th International Conference on Plasma Medicine“ (ICPM-6, 4. – 9. septembra 2016).

Máte priority, v ktorých výskumných aktivitách by ste chceli napredovať v blízkej budúcnosti?

V rámci nášho tímu máme rozbehnutých niekoľko výskumných aktivít, ktoré nám stále poskytujú dostatok zaujímavých podnetov, preto neplánujeme v najbližšom období významné zmeny v zameraní nášho výskumu, skôr v prehlbení jednotlivých aktivít. Po rokoch výskumu zameraného predovšetkým na základný výskum je pre nás teraz výzva aplikovať získané poznatky do praxe, či už ide o oblasť analytických metód, alebo biomedicínskych aplikácií plazmy. Veľkou výzvou je pre nás multidisciplinarita nášho výskumu, spolupráca s kolegami z iných katedier a fakúlt na aplikovaní našich metód v nových oblastiach vedy.

Jana Blusková

Cena Literárneho fondu za 2016 pre prof. Povinca

Prof. RNDr. Pavel Povinec, DrSc., získal prvé miesto v kategórii Trojročný vedecký ohlas. Zároveň bol podľa Google Scholar najcitovanejším autorom z Univerzity Komenského.

Literárny fond ako národnokultúrna verejnoprávna inštitúcia podporuje vznik nových diel z oblasti pôvodnej krásnej literatúry, vedeckej a odbornej literatúry a ďalších tvorivých činností. Literárny fond každoročne vyhlasuje súťaž o najlepšie diela v siedmich sekciách. V sekcii pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy sú pravidelne vypísané tieto kategórie: Cena za vedeckú a odbornú literatúru, Prémia za trojročný vedecký ohlas (počet citácií) a Prémia za výnimočný vedecký ohlas na jedno dielo (počet citácií). Fakulta matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského (FMFI UK) už tradične získava niektorú z týchto cien.

V tohtoročnom udeľovaní cien prvé miesto v kategórii Prémia za trojročný vedecký ohlas za roky 2013 až 2015 získal prof. RNDr. Pa-

vel Povinec, DrSc., z Katedry jadrovej fyziky a biofyziky FMFI UK, ktorý je podľa Google Scholar najčastejšie citovaným autorom z Univerzity Komenského. Najviac citované práce sa zaoberajú dopadom fukušimskej havárie na životné prostredie, využívaním rádionuklidov na výskum environmentálnych

procesov, výskumom zriedkavých jadrových procesov a vývojom nových vysokocitlivých urýchľovačových technológií na izotopové analýzy zemských a mimozemských objektov.

Profesor Povinec získal významné ocenenie Literárneho fondu už po druhýkrát. V roku 2014 získal prvé miesto v kategórii Cena za vedeckú a odbornú literatúru za knižné dielo *Fukushima Accident: Radioactivity Impact on the Environment* (spoluautorí prof. Katsumi Hirose z Tokijskej univerzity a prof. Michio Aoyama z Fukušimskej univerzity). Táto kniha (Elsevier, New York, 2013) získala v roku 2014 aj významné zahraničné ocenenie amerických vydavateľstiev za najlepšie vedecké publikácie – PROSE Award (knižný Oscar).

PhDr. Anna Komová, FMFI UK

Mladí vedeckí pracovníci na Európskom týždni regiónov a miest v Bruseli

V dňoch 10. až 13. októbra 2016 sa v Bruseli už po štrnásťkrát konalo podujatie venované európskym regiónom a mestám. Európsky týždeň regiónov a miest patrí medzi najväčšie verejné podujatia svojho druhu v Európe. Pre približne 5000 účastníkov a 800 rečníkov nielen z Európy bol v tomto ročníku pripravený bohatý program seminárov, diskusií, workshopov či výstav, počas ktorých sa naskytol široký priestor na nadväzovanie kontaktov i výmenu poznatkov a skúseností z oblasti regionálneho a miestneho rozvoja.

Program sa každoročne venuje inej špecifickej téme v kontexte agendy EÚ a ani tento ročník nebol výnimkou. Tohtoročné zameranie s názvom „Regióny a mestá pre udržateľný a inkluzívny rast“ reflektovalo mnohé súčasné výzvy, ktorým čelia európske regióny a mestá, a usilovalo o predstavenie politiky súdržnosti (kohéznej politiky) prostredníctvom príkladov dobrej praxe a efektívneho využitia investícií EÚ.

Podujatie je súčasne vhodnou platformou pre interakciu medzi zástupcami regionálnych a miestnych administratív a odborníkmi z akademickej obce. A práve vďaka snahe priblížiť akadémii s praxou sa počas Európskeho týždňa regiónov a miest už po štvrtýkrát sformovala skupina vybraných akademikov (doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov) Master Class, v rámci ktorej som ako jedna z 30 účastníkov mala možnosť participovať na tomto významnom podujatí aj ja, a tak

i reprezentovať Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského. V jednom z troch tematických blokov (Promoting inclusive growth and social cohesion, including the territorial dimension and the integration of urban and rural development) som prezentovala výsledky svojej práce zameranej na štúdium marginálnych a periférnych vidieckych regiónov v kontexte naplňovania cieľov kohéznej politiky EÚ. Okrem toho som si spolu s ostatnými účastníkmi Master Class mohla vypočuť množstvo inšpiratívnych prednášok z oblasti súčasných výziev, ktorým čelí kohézná politika EÚ, a zúčastniť sa na interaktívnych workshopoch a diskusiách.

Práve vzájomná interakcia s ostatnými účastníkmi, predovšetkým možnosť konfrontácie výsledkov s odborníkmi z praxe, predstavovala pre mňa cennú skúsenosť. Zvlášť otvorená diskusia s výskumníkmi pôsobiacimi v rámci EPRS (European Parliamentary Research Service) mi umožnila na-

hliadnuť a lepšie porozumieť tomu, akým spôsobom sa výskum uplatňuje v rámci kohéznej politiky, do akej miery sa jeho podstata líši od výskumu akademického a akým spôsobom je možné obe jeho formy vzájomne zosúladiť. Snahou každého výskumníka by malo byť úsilie o to, aby jeho výsledky boli uplatniteľné v reálnom živote, a práve podujatia podobného charakteru predstavujú pre začínajúcich, ale i skúsených vedeckých pracovníkov vhodnú platformu, kde je možné prekenuť pomyselnú medzeru medzi akadémiou a praxou. Preto pevne verím, že poznatky získané počas Európskeho týždňa regiónov a miest sa tak v tomto smere pozitívne odzrkadlia aj v mojom pokračujúcom výskume.

Mgr. Lucia Máliková, PhD., Katedra humánnej geografie a demografie PrF UK

Úspechy delegácií FSEV UK na Model United Nations

Hoci Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave (FSEV UK) spomedzi fakúlt UK patrí medzi tie menšie a je najmladšou z nich, podľa hodnotenia rankingovej a ratingovej agentúry ARRA je v súčasnosti najlepšou fakultou v oblasti ostatných spoločenských vied na Slovensku. Jednou z jej kľúčových charakteristík je špecifický prístup k štúdiu a podpora mimoškolských aktivít, medzi ktoré už niekoľko rokov patrí aj úspešná účasť študentov európskych štúdií FSEV UK na medzinárodných súťažiach Model United Nations (MUN).

MUN je modelová študentská konferencia, na ktorej študenti stredných a vysokých škôl simulujú rokovanie v rôznych výboroch OSN – najčastejšie to býva Bezpečnostná rada, Hospodárska a sociálna rada, Výbor pre odzbrojovanie a medzinárodnú bezpečnosť, UNESCO, Právny výbor a, samozrejme, Valné zhromaždenie OSN. Niektoré univerzity ako organizátori však do programu podujatia MUN pridávajú i zasadnutia rôznych výborov mimo sféry OSN – ako napr. Európskej rady, NATO, Rady Európy či OBSE.

MUN a podobné podujatia podporujú individuálny vývin študentov, či už po psychologickú, profesionálnu, alebo sociálnu stránku. Preto nás teší, že od štartu tejto tradície aj na našej fakulte v akademickom roku 2012/2013 sa podporilo už 12 takýchto modelových zasadnutí a absolvovali ho desiatky študentov FSEV UK. V tomto roku sme s podporou Výskumného centra pre ľudské práva stihli so študentmi absolvovať už dve MUN zasadnutia, vďaka čomu sa fakultná „zbierka“ deviatich cien rozšírila o ďalších päť.

Na prelome septembra a októbra 2016 sa Bibiána Bajzová, Donald Wertlen, Jakub Velič a Branislav Višňanský zúčastnili na segedínskej verzii modelovej študentskej konferencie SzeMUN v maďarskom Segedíne a všetci boli platnými delegátmi vo „svojich“ výboroch, čo sa premietlo aj do ich hodnotenia. Po štyroch dňoch rokovaní, spoločenských eventov a networkingu odchádzala napokon delegácia FSEV UK s tromi cenami. Braňo Višňanský získal cenu Best Delegate (1. miesto) vo Výbore pre ľudské práva, Jakub Velič podobne zažiaril na simulovanom zasadnutí Bezpečnostnej rady OSN a Bibiána Bajzová získala pri svojej premiére cenu Honorable Mention Delegation v Ženy OSN (3. miesto). Braňo aj Jakub už mali skúsenosti z predošlých účasťí – Braňo bol členom úspešného tímu z Olomouca, ktorý v novembri 2015 vyhral celkové 3. miesto, a Jakub súťažil na elbMUN v Drážďanoch v apríli 2016. Oboch zasadanie, rokovanie a snaha preťačiť svoje nápady chytili hneď na prvýkrát a nadobudnuté suverénne vystupovanie, flexibilitu a postrehy, ktoré tak často od nich vyžadujeme na prednáškach a seminároch, vedeli zužitkovať na 100 %.

Na konci októbra 2016 delegácia FSEV UK cestovala do Ľubľany, kde MUN organizovala Právnická fakulta Ľubľanskej univerzity. Tentokrát boli všetci študenti FSEV UK v jednom výbore, ktorým bolo NATO a na programe boli dve témy: spolupráca medzi

EÚ a NATO a súčasné bezpečnostné hrozby vrátane hybridnej vojny a kybernetických útokov. Hviezdili hlavne Alexandra Fitošová (reprezentujúca Nórsko) a Henrieta Kunová (Estónsko), ktoré sa nielen často vyjadrovali k témam zasadnutia, ale aj aktívne participovali na tvorení komuniké. V rámci spolupráce ich však podporovali aj Patrik Takáč (Slovinsko) a Martin Staško (Luxembursko). Hodnotenie stanoviska krajiny napokon vynieslo Saši 2. miesto a cenu Outstanding Delegation. Vďaka neoblomnému zapájaniu sa a aktivite pri písaní komuniké sa cena Honorable Mention Delegation ušla Heni Kunovej.

V zahraničí, predovšetkým v USA, sa úspechy na MUN považujú za jednu z najlepších ciest, ako naštartovať svoju kariéru. My na FSEV UK to vidíme ako skvelú príležitosť na vlastnej koži si vyskúšať rokovania, negociácie a zjednávanie v medzinárodnej spoločnosti. Približujeme študentom reálne politické procesy, ktoré sú ovplyvňované nielen záujmami krajín, ale aj rozhodovacími procesmi, neformálnymi vzťahmi a možnosťami, ktorými krajiny disponujú. Základným pravidlom pre delegácie je, že by sa mali riadiť aktuálnym stavom medzinárodných vzťahov a nasledovať reálnu pozíciu krajiny, ktorú reprezentujú. Naši študenti si podobné aktivity veľmi pochvaľujú a sami hovoria, že im účasť na MUN pomohla pri diskusiách a seminároch v škole. Odvážia sa viac hovoriť a neboja sa presadiť si svoj názor na základe relevantných argumentov. Úspechy našich delegácií dokazujú jedinečnosť študijného programu, ktorý sa venuje tak teoretickému interdisciplinárnemu výskumu, ako aj praktickej stránke tvorby politik a hľadaniu riešení na súčasné globálne výzvy. Je mimoriadne dôležité, aby študenti nielen rozumeli tomu, čo sa vo svete deje a prečo sa to deje, ale aby aj boli schopní nájsť efektívne a spravodlivé riešenia a vytvorili tak budúce generácie aktívnych ľudí, či už na pôde politickej, občianskej, alebo akademickej.

Okrem MUN zasadnutí sa FSEV UK podieľa tiež na medzinárodnom projekte RAUN – Regionálna akadémia OSN. Na rozdiel od MUN nie je RAUN súťaž, ale vzdelávací kurz pre pokročilých študentov, na ktorom okrem FSEV UK v súčasnosti participuje tiež Vysoká škola ekonomická v Prahe, Univerzita v Segedíne a Diplomatická akadémia vo Viedni. Svoju pozornosť sústreďuje na výskumné projekty a *policy papers*, ktoré riešia aktuálne témy špecializovaných agentúr OSN. Účastníci pracujú

Foto: Kristína Janková

Foto: Michaela Dénešová

v zmiešaných skupinách. Študentov vedie konkrétny človek z danej agentúry a jeden z fakultných koordinátorov, ktorým je na FSEV UK dekanica doc. Lucia Mokrá. Na rozdiel od MUN tu majú študenti reálnu šancu stretnúť sa s pracovníkmi OSN, navštíviť sídlo OSN vo Viedni a keď zaujmú, môžu sa dostať i na zoznam tamojších stážistov či budúcich spolupracovníkov. Oba projekty sa teda zameriavajú na prepojenie štúdia s praxou, ktoré je v súčasnosti také žiadané a nevyhnutné. Z pohľadu koordinátorky mi tak ostáva už len vyjadriť nádej, že účasť na týchto a snáď aj budúcich projektoch Výskumného centra pre ľudské práva a Ústavu európskych štúdií a medzinárodných vzťahov pomôže našim absolventom v ich osobnom i kariérnom raste.

Mgr. Kristína Janková, PhD.

FSEV UK predstavuje svojich úspešných absolventov

Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave (FSEV UK) je najmladšou fakultou UK. Vznikla v roku 2002 ako odpoveď na spoločensko-ekonomické potreby Slovenska v integrujúcej sa Európe. Základným poslaním fakulty je rozvíjať teoretické poznanie a jeho úspešnú aplikáciu v oblasti sociálnych a politických vied, európskych štúdií a medzinárodných vzťahov, sociálnej antropológie, verejnej politiky, aplikovanej ekonómie, ako aj sociálnej a pracovnej psychológie. Konceptia študijných programov kladie dôraz na úzke prepojenie teórie s praxou. Dôkazom toho, že fakultné kurikulum má v našej spoločnosti svoje opodstatnenie, sú aj úspešní absolventi FSEV UK, ktorí poznatky a skúsenosti získané počas svojho štúdia naplno uplatňujú v praxi.

Mgr. Ľubica Šimková, PhD.

Na FSEV UK absolvovala v rokoch 2008 – 2016 celé svoje vysokoškolské štúdium. Po absolvovaní štúdia aplikovanej ekonómie pokračovala štúdiom verejnej politiky a následne štúdiom európskych štúdií a politik, kedy pôsobila opäť na Ústave ekonómie. Počas štúdia aplikovanej ekonómie okrem iného nadobudla základy ekonomického myslenia. Tieto poznatky neskôr doplnila o verejnopolitický rozmer, čo ju ešte viac utvrdilo v pre-

svedčení, že štúdium oboch vedných odborov je neoddeliteľné a ich súbežné štúdium je nevyhnutné pre pochopenie súčasného stavu a nastavenia spoločnosti.

To ju priviedlo k doktorandskému štúdiu, počas ktorého sa v rámci výskumu k svojej dizertačnej práci venovala sledovaniu vplyvu hospodárskej politiky Európskej únie na výrobné inovácie. Zamerala sa na spoluprácu podnikov pri inovovaní výrobkov, upriamujúc pozornosť na to, že pri takejto spolupráci nejde o protisúťažné konanie poškodzujúce finálneho spotrebiteľa, ale primárne ide o zdieľanie poznatkov spolupracujúcich firiem. Na základe svojich zistení sformulovala ekonomicko-matematický model realizácie hospodárskej politiky na úrovni EÚ a vo svojej dizertačnej práci, ktorú úspešne obhájila, zdôraznila potrebu reformy platných právnych predpisov upravujúcich politiku hospodárskej súťaže Európskej únie.

Podľa jej slov patria základy ekonomického myslenia, štatistické metódy, mikroekonomická a makroekonomická teória či matematika a teória hier k základom aplikovanej ekonómie. „Štúdium vytvára priestor na prehĺbovanie vedomostí, kritické myslenie a rozvíjanie ekonomického či logického myslenia. Univerzita je miestom stretávania rôznorodých názorov a formulovania inovatívnych myšlienok – práve v tomto priestore akademickej pôdy si FSEV UK a jej študijné odbory už niekoľko rokov úspešne hája svoje opodstatnené miesto,“ hovorí.

Mgr. Tomáš Horváth

Absolvoval štúdium na Ústave európskych štúdií a medzinárodných vzťahov FSEV UK. Počas štúdia sa venoval rôznym témam súvisiacim s dianím v domácej a zahraničnej politike, najmä občianskej participácii. Tento jeho záujem podnietila všadeprítomná interdisciplinarita – na štúdiu na FSEV UK spätne oceňuje bohaté príležitosti k prepájaniu rôznych vedeckých oblastí. Najviac ho bavilo pohybovať sa na pomedzí filozofie, sociológie a medzinárodných vzťahov: pestrá paleta kurzov o európskej integrácii, teóriách v medzinárodných vzťahoch, súčasných filozofických trendoch, ale aj o rasizme, dejinách Európy či menšinách mu pomohla vybudovať si naozaj komplexný obraz o svete a o jeho fungovaní. A to takmer všetko v angličtine, vďaka čomu bol pripravený efektívne využiť nadobudnuté vzdelanie aj pri štúdiu v zahraničí. Počas štúdia sa rozhodol pre absolvovanie študentskej mobility – z pestrej ponuky škôl si vybral Univerzitu v Groningene v Holandsku, kde strávil jeden semester a dokončil tu aj výskum k svojej diplomovej práci.

Okrem aktívneho študentského života na fakulte, na ktorom participoval ako spoluorganizátor rôznych študentských podujatí (napr. FSEV FEST), ešte počas štúdia začal pôsobiť v neziskovom sektore – najprv ako dobrovoľník, neskôr ako projektový manažér. Stážoval v Inštitúte pre verejné otázky a podieľal sa na organizovaní niekoľkých ročníkov medzinárodnej konferencie Stredoeurópske fórum. Po ukončení štúdia pôsobil v mimovládnom sektore ešte necelé dva roky, až sa napokon v duchu hesla „od slov k činom“ rozhodol zapojiť do programu Teach for Slovakia.

Všetky zručnosti, od akademických cez organizačné, tak dnes v plnej miere využíva ako učiteľ na základnej škole v Markušovciach, kde v rámci programu Teach for Slovakia učí už druhý rok. Delí sa tam o svoje vzdelanie so žiakmi, ktorí pochádzajú z náročných podmienok materiálnej a vzťahovej chudoby. Vďaka nadobudnutým vedomostiam dokáže omnoho lepšie pochopiť systémové bariéry, ktoré jeho žiakom bránia dosiahnuť úspech v živote, zároveň v triedach dennodenne ťaží zo skúseností získaných pri práci s dobrovoľníkmi a organizovaní študentských podujatí. Teší ho, keď môže prinášať svedectvo z reality, ktorú zakúša, späť na akademickú pôdu a dopĺňať tak teoretické poznanie o zažitú skúsenosť – i k tomu nachádza na svojej alma mater vždy otvorené dvere.

Mgr. Lenka Kostovičová, PhD.

Absolvovala bakalárske, magisterské a doktorandské štúdium sociálnej a pracovnej psychológie na Ústave aplikovanej psychológie (ÚAP) FSEV UK. V priebehu ôsmich rokov nadobudla široké spektrum vedomostí a kompetencií, ktoré uplatňuje vo svojej akademickej kariére. Za osobný rozvoj počas štúdia vďačí predovšetkým

individuálnemu a kreatívnemu prístupu pedagógov na ÚAP. Okrem množstva psychologických poznatkov sa v priebehu štúdia na FSEV UK mala možnosť zorientovať i v iných spoločenských vedách, čo inšpirovalo jej záujem o interdisciplinárny výskum. Preto súbežne absolvovala magisterské štúdium kognitívnej vedy na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky UK (FMFI UK), pričom jeden semester z toho absolvovala študijný pobyt na Univerzite Viedeň.

Výskumnú časť doktorandského štúdia realizovala na Ústave experimentálnej psychológie Slovenskej akadémie vied (ÚEP SAV) pod vedením prof. Viery Bačovej, ktorá je jej vzorom po stránke akademickej i ľudskej. Pôsobí na ÚEP SAV znamená pre ňu participovať na kvalitných projektoch a mať priestor pre slobodné výskumné bádanie, byť súčasťou kolektívu skúsených vedeckých pracovníkov a dostávať neustále konštruktívnu spätnú väzbu a cenné inšpirácie. Práve vďaka prínosom výnimočnej kombinácie štúdia a praxe na ÚAP a ÚEP SAV sa jej podarilo nadviazať spoluprácu s výskumníkmi v zahraničí, s ktorými publikuje v medzinárodných karentovaných časopisoch.

Dnes pôsobí ako vedecká pracovníčka na ÚEP SAV, kde sa venuje experimentálnemu skúmaniu myslenia a rozhodovania ľudí s dôrazom na posudzovanie rizika a pravdepodobnosti. Cieľom jej výskumu je porozumieť, ako ľudia interpretujú informácie a aké faktory zohrávajú rolu v ich úsudkoch a voľbách – s praktickými aplikáciami v oblasti zdravia, životného prostredia a financií. O kvalite jej práce svedčí získanie individuálneho výskumného grantu od Nadácie Intenda, štipendia od Vzdelávacej nadácie Jána Husa, ako aj ocenenie Študentská osobnosť roka 2012/2013 v kategórii Právo, filozofia, politológia, sociológia.

Momentálne sa sústreďuje na možnosti profesijného rastu prostredníctvom postdoktorandských pobytov v zahraničí. Okrem výskumnej činnosti sa venuje výučbe štatistiky a metodológie na FSEV UK a FMFI UK. Medzi jej záujmy patria popularizácia vedy, cinefilia, komiksy a punk rock.

Mgr. Ivan Rončák, PhD.

„Moji malí synovia vymysleli veľmi účinnú zbraň – tzv. „odobrovačku“. Stačí vystreliť a zo zlého sa stane dobré – každú vojnu vyhrajú tí dobrí. Škoda, že v skutočnom svete to také jednoduché nie je. Spoločnosť sama od seba dobrá nebude. Musia ju držať pokope dobré pravidlá,“ hovorí Ivan Rončák, ktorého fungovanie spoločenských vzťahov vždy fascinovalo – najmä fungovanie štátu a vládnej administratívy. Preto sa rozhodol pre štúdium politológie. Pevné vedomostné základy v nej a v histórii získal štúdiom na Filozofickej fakulte UK (FiF UK), následne si spravil doktorát na FSEV UK. Podľa jeho slov sa štúdium tohto odboru na fakultách líši najmä v orientácii na výskum verejných politík, zaoberajúci sa – jednoducho povedané – tým, čo vláda robí, prečo to robí, s kým a ako, príp. prečo to a to nerobí. Ak sa chce niekto venovať viac teórii politiky a politickej filozofii, mal by podľa neho vyskúšať štúdium na FiF UK; štúdium na FSEV UK odporúča zas tomu, kto v kurikule preferuje viac verejnej politiky a ekonómie. On sám sa špecializoval na územnú samosprávu.

Slovensko je malá krajina, má relatívne úzku elitu. Práve to umožňuje podľa jeho slov vytvoriť takmer rodinné prostredie na niektorých výskumných pracoviskách. Žiadne stovky študentov. V tomto prostredí, ak človek naozaj chce, môže robiť s najlepšimi. Nie ako nekvalifikovaný pomocník, ale ako partner. Pripravovať výskumný projekt spolu s legendou v danej oblasti, vidieť ďalšieho špičkového výskumníka viesť výskumný rozhovor a spolu s ním ho vyhodnocovať, to človeka nenaučí žiadna učebnica. Unikátnou skúsenosťou je i (nie až tak ojedinelá) spolupráca študentov a učiteľov na FSEV UK na spoločných knihách (monografiách), vďaka čomu sa medzi nimi vytvárajú dlhodobé pracovné vzťahy s potenciálom kultivovať slovenskú vedu, a tak otvárať dvere do prvej ligy.

Je presvedčený, že nebyť zapojenia do výskumných projektov počas štúdia, neprišla by napríklad v roku 2003 od vtedajšieho vládneho splnomocnenca pre reformu verejnej správy Viktora Nižňanského pozvánka do tímu externých poradcov k decentralizácii krajiny (Ivan Rončák mal vtedy 24 rokov) ani ponuka stať sa spolupracovníkom a neskôr aj viesť samosprávny program v Transparency International Slovensko. Ako hovorí, je rád, že mohol vplývať na premenu Slovenska na lepšiu krajinu zvonka (ako aktivista, publicista a spolupracovník viacerých významných slovenských mimovládnych organizácií) aj znútra (ako komunálny poslanec v Ružomberku či ako človek pohybujúci sa v prostredí vrcholovej politiky). „Keď idete do prvej línie, musíte rátať s ostreľovaním, občas aj so smrteľným zranením (napr. moje angažovanie sa v politickej strane #SIEŤ). Ale dobrá vláda sa sama nespraví, inak to nejde. Môžu ju spraviť len charaktérni, múdri a vzdelaní ľudia, ktorí budú načúvať charaktérnym, múdрым a vzdelaným ľuďom. V tom má FSEV UK nezastupiteľnú historickú úlohu – formovať ľudí do oboch týchto skupín,“ uvádza.

Rád spím, snívam, a často práve vo sne vyrieším nejaký tvorivý problém

Slovenský básnik, prozaik, textár, scenárista, dramatik... a takto by sme mohli pokračovať ďalej. Kto by nepoznal všestrannú osobnosť slovenskej kultúry – Daniela Heviera? Vedeli ste však i to, že je zároveň absolventom Filozofickej fakulty Univerzity Komenského a má aj bohaté pedagogické skúsenosti s ľuďmi všetkých vekových skupín? V rozhovore pre Našu univerzitu si zaspomína na detské i vysokoškolské časy, priblížil svoje súčasné aktivity a tiež prezradil, čomu sa venuje vo voľnom čase a o čom zvykne snívať.

Ste známy a úspešný slovenský autor. Pamatáte si, kedy sa vo vás zrodila láska k písaniu?

Nebolo to výlučne písanie, skôr túžba niečo vytvoriť – hocičo, obrázok, koláž, pesničku, zahrať divadlo... A tak som v detstve skladal vlastné skladbičky, kreslil karikatury, hral divadlo, robil si plastiky a nefunkčné mechanizmy, písanie vlastne prišlo až celkom nakoniec. Ale aj tu mi nestačilo napísať básničku alebo príbeh. Chcel som tomu dať nejaký hmatateľný tvar, a tak som si vyrábala vlastné knižky, akési moje samizdaty.

Ak si zaspomínate na svoje detstvo, podporovala vás vaša rodina v tejto tvorivej činnosti?

Mama bola učiteľkou slovenčiny a hudobnej výchovy, otec bol absolvent Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, žiak profesora Hirnera, hral okrem iného v dychove. Takže umelecké gény som mal po kom zdediť. Rodičia ma podporovali skôr nepriamo než nejakými príkazmi. Mali sme napríklad doma bohatú knižnicu, do ktorej som chodil čítať knihy pre dospelých už v útlom detstve. Keď som prejavil túžbu hrať na bicie, otec mi nekúpil síce bicu súpravu, ale školu hry na bicie nástroje. Zapisali ma do hudobnej školy, ale keď som sa pohádal s riaditeľkou, pretože som hrával vlastné skladby, tak mi z nej dovolili vystúpiť. Keď som začal písať naozaj odušu, kúpili mi kufrikový písací stroj. Ale zato televízor kúpili do domu

až vtedy, keď som už chodil do televízie a bolo nám trápne zakaždým otravovať susedov.

Bola pre vás niektorá z osobností z literárnych kruhov vašim vzorom?

Tých osobností-vzorov bolo veľa, a vlastne ich mám veľa doteraz. Sú to nielen spisovatelia, ale aj hudobníci, maliari, filmári, športovci, politici, kňazi... Ľubomír Feldek, Štefan Moravčík, Kamil Peteraj, Marián Varga, Bob Dylan, Charles Bukowski, Umberto Eco, Max Ernst, Paul Klee, Cassius Clay, Bobby Charlton, Ján Popluhár a mnoho, mnoho ďalších.

V roku 1974 ste debutovali svojou prvotnou Motýlí kolotoč. Ako tento váš začiatok kariéry vnímalo okolie?

Bol to menší rozruch, pretože som vtedy chodil na prievdzské gymnázium a balík s autorskými výtlačkami mi doniesli priamo na vyučovanie. Samozrejme, že som ho musel otvoriť pred spolužiakmi. Malo to však aj príjemnejší efekt, pretože, keď som maturoval, pán profesor Ľubor Králik ukázal knižočku predsedníčke maturitnej komisie, ktorá už potom priveľmi nepočúvala moju odpoveď.

Motýlí kolotoč je zbierka poézie pre dospelých, avšak vy sa viac orientujete na literatúru pre deti a mládež. Na základe čoho ste sa rozhodli ponoriť sa do detského sveta a písať pre mladšie vekové kategórie?

Mám to tak na polovicu. Boli roky, keď bolo

viac príležitostí v tvorbe pre deti, teraz sa viac orientujem na staršieho a dospelého čitateľa. V písaní pre deti sme v tej dobe nachádzali aj únik, azyl, slobodné územie, ktoré nebolo pod takým ideologickým dozorom.

Je ťažšie písať pre deti alebo pre dospelých?

Písať nie je ťažké.

A ani nezvyknete mávať chvíle, keď ste už písaním presýtený?

Neviem, či presýtený, ale niekedy mám toho dosť. Teda dosť málo. Keď dopíšem román, stratím všetky slová, som celkom „vyslovný“.

Ako sa potom zvyknete odreaagovať?

Je to dobré na to, že sa venujem aj ďalším umeniam. Hrám na klávesoch, spievam, maľujem, robím plastiky, hrám divadlo...

Napísali ste množstvo kníh, zameriavate sa na poéziu, prózu, eseje, básne pre deti, rozprávky, preklady, autorské antológie pre dospelých i deti, čo je pomerne široké portfólio. Máte nejaký najobľúbenejší literárny žáner?

Teraz ma lákajú väčšie epické celky, romány, fantasy... A potom spájať viaceré médiá – autorské knihy s ilustráciami, chystám sa aj na komiks.

Ktoré vaše konkrétne dielo je zároveň vašou srdcovkou?

Vždy to posledné a vždy to, ktoré je ešte ne napísané.

Odkiaľ čerpáte toľko inšpirácie pre tvorbu?

Netuším. Vždy to odkiaľsi príde, spadne to odniekiaľ zhora. Alebo z hĺbín mojej osoby?

Tak, keď sme už pri hĺbkinách vašej osoby, ako by ste zadefinovali sám seba?

H-ravý, E-klektický, V-erný, I-nteligentný, R-ozpätý.

Máte aj bohatú prax s vyučovaním. Učili ste napríklad na gymnáziu pre mimoriadne nadané deti v Bratislave...

Učil som nielen nadané deti, ale aj negramotných Rómov na vojenčine v Plzni. Alebo seniorov, ktorí chodia na univerzitu tretieho veku. Alebo bankárov, manažérov a IT-čkárov. Dnes učím súkromne slovenčinu úžasných chlapcov s diagnózou autizmu a Aspergerovho syndrómu. V rámci internej doktorandúry na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského som mal tri roky semináre tvorivého písania.

Foto: Archív SME

Foto: Ľuboš Pilc, Pravda

Čo vám v živote dali tieto pedagogické skúsenosti?

Je to pre mňa zaujímavá skúsenosť. Hovorím, že sa chodím učiť ku všetkým, ktorých učím.

Kontakt s deťmi – autistami môže byť veľmi obohacujúci... Čo ste sa naučili napríklad od nich?

Učím sa od nich neustále. Keď mi napríklad 10-ročný Tobiáš čiarkne fixkou na pulóver, rozmýšľam, čo mi tým chce povedať. Učia ma trpezlivosti, tolerancii, kreativitě, miernosti, láskavosti, hravosti... Ale ešte sme len na začiatku.

Máte pocit, že je vzdelávanie detí s diagnózou autizmus a Aspergerovým syndrómom na Slovensku postačujúco zabezpečené?

Nie som dostatočne kvalifikovaný, aby som vedel posúdiť všetky aspekty tohto problému, ale určite je tu dosť rezerv i možností. Už len možnosť inkluzívneho vzdelávania alebo home-schoolingu.

Keby ste mali zhodnotiť vyučovanie na univerzite tretieho veku, akí sú seniori poslucháči?

Skvelí. Nadšení, vďační, usilovní, zvedaví, kritickí. Učia sa pre svoj rozvoj. Až si niekedy myslím, že do škôl by sme mali chodiť ako dospeli.

V čom vidíte ich najväčšiu motiváciu ďalej sa vzdelávať?

Každý má svoje dôvody. Niektorí majú voľný čas. Iní chcú dobehnúť to, na čo v živote nemali

možnosti. Ďalší sú neustále smädní po novom poznaní. A niektorí sa chcú stretnúť s ľuďmi.

Načrtli ste, že ste študovali na Filozofickej fakulte UK. Konkrétne to bol odbor estetika a slovenský jazyk. Motivovalo vás k výberu týchto dvoch disciplín práve vaše literárne nadanie?

Už v nejakej 7. triede mi bolo jasné, že chcem byť umelcom. Po maturite som nemohol ísť na inú školu než na filozofickú fakultu. Odbor slovenský jazyk – estetická výchova bol vymyslený priamo pre mňa. Nevedel som si predstaviť nič lepšie. Bola to syntéza jazyka, ktorým tvorím, a umení, ktoré ma zaujímajú.

A ako si spomínate na vysokoškolské časy? Boli ste typickým vysokoškolským študentom, ktorý stíhal popri štúdiu aj bezstarostný život vrátane zábavy, alebo ste sa radšej vo voľnom čase venovali tvorivej činnosti?

Hoci som urobil prijímacie skúšky na prvom mieste, neprijali ma pre kádrové kazy v životo-pise. Preto som napísal odvolanie, ku ktorému som pribalil asi sedemkilový balík mojej publikačnej tvorby. Na základe toho ma síce rektor prijal, ale už som nedostal internát. Nič lepšie sa mi nemohlo stať. Päť rokov som sa pretíkal po privátoch a to bola skvelá odysea.

Čomu sa venujete vo voľnom čase momentálne, ak vám nejaký ostáva?

Nemám nič, iba voľný čas. Mám voľný čas aj za tých, ktorí vzdychajú, že nič nestíhajú. Robím toľko, koľko chcem, nepracujem na nijakého kapitalistu, len na seba a za seba. Ráno sa prebudím a mám pred sebou celý deň voľného času.

Ako vyzerá taký váš klasický deň?

Pokiaľ sa dá, vstávam pomerne neskoro, medzi 8. a 9. hodinou. Potom idem na facebook a potom idem spať. Niekedy to naozaj takto vyzerá. Ale väčšinou sa stretávam s ľuďmi, absolvujem schôdzky, jazdím autom, každý deň sa usilujem ísť do svojho „ofisu“, čiže ateliéru, kde občas maľujem alebo píšem. Každý deň sa usilujem čítať. Televíziu pozerám minimálne, zato hudba musí u mňa znieť stále.

Prezradíte nám, na čom v súčasnosti pracujete?

Dokončil som muzikál o Jánovi Pavlovi II., dokončujem knihu o tvorivom písaní, maľujem, skladám pesničky, robím objekty, autorské knihy, dávam si do poriadku telesnú schránku, chodím si občas zaučiť na strednú školu, venujem sa mojím „autikom“, čítam, píšem, snívam...

O čom zvykne snívať Daniel Hevier? ☺

Chcel by som napísať ešte ďalších sto kníh, namaľovať obrazy, nahráť CD s vlastnými pesničkami, dokončiť projekty pre školy, nikam necho-diť, nikam necestovať, prestať kupovať knihy, ktoré už aj tak neprečítam. Ale mám aj sny v pravo-m zmysle slova – rád spím a snívam, a často práve vo sne vyriešim nejaký tvorivý problém.

A na záver, čo by ste odkázali a poradili študentom, ktorí majú ambíciu vydať vlastné dielo?

Aby ho vydali. ☺

Jana Blusková

Nefunkčnosť IKT môže mať pre spoločnosť až katastrofické následky

Deň počítačovej bezpečnosti

Od roku 1988 si 30. novembra pripomínáme Deň počítačovej bezpečnosti. Jeho cieľom je prispieť k informovanosti širokej verejnosti o význame a potrebe ochrany počítačov a dát. V čase informatizácie spoločnosti, zasahujúcej už takmer každú oblasť ľudskej činnosti, sa o zvyšovanie povedomia o nevyhnutnosti informačnej bezpečnosti vynasnažíme aj v Našej univerzite.

Ľudská spoločnosť pre svoju existenciu potrebuje spracovávať informácie. Koncom 19. storočia však objem informácií, ktoré spoločnosť potrebovala na zaistenie svojho fungovania, presiahol možnosti ručného spracovania a vyžiadali si nasadenie strojov. V nasledujúcich rokoch sa intenzívne rozvíjali o. i. masovokomunikačné prostriedky, telekomunikačné siete a počítače a na konci 20. storočia ich spojením vznikli nové informačno-komunikačné technológie (IKT). (Rôzne technológie na spracovanie a prenos informácií ľudia však používali už od nepamäti.) IKT, vyznačujúce sa digitálnym kódovaním, používaním rovnakých komunikačných kanálov a automatizovaným spracovaním informácie, vyvolali informačnú revolúciu. Vďaka narastajúcemu výkonu počítačov bolo možné vytvoriť programy, ktoré umožnili používať počítače laikom bez znalosti programovania; vďaka klesajúcej cene sa počítače stali masovo dostupnými. Podstata informačnej revolúcie však nespočívala v zavádzaní technológií, ale v tom, že nové IKT viedli k zmene tradičných procesov spracovania informácie a prinášali nové aplikácie. Keďže informácie sa spracovávajú v každej oblasti ľudskej činnosti, zmeny vyvolané IKT zasiahli prakticky celú spoločnosť, ktorá sa za necelých 30 rokov posunula do informačnej éry.

Každá minca však má dve stránky: tienistou stránkou informačnej spoločnosti je jej mimoriadna závislosť od IKT. Keďže návrat k ručnému spracovaniu informácie už nie je z kapacitných dôvodov možný, nefunkčnosť IKT môže mať pre jednotlivca, organizáciu i celú spoločnosť neprijemné, ba až katastrofické následky. Pritom hrozieb voči IKT je veľa. IKT sú zložitá, navzájom poprepájané; počítačové siete sú zas rozsiahle a prechádzajú nechráneným prostredím. IKT ohrozujú vplyvy prostredia, technické poruchy, chyby v programoch alebo omyly laických používateľov. K najväznejším hrozbám voči IKT však patria cielené útoky. Do virtuálneho sveta sa kvôli efektívnosti IKT presunuli mnohé ekonomicky zaujímavé činnosti a spracovávajú sa v ňom mimoriadne cenné informácie. Zločinci, konkurencia, rôzne súkromné, ale aj štátne organizácie rýchlo rozvinuli pochybné aktivity vo virtuálnom svete; tým skôr, že počítače a ich programové vybavenie je nedokonalé a chyby sa dajú využiť na prieniky do počítačov a na ich ovládnutie. Amatérskych hackerov motivovaných zvedavosťou nahradili profesionálni votrelci cieľavedome hľadajúci a bezohľadne využívajúci slabiny systémov. Denne sa na internete zverejňujú informácie o nových odhalených zraniteľnostiach systémov spolu s návodmi, ako ich využiť. Motiváciou už nie je zvedavosť, ale ekonomický prospech a okrem útokov

na atraktívne ciele sa systematicky útočí aj na počítače bežných používateľov, pričom ekonomický dopad kybernetického zločinu sa odhaduje na 400 mld USD ročne (Intel Security, 2014). Na ovládnutie počítačov sa často využívajú rôzne formy malígneho kódu (malvéru), červy, vírusy, trójske kone, ku ktorým sa nič netušiaci používateľ môže dostať buď klikaním na prílohy elektronickej pošty, sťahovaním atraktívnych programov z neoverených zdrojov, alebo prechádzaním po pochybných webových stránkach. Malvér sa často kombinuje so sociálnym inžinierstvom; počítačovi podvodníci napodobňujú stránky bánk a usilujú sa získať prístupové údaje k účtom internetbankingu, zablokujú počítače a za odblokovanie požadujú výkupné; šíria listy s oznámeniami o dedičstve, veľkej výhre v lotérii; hľadajú tak ľudí ochotných prať špinavé peniaze a pod. Počítačoví zločinci často ovládnu infiltrované počítače a vytvárajú z nich botnety (robotické siete) riadené z jedného centra a obsahujúce tisíce až milióny počítačov, ktoré využívajú na šírenie spamu, útoky na vybrané ciele alebo vydieranie.

Počítače dnes riadia on-line výrobné procesy, zabezpečujú leteckú premávku, simulujú vojenské operácie, modelujú ekonomický vývoj a vykonávajú množstvo činností, ktoré sú pre organizácie i celú spoločnosť mimoriadne dôležité. Špiónážne služby sa usilujú aj prostredníctvom IKT získať zaujímavé informácie protivníka, resp. narušiť jeho aktivity – príkladom je globálny odpočúvací systém Echelon a úspešné použitie kybernetickej zbrane (malvéru Stuxnet) na sabotáž fyzického výrobného programu.

Internet, elektronická pošta, sociálne siete, mobilné telefóny mimoriadne uľahčili komunikáciu medzi ľuďmi a prístupnili im nepreberné množstvo informácií. Ale ľudia o sebe pri komunikácii a dokonca svojim pôsobením vo virtuálnom svete poskytujú množstvo údajov, ktoré sa dajú využiť na marketing, vydieranie či politické pôsobenie. Tieto údaje sa zbierajú, vyhodnocujú a používajú.

Spoločnosť vstúpila do informačnej éry. Informatizácia spoločnosti má negatívne stránky, s ktorými sa musíme naučiť žiť. Vznikla nová interdisciplinárna oblasť, informačná bezpečnosť, ktorá skúma hrozby voči IKT a údajom, ktoré sa pomocou nich spracovávajú a hľadá spôsoby, ako IKT a údaje chrániť. Na zaistenie bezpečnosti informačnej spoločnosti však nebudú stačiť informačno-bezpečnostní experti. Každý občan informačnej spoločnosti sa bude musieť naučiť konať tak, aby sa sám nestal obťou kybernetických predátorov, ale aj bránil zneužívaniu potenciálu IKT na obmedzovanie súkromia, slobôd a demokracie. Univerzita môže prispieť k úspechu informačnej spoločnosti skúmaním technických a spoločenských aspektov informatizácie a hľadaním riešení negatívnych javov, ktoré prináša.

**Doc. RNDr. Daniel Olejár, PhD., FMFI UK,
prorektor UK**

Precízne Nemecko

Nemecko si už podvedome spájame so slovami ako presnosť, kvalita, detailnosť, konzervatívnosť či špičkové technológie. Z vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že si Nemci na týchto hodnotách naozaj zakladajú. Nielen to ma však naučil rok strávený v Bavorsku na Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt prostredníctvom programu Erasmus+, ktorý bol pre mňa jedinečnou sériou zážitkov i zdrojom cenných skúseností. Aspoň o niektoré z nich sa s vami rada podelím.

Nemecko som si pre štúdium v zahraničí vybrala z viacerých dôvodov. Tým hlavným impulzom bola však najmä túžba zdokonaľiť sa v nemčine, keďže ani v súčasnosti neuškodí ovládať najmenej dva cudzie jazyky. Aj z tohto pohľadu už dnes viem, že som sa rozhodla správne – počas môjho študijného pobytu sa mi totiž núkalo hneď niekoľko spôsobov, ako zapracovať na svojich jazykových znalostiach.

Celý môj výmenný pobyt sa začal intenzívnym trojtýždňovým kurzom nemeckého jazyka v mestečku Eichstätt. Výhodou tohto kurzu bola celodenná výučba prebiehajúca v menších skupinkách, v rámci ktorých sa nám mohli profesori naplno venovať. Ďalším obrovským plus boli aj viaceré poznávacie výlety (naplánované s príslušným nemeckým citom pre organizačnú precíznosť J), túry v prírode, bowling či grilovačky, ktoré nám tento kurz sprostredkoval aj vďaka iniciatíve tamojšieho aktívneho ESN Teamu. Aj na základe toho sme ako študenti mali možnosť lepšie sa vzájomne spoznať a nadviazať medzinárodné priateľstvá. Spomienky a zážitky z prvých týždňov nás formovali a viedli celým našim pobytom. Aj preto môžem jazykový kurz každému „erasmákovi“ len odporúčať – a to všetkými desiatimi.

Keďže je mojim študijným odborom manažment a Eichstätt ponúka predovšetkým štúdium v oblasti spoločenských a humanitných vied, po trojtýždňovom kurze viedli moje ďalšie kroky do vedľajšieho mesta na prestížnu Wirtschaftswissenschaftliche Fakultät Ingolstadt. Tam na mňa a ostatných zahraničných študentov hneď po príchode čakalo milé prekvapenie v podobe tzv. Freshman Challenge. Vďaka rôznorodým kolektívnym športovým a iným aktivitám sme sa tak ľahšie začlenili aj medzi regulárnych študentov – domácich Nemcov. Ti boli stále veľmi priateľskí a ochotní nás „zasvätiť do praktík“ štúdia na univerzite. Veľkými pomocníkmi pri akýchkoľvek problémoch boli aj pracovníci tamojšej International Office, ktorí nám sprostredkovali ubytovanie a ochotnou pomocou a dobrou radou nešetřili ani pri našom výbere predmetov vhodných pre naše odborné zameranie. Škála ponúkaných predmetov vynikala pestrosťou a vysokou kvalitou, navyše, prístup vyučujúcich voči študentom fungoval na veľmi priateľskej kolegiálnej úrovni. Učitelia sa okrem toho aktívne zapájali aj do rôznych spoločenských akcií organizovaných študentmi školy.

Mesto Ingolstadt je známe automobilkou Audi, ktorá tam sústreďuje svoju výrobu. Vďaka univerzite sme mali možnosť absolvovať firemnú exkurziu a na vlastné oči sa presvedčiť, aká precízna a nadčasová je nemecká technológia. Okrem toho sme navštívili aj slávny ingolstadtský pivovar, kde sme sa bližšie zoznámili s celým procesom výroby tohto – nielen v Nemecku hojne vyhľadávaného – nápoja. Samozrejme, nemohli sme chýbať ani na obľúbenom mníchovskom Oktoberfeste, kde sme zažili autentickú ukážku tej ľudovejšej verzie nemeckej kultúry v podobe spevu, tanca, litrového piva v krígloch, slaných praclíkov, chutných „Weisswurst“ klobások a nádherných typických krojov – dirndl.

Veľkým zážitkom bol pre mňa aj nemecký študentský život. Na jednej strane predstavoval množstvo hodín strávených v knižnici, ktorá počas skúškového obdobia celodenne praskala vo švíkoch. Na druhej strane sa tam študenti však vedia aj správne zabaviť a zorganizovať si akcie plné zábavy, športu a kvalitného nemeckého piva. To všetko sme si užili hlavne počas majstrovstiev sveta vo futbale, ktoré Nemci viac než intenzívne prežívali, a tak sa všetky nemecké zápasy premietali i v školskej aule. ESN Team zas organizoval akcie typu International Dinner, kde sme mali možnosť ochutnať nielen nemecké delikatesy, ale aj rôzne pochúťky ukuchtené zahraničnými študentmi. Spoločensky vyžiť sme sa mohli aj na zimných báloch, halloweenskej párty, letných „beach“ párty či barbecue piknikoch pri jazere. Nezabudnuteľnou akciou bola pre mňa Summer Challenge spojená aj s nadväzovaním pracovných kontaktov medzi študentmi a nemeckými firmami a s rôznymi športovými disciplínami, ktoré boli už tradične završené večerným odmeňovaním víťazných tímov a následnou zábavou.

Neoddeliteľnou súčasťou programu Erasmus+ je cestovanie. Počas môjho pobytu sa mi podarilo precestovať veľkú časť Nemecka a rozšíriť si svoju cestovateľskú zbierku skalpov o mestá Mníchov, Norimberg, Passau, Berlín či krásny prístavný Hamburg. Navštívila som i známy hrad Neuschwanstein či solnú baňu. Často aj v týchto dňoch až so slzami v očiach spomínam na tieto krásne časy, ktoré ostanú naveky zakorenené v mojom srdci.

Na záver by som rada dodala, že keď mi moji kamaráti, ktorí už Erasmus+ absolvovali, ospevovali, aké je to úžasné a neskúsiť to by bola obrovská škoda, neverila som, že to môže byť taká veľká pravda, a to vo všetkých ohľadoch. Môj nemecký študijný pobyt bol a zostane pre mňa jednou z neopísateľných častí môjho študentského života, ktorá ma posunula milovými krokmi dopredu. Zoznámila som sa s veľkým svetom, vyskúšala som si iný štýl výučby na akademickej pôde, získala skúsenosti s projektmi s reálnymi investormi i následnou prezentáciou vlastných projektov. V neposlednom rade som si zlepšila svoje jazykové znalosti na „business“ úrovni, ale aj na úrovni bežnej slangovej reči. A nemôžem nespomenúť medzinárodné priateľstvá, ktoré ma viažu so študentmi z celého sveta od Francúzska, Nemecka, severských krajín cez Áziu až po Mexiko či USA. Hoci sú odsúdené na prekonávanie obrovskej geografickej vzdialenosti, v našich srdciach máme k sebe stále blízko, za čo určite môžu aj spoločné zážitky, ktoré mi v pamäti nikdy nezovädnejú.

Barbora Bednárová, FM UK

Doc. PaedDr. Oľga Kyselovičová, PhD.

Katedra gymnastiky Fakulty telesnej výchovy a športu UK

Miesto narodenia: **Bratislava**

Vek: **53**

Čím ste chceli byť ako dieťa?

Nápadov sa v detskej hlave zrodilo určite viac, nespomínam si však na nič konkrétne. Jasnú kontúru mojej predstavy nadobudli až na druhom stupni základnej školy, keď som samu seba začala vidieť ako učiteľku - „telocvikárku“.

Čo ste študovali a prečo práve tento odbor?

Začnem odpoveďou na druhú časť otázky. Vyrastala som v učiteľskej a športu oddanej rodine. Otec - učiteľ telesnej výchovy, ale aj basketbalový tréner, neskôr docent na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, mama - učiteľka telesnej výchovy, neskôr odborná asistentka na Katedre telesnej výchovy Stavebnej fakulty Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave (dnes Slovenskej technickej univerzity). A tak niet divu, že rodičia ma spolu s bratom od malička viedli k aktívnemu životnému štýlu. Napriek ich zanietenosti pre šport a učiteľstvo však mali inú predstavu o mojom budúcom povolání. Svojimi argumentmi som ich ale presvedčila a vybrala som si štúdium na FTVŠ UK - odbor učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov: telesná výchova a ruský jazyk. Pôvodne to mala byť angličtina, no v tom období ju v kombinácii s telesnou výchovou pravidelne neotvárali, a tak padlo

rozhodnutie práve na ruštinu. Študovala som teda to, čo som si vysnívala a chcela aj reálne robiť.

Aké cudzie jazyky ovládáte?

Aktívne a vo všetkých formách, žiaľ, len dva - angličtinu a ruštinu. Rada by som však svoje jazykové schopnosti rozšírila aj o taliančinu či španielčinu. Obávam sa však, že kvôli mojej „vyťažnosti“ to nebude tak skoro...

Čo vám napadne, keď sa povie „práca“?

Podľa toho, či máte na mysli pragmatickú alebo filozofickú stránku tohto pojmu. Musím sa však neskromne priznať, že patríam k tým, pre ktorých je práca hobby. Práca je poslanie, práca je to, čo ma napína, teší, ale i to, pre čo sa niekedy trápim a som smutná. Znamená aj zodpovednosť, kompetentnosť, napredovanie, nové impulzy i záväzok neustále sa vzdelávať.

Ako rada trávite voľný čas?

Ak je ideálna zhoda podmienok v časopriestore, tak jednoznačne so svojou rodinou - v zime najradšej na lyžiach, v lete doma, v záhrade, kde je naozaj stále čo robiť. No k môjmu voľnému času patria aj ďalšie aktivity - trénerská a rozhodcovská práca v športovom aerobiku na slovenskej a medzinárodnej úrovni. A voľný čas si neviem predstaviť ani bez „mojich“ dám v tanečnom štúdiu, s ktorými pravidelne cvičím.

Uprednostňujete televíziu alebo knihy? Prečo?

Keďže odbornú literatúru a rôznych textov sa pri mojom povolání načítam dennodenne

dost, súboj väčšinou vyhráva televízia. Navyše, obľúbené seriály a relácie sledujem s mojím manželom, čo mi dáva tiež pocit, že sme viac spolu. Televízia je nakoniec výbornou kulisou aj pri varení či iných prácach okolo domácnosti, no nie?

Prezradíte niečo o svojej rodine?

Pre mňa je tou najfantastickejšou na svete - manžel Ján, synovia Michal (24) a Tomáš (20).

Čo vás dokáže zarmútiť?

Ludsky vyhasnuté srdcia. Bezmocnosť... a to akákoľvek.

Čo vás dokáže rozosmiať?

Inteligentný humor.

Máte obľúbenú osobnosť (herca, spisovateľa, športovca...)?

Mám rada a vážim si ľudí, ktorí predstavujú určitý ľudský rozmer, hĺbku duše, nútia ma zamyslieť sa a dokážu rozosmiať. Zárukou kvality je pre mňa určite Julia Roberts, Diane Keaton či Jack Nicholson. Rada relaxujem pri nádherných baladách a je jedno, či ich spieva Whitney Houston, Elton John alebo slovenskí interpreti. No a v našej domácej knižnici nájdete okrem „klasiky“ aj kompletnú bibliografiu Johna Grishama.

Máte nejaký skrytý talent?

Pravdepodobne áno, ale odhaliť ho musia ostatní.

Aké hodnoty sú pre vás v živote najdôležitejšie?

Určite je ich viac, ale k tým top jednoznačne patria česťnosť, etika, rešpekt a pokora.

Profesor inžinierskej geológie oslavuje 80. narodeniny

Dňa 24. septembra 2016 sa dožil významného životného jubilea – úctyhodných 80 rokov – významný predstaviteľ odboru inžinierska geológia na Slovensku prof. RNDr. Rudolf Ondrášik, DrSc., rodák zo Starej Turej.

Celý jeho pracovný život je spojený s Univerzitou Komenského v Bratislave (UK) a Katedrou inžinierskej geológie Prírodovedeckej fakulty UK, kde začal pôsobiť v roku 1959 po absolvovaní štúdií na vtedajšej Fakulte geologicko-geografických vied UK. V roku 2005 odišiel do dôchodku, ale doposiaľ je pracovne aktívny, publikuje a vyučuje ako emeritný profesor.

Venoval sa najmä výskumu geodynamických procesov v súvislosti s inžiniersko-stavebnou činnosťou na území a postupne sa vypracoval na experta na exogénne i endogénne procesy prebiehajúce v zemskej kôre. Zóny a kóry zvetrania hornín, nerovnorodosť a diskontinuitnosť horninových masívov v rôznych veľkostných škálach od širokých zlomových pásiem až po puklinovitost, neotektonická aktivita území, svahové pohyby a deformácie, erózia a mnohé ďalšie dynamické prejavy Zeme – to všetko boli oblasti, ktorými sa vo svojich výskumoch zapodieval. Vo svojej vedeckej činnosti hľadal a rozpracoval metódy, ktorými bolo možno študovať geodynamické procesy a ich výsledné javy. Miloval terénny výskum, mal oko a cit pre štúdium foriem reliéfu a vedel spoľahlivo interpretovať terénne povrchové tvary vo vzťahu ku geologickým procesom. V roku 1967 získal titul

doktor prírodných vied a v rovnakom roku sa stal aj kandidátom vied v odbore inžinierska geológia. Za docenta bol vymenovaný v roku 1974. Spolu s Jánom Rybárom z Čiech napísal obľúbenú učebnicu *Dynamická inžinierska geológia* (1992) a jeho výskumná práca v hľadaní zákonitosti inžinierskej geodynamiky vyvrcholila v roku 1993 získaním vedeckej hodnosti DrSc. V roku 1997 bol vymenovaný za riadneho profesora v odbore hydrogeológia a inžinierska geológia. Publikácie aktívny je i v dôchodkovom veku, v spoluautorstve napísal viacero článkov a významne sa podieľal na tvorbe učebnice *Geologické hazardy a ich prevencia* vydanej v r. 2011. V súčasnosti pracuje na ďalšej učebnici.

Profesor Rudolf Ondrášik je vzácnou osobnosťou slovenskej inžinierskej geológie a patrí mu významné miesto nielen v oblasti vedy, keďže ako prvý rozpracoval vplyv neotektonických pohybov na povrchové geologické javy a štruktúry a najmä na vznik geologických hazardov v Západných Karpatoch, ale i v oblasti organizácie a prípravy koncepčných materiálov pre rozvoj inžinierskej geológie v bývalom Československu a potom i na Slovensku. Veľmi cenná bola aj jeho dlhoročná konzultačná činnosť pre prieskumnú a projektovú organizáciu pri plánovaní využitia územia a pri

realizácii inžinierskogeologických prieskumov pre veľké národnospodárske stavby, akými boli prečerpávacie vodné elektrárne či diaľničné tunely (Ovčiarso, Sitina, Višňové a i.). Počas svojho aktívneho pracovného života zastával rad významných odborných funkcií doma i zahraničí. Vychoval mnohých absolventov a doktorandov. Absolvoval početné študijné a prednáškové pobyty na zahraničných pracoviskách, bol pozývaný na medzinárodné podujatia ako hlavný prednášajúci. Dva roky pôsobil ako hosťujúci profesor na Sagskej univerzite v Japonsku.

Vážený pán profesor, milý Rudko, chceme Ti aj takouto formou poďakovať za Tvoju dlhoročnú pedagogickú, vedeckovýskumnú, publikačnú i organizačnú činnosť, za mnohé podnetné nápady v odbore a za poctivý prístup ku všetkému a do ďalších rokov zaželať hlavne pevné fyzické i duševné zdravie, osobnú spokojnosť v rodinnom prostredí a naďalej neutíchajúci elán po poznani a práci.

Katedra inžinierskej geológie PriF UK

Jubilant prof. PhDr. Vladimír Černušák, CSc.

V týchto dňoch sa dožíva 95 rokov jeden z najvýznamnejších telovýchovných pedagógov na Slovensku a prvý predseda Slovenského olympijského výboru prof. PhDr. Vladimír Černušák, CSc.

Vladimír Černušák sa narodil 25. novembra 1921 v Novom Meste nad Váhom. Vo svojom rodnom meste ukončil základnú školu a v r. 1940 zmaturoval na mestskom gymnáziu. K športu mal vždy blízko. Ako stredoškolač reprezentoval novomestské gymnázium v basketbale, za miestny klub hrával futbal. Okrem toho sa venoval gymnastike, kanoistike a plávaniu. V r. 1941 začal študovať na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (PriF UK) kombináciu geografia – telesná výchova. V r. 1944 sa zapojil do SNP. Po potlačení povstania aktívne vstúpil do ilegálneho protifašistického odboja. I napriek týmto ťažkým rokom V. Černušák úspešne ukončil štúdium na PriF UK štátnymi záverečnými skúškami len niekoľko dní po ukončení 2. svetovej vojny.

Svoju pedagogickú činnosť začal ako odborný asistent na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave (1953 – 1959). V r. 1959 – 1960 pôsobil na Filozofickej fakulte UK. Po zriadení Inštitútu telesnej výchovy a športu, z ktorého sa neskôr stala Fakulta telesnej výchovy a športu UK (FTVŠ UK), prešiel v r. 1960 na toto nové pracovisko, kde pôsobil až do r. 1990. V r. 1965 obhájil titul kandidáta pedagogických vied. Po zriadení FTVŠ UK sa stal vedúcim vtedajšej Katedry teórie a metodiky plávania. Túto funkciu vykonával až do 1968. V období 1963 – 1966 zastával post prorektora UK. V r. 1968 mu bol udelený titul mimoriadny profesor. V r. 1968 sa stal predsedom Slovenskej telovýchovnej organizácie, v období 1969 – 1983 vykonával funkciu predsedu Slovenského ústredného výboru Československého

zväzu telesnej výchovy, v r. 1969 – 1992 bol podpredsedom Československého olympijského výboru. Kontakt s FTVŠ UK napriek významným funkciám neprerušil až do konca svojho odchodu do dôchodku – na fakulte prednášal organizáciu a riadenie telesnej výchovy a športu, olympijské hnutie a olympionizmus.

Profesijne sa venoval predovšetkým plávaniu – nenadarmo sa prof. Černušák považuje za jedného zo zakladateľov športovej plaveckej prípravy na Slovensku i v bývalom Československu. Tomuto športu zasvätil aj svoje prvé vysokoškolské skripty *Základy plávania*, ktoré popisovali techniku a metodiku jednotlivých plaveckých spôsobov, čím položili základy športovej plaveckej terminológie. Obľúbenou sa stala i jeho publikácia *Športový tréning plávania, skokov do vody a vodného póla*. Popri svojich bohatých výskumných aktivitách sa však významnou mierou podieľal aj na položení základov športovej prípravy talentovanej mládeže, čoho dôkazom sú aj jeho práce: *Športová príprava a rast pohybovej výkonnosti mládeže, Závislosť všeobecnej telesnej výkonnosti od telesného rozvoja športujúcich detí* či *Vplyv plávania na pohybovú výkonnosť mládeže*. Ako vysokoškolský učiteľ však ostal verný aj svojej druhej kvalifikácii – geografii: počas letných sústredení na Orave či Richňave pravidelne viedol kurzy topografie a orientácie i orientačného behu.

Prof. V. Černušák je nositeľom viacerých štátnych významenaní a medzinárodných ocenení. Je čestný člen Medzinárodného olympijského

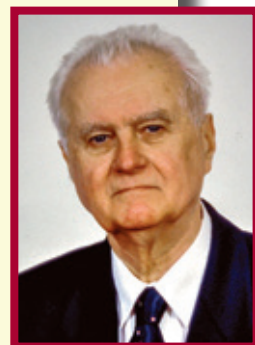
výboru a čestný predseda Slovenského olympijského výboru.

Ako pedagogická autorita s mnohostrannými záujmami, aktivitami a hlavne s bohatými životnými skúsenosťami vždy odhodlane a rád spolupracoval so študentmi i kolegami. Napriek svojmu náročnému dennému programu, ktorý vyplýval z jeho angažovanosti vo verejných, politicko-spoločenských a športových funkciách, si vždy na svojich kolegov vedel nájsť čas. Pre mňa osobne bolo každé stretnutie s profesorom V. Černušákom školou života a vždy som mal z neho dobrý pocit. Jeho láskavé a múdre slová boli pre mňa balzomom a ukázkou veľkej ľudskosti.

Prof. V. Černušák sa napriek istým zdravotným ťažkostiam, ktoré prekonal v predchádzajúcom roku, i dnes udržuje v kondícii po telesnej aj duševnej stránke, a to cvičením a pohybom v domácom prostredí v prítomnosti svojej rodiny. Stále sleduje zahraničné a domáce dianie a rovnako sa teší i z úspechov našich športovcov na tohtoročných hrách olympiády v Riu de Janeiro.

Za celú veľkú pedagogickú a športovú rodinu želáme prof. Vladimírovi Černušákovi k jeho krásnym 95 rokom veľa zdravia, sily a radosti do ďalších rokov života v kruhu jeho rodiny, priateľov, ale i nás všetkých.

PaedDr. Ľubomír Kalečík, PhD., FTVŠ UK
Foto: Ján Súkup

Na svojom sne som makala pätnásť rokov

Ak ste cez leto pozorne sledovali hry olympiády v brazílskom Riu, určite ste si medzi športovkyňami a športovcami slovenskej olympijskej výpravy všimli našu večne vysmiatu a pozitívne naladenú mladučkú gymnastku **Barboru Mokošovú**. Šikovná devätnásťročná gymnastka z klubu Slávia UK v Bratislave, ktorá reprezentuje Slovensko v športovej gymnastike na vrcholových podujatiach už od svojich deviatich rokov, je momentálne študentkou druhého ročníka na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave (FTVŠ UK), kde študuje trénerstvo a učiteľstvo telesnej výchovy. V rozhovore pre Našu univerzitu nám okrem iného Barča, ako ju jej priatelia dôverne volajú, prezradila, čo to vlastne znamená naplno sa venovať gymnastike, ale i to, aké dojmy si odnáša z olympijského Ria.

Vraj ste jednou z najvyšších gymnastiek sveta...

Áno, je to pravda, na gymnastku som veľmi vysoká, ale všetko má svoje pre a proti. Výhodou je, že gymnastka vyzerá elegantnejšie, keď je vyššia, ako keď má 140 cm. Aspoň mne osobne sa vyššie gymnastky páčia, pretože pôsobia viac žensky a sú to aj postavou „normálne“ baby. Na druhej strane predstavuje pre mňa moja výška aj istý hendikep – napr. na bradlách mám trochu problém zместиť sa medzi žrde. Ale i tak sa s tým dá úplne v pohode cvičiť.

Gymnastike sa venujete už od svojich štyroch rokov. Kto vás k nej priviedol?

Šport máme v rodine. Moja mama bola totiž tiež gymnastka a teraz trénuje gymnastiku malé deti, takže telocvičňa bola pre mňa už od útleho detstva (takmer od narodenia) druhým domovom. K tomuto športu som tak mala vždy veľmi blízko.

Ktoré z náradí je vaše obľúbené?

Jednoznačne sú to bradlá. Milujem ten pocit, keď môžem letať z jednej žrde na druhú, skúšať nové veci a neustále sa zlepšovať.

Už ako 9-ročná ste sa stali súčasťou slovenskej reprezentácie. Odvtedy ste Slovensko reprezentovali na mnohých vrcholových športových podujatiach – ktoré z nich vám najviac utkveli v pamäti? A ktoré svoje úspechy si najviac ceníte?

Je toho veľmi veľa, no každé jedno víťazstvo je pre mňa malým triumfom a odmenou za vynaloženú drinu. Z tých tohtoročných a pre mňa najväčších úspechov spomeniem aspoň 13. miesto z Majstrovstiev Európy v švajčiarskom Berne, 3. miesto z veľkých medzinárodných pretekov Austrian Team Open v rakúskom Linzi, kde sa mi podarilo, dodnes neviem ako ☺, poraziť aj majsterku Európy, či 2. miesto z Elek Matolay Memorial, medzinárodných pretekov v Maďarsku. No, pochopiteľne, úplne najviac sa teším zo svojej účasti na olympiáde v Riu. Na svojom sne dostať sa tam som makala pätnásť rokov. Vyplatilo sa.

A čo vaše dojmy z Ria? Veď aj vďaka vám si slovenská športová gymnastika drží kontinuitu účasti na hrách olympiády, ktorá trvá už od Barcelony 1992. Musí to byť skvelý pocit.

Hry olympiády v Riu de Janeiro boli pre mňa naozaj neskutočným zážitkom. Jedinečná možnosť stať sa aktívnou súčasťou najväčšieho športového sviatku pre mňa znamenala a znamená oveľa viac než „len“ splnený sen. Každú jednu sekundu svojej olympijskej premiéry som si užila naplno. A spravím všetko preto, aby som si olympiádu ešte minimálne raz zopakovala.

Takže vás uvidíme v Tokiu? ☺

Tokio je momentálne predsa len ešte ďaleko, preto ho ako samozrejmý neberiem. Jednoznačne by to však bol môj ďalší splnený sen. Môžem vám však sľúbiť, že budem na sebe naďalej veľmi tvrdo pracovať, aby sa mi to podarilo, a uvidíme. ☺

Čo všetko vlastne obnáša venovať sa naplno gymnastike? Napríklad koľko hodín týždenne trénujete?

Gymnastike musíte byť oddaný celým svojím srdcom, milovať ju, inak sa to nedá. Znie to ako lacná fráza, no je to tak. Nesie to so sebou veľa odriekania, zranení, bolesti, ťažkých dní, ale keď napokon vstúpite na pódium, tak razom zabudnete na všetko to ťažké – to je pre mňa jeden

z najkrajších pocitov na svete. ☺ Preň sa naozaj oplatí trénovať tých šesťkrát do týždňa, čo týždenne predstavuje cca 30 až 32 hodín intenzívneho tréningu.

Čo vás počas tých ťažkých dní ženie vpred?

Ako sa hovorí: Keď ju miluješ, nie je čo riešiť. Presne toto platí pre mňa a gymnastiku. Tak veľmi milujem tento šport, že si život bez neho neviem ani predstaviť. Navyše, vpred ma ženie i vytýčený cieľ dosahovať čo najlepšie výsledky a byť čo najlepšia, prekonávať svoje vlastné limity.

Stihate popri gymnastike aj niečo iné? Čo vaše záľuby?

Popri gymnastike sa snažím stíhať predovšetkým školu. Našťastie, učitelia na fakulte mi vychádzajú v ústrety a veľmi mi pomáhajú, vďaka čomu zas popri škole stíham tréningy. ☺ A keď sa dá, rada sa začítam aj do dobrej knihy. Najradšej mám autobiografie, príbehy zo života, ale nepohrdnem ani kriminálkami. V zime sa zas s nadšením a bez protestov nechám zlákať na snobobing.

Ste absolventkou športového gymnázia, momentálne študujete na FTVŠ UK. Pripúšťate vôbec v prípade svojej profesijnej budúcnosti aj iný než so športom úzko spätý scenár?

Šport milujem, môj život by bol bez neho určite o dosť nudnejší. Bavi ma však aj práca s deťmi, preto by som sa v budúcnosti chcela určite viac venovať aj tejto oblasti, resp. úplne ideálnou by bola kombinácia oboch týchto záľub, takže ktohovie, možno nakoniec pôjdem v maminých šlapajach a stanem sa trénerkou. To je však pre mňa momentálne hudba ďalekej budúcnosti. Nechám sa prekvapiť. ☺

Erika Hubčíková

Foto: Archív Barbory Mokošovej

Na virtuálnej prehliadke Vysokoškolského mesta Ľ. Štúra – Mlyny UK

Vysokoškolské mesto Ľ. Štúra – Mlyny UK (VM Mlyny) ako najväčšie ubytovacie zariadenie pre vysokoškolských študentov na Slovensku rozšírilo počas tohto leta svoj webový portál aj o službu TourMake, prostredníctvom ktorej je možné cez mobilný telefón alebo z pohodlia domova uskutočniť prehliadku areálu internátu. Cieľom tejto virtuálnej prehliadky je predovšetkým rozšíriť informačný a obrazový rozsah možností spoznať areál a lokalizácie jednotlivých objektov na ubytovanie, telocvičňa a stravovacie prevádzky s navádzaním smeru chôdze. VM Mlyny je jediný internát na Slovensku, ktorý má takúto podrobnú virtuálnu prehliadku k dispozícii a to aj pre zahraničných študentov v anglickej verzii.

Virtuálnu prehliadku nájdete na: <http://mlyny.uniba.sk/o-nas/virtual-na-prehliadka/>.

Mgr. Martina Krútilová,
Vysokoškolské mesto Ľ. Štúra – Mlyny UK

Otec na „materskej“

Čakám bábätko a dohodli sme sa s otcom dieťaťa, že ostane s dieťaťom doma on, aby mi dal priestor na dokončenie posledného ročníka štúdií. Ja nemám nárok na materské. Počula som, že okrem matky môže byť na „materskej“ aj otec dieťaťa. Za akých podmienok mu vznikne nárok na túto dávku a aké podmienky a formality musíme splniť?

Aj keď názov nemocenskej dávky „materské“ evokuje, že ho môže poberať len matka, nie je to úplne tak. Podľa zákona o sociálnom poistení (Zákon č. 461/2003 Z. z.) je materské poskytované poistenkyni, ktorá je tehotná alebo ktorá sa stará o narodené dieťa. Podmienkou vzniku nároku na materské je, že bola matka v posledných dvoch rokoch pred pôrodom nemocensky poistená najmenej 270 dní. Okrem toho je možné podľa § 49 tohto zákona poskytnúť materské aj inému poistencovi z dôvodu prevzatia starostlivosti o dieťa do troch rokov jeho veku.

Podľa § 49 ods. 2 písm. d) je takýmto iným poistencom aj otec dieťaťa na základe dohody s matkou. Okrem rovnakej podmienky, ktorá platí aj pre matku dieťaťa, teda, že bol otec dieťaťa počas predchádzajúcich dvoch rokov nemocensky poistený aspoň 270 dní, musia byť splnené aj ďalšie predpoklady. Tými sú dohoda s matkou dieťaťa, že otec prevzal dieťa do starostlivosti, uplynutie doby šiestich týždňov od pôrodu a tiež skutočnosť, že matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok. Navyše, ak ide o samostatne zárobkovo činnú osobu, nesmie mať voči Sociálnej poisťovni ku dňu vzniku nároku žiaden nedoplatok.

Otec bude materské poberať 28 týždňov, teda o šesť týždňov menej, ako by to bolo v prípade matky (tá totiž spravida na „materskú“ nastúpi už 6 týždňov pred termínom pôrodu). Výška materského u otca sa ráta rovnako, ako by sa rátala aj v prípade matky (spravida 70 % denného vymeriavacieho základu).

Tlačivo so žiadosťou o materské vystavuje otcovi dieťaťa príslušná pobočka Sociálnej poisťovne. Otecko v ňom vyplní potrebné údaje, podpíše ho a ak je zamestnancom, predloží ho na potvrdenie svojmu zamestnávateľovi. K žiadosti je potrebné dodať doklady potvrdzujúce splnenie podmienok.

Prvou prílohou k žiadosti je teda potvrdenie z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad práce“), že matka odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti otca nepoberá rodičovský príspevok. Mamička si môže požiadať o rodičovskú dávku na dobu prvých šiestich týždňov, kedy nemôže materské poberať otec. Potom požiada úrad práce o odňatie rodičovského príspevku z dôvodu, že si otec uplatňuje nárok na materské, a vyžiada si potvrdenie o tom, že ku dňu nástupu otca na „materskú“ nebude poberať rodičovský príspevok.

Druhým dokladom je dohoda, ktorou preberá otec dieťa do svojej starostlivosti. Zákon špecificky nestanovuje jej náležitosti a Sociálna poisťovňa pre tieto účely nezverejnila žiadne tlačivo. Pre účely žiadosti o materské musí mať táto dohoda písomnú formu. V nej treba presne identifikovať zmluvné strany (teda uviesť osobné údaje matky aj otca), uviesť jej predmet (prevzatie dieťaťa do starostlivosti otca), uviesť osobné údaje dieťaťa a dátum, od ktorého preberá otec dieťa do starostlivosti (to je dátum nástupu na „materskú“). Samozrejme, dohodu o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otca musia obaja rodičia podpísať a uviesť dátum podpisu. Podpísaním tejto dohody nijako nezanikajú rodičovské práva matky ku dieťaťu, matka sa bábätko právne „nevzdáva“, akoby sme sa mohli mylne domnievať. Aj keď počas malého domáceho konfliktu o tom, kto je na rade s prebaľovaním dieťatka, môže oteckovi pre lepšiu motiváciu predostrieť ním podpísanú dohodu...

Mgr. Zuzana Zelenajová,
interná doktorandka na Katedre ústavného práva PraF UK

Platím, platíš, platíme

V dnešnom svete podnikania alebo – ak chcete – biznisu je veľmi dôležitá reč peňazí. Z každej strany na nás kričia rôzne ponuky, akcie, výhodné a zvýhodnené balíčky. Ako je to však v skutočnosti? Obchodníci radi používajú slovo „zadarmo“, a kupujúci ho ešte radšej vidia. Stačí, ak pred neho pridáme percentá, gramy alebo mililitre, a už niečo kupujeme zadarmo. Z čoho sa vlastne vyvinuli samotné peniaze?

Peniaz – penny – fening. Čo majú tieto slová spoločné, okrem toho, že sú to platobné prostriedky? Hoci sú alebo to boli platidlá používané v úplne iných krajinách, ich pôvod je takmer totožný. Slovenské slovo *peniaz* sa používa približne od 15. storočia a je odvodené od praslovanského výrazu **pěnědzь* pričom tento výraz je prevzatý z nemeckého *pfending* (fenig). Anglické *penny* je rovnakého pôvodu ako nemecké *Pfennig*. *Fening* bola peňažná jednotka v niektorých krajinách pred zavedením eura. Starší význam tohto slova je jednotka váhy striebra, a to je pravdepodobne prevzaté z latinského *pondus* (váha). Súčasný význam slov *peniaz* – *penny* – *fening* sa teda vyvinul z pôvodného významu „váha“, čo sa špecifikovalo na „množstvo drahého kovu s istou váhou“, a to je v súčasnosti „minca v danej hodnote“.

Pozrime sa ešte, z čoho sa vyvinulo sloveso *platiť*. Toto slovo sa používa od 15. storočia a vyvinulo sa z praslovanskej podoby **platiti*, čo bola pravdepodobne odvodenina od **platъ* (kus látky). Z tohto teda vyplýva, že pôvodnou „menou“, platidlom, boli štvorcové kusy plátna. S rovnakým významom máme aj odvodeniny tohto slova, napríklad: *plat*, *pláca*, *doplatiť*, *splatiť*, *splátka*, *výplata* alebo *úplatok*. Predstavte si, že by ste namiesto súčasných papierových bankoviek nosili v peňaženke kusky plátna...

Podrobnejšie o pôvode týchto slov informuje najnovší *Stručný etymologický slovník slovenčiny* od absolventa Filozofickej fakulty Univerzity Komenského Dr. Lubora Králika.

Mgr. Petra Kollárová,
Katedra slovenského jazyka FiF UK

LISTUJEME V STARÝCH ČÍSLACH

Naša univerzita 1961, ročník VII., č. 5

Krásna a nezníiteľná je družba medzi študentmi celého sveta. (K medzinárodnému dňu študentstva).

Konfucius: „(Tajnička 1) človek hľadá všetko v... (tajnička 2), (tajnička 3) hľadá všetko v... (tajnička 4).“

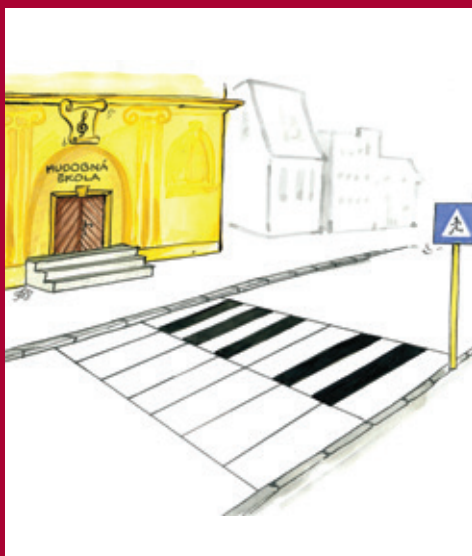
	atún Ems	zn. koz- metiky	2	jazero (rus.)	Armo Wells	Volks- wagen (skr.)	trblietavo	vysoký (hud.)	3	mesto v USA
	japonská sopka				vlhkosť					
	prepravuj vezením				anglický šachista doviali					
	hlavné jedlo					šliapni Zoltán (dom.)				
	nerozruší kopaním									
	zbadal	robili	zn. zubnej pasty 4					nitrid ytri- tý (vz.) remeslo (nem.)		
Ilo Aso	decipond (zn.)	pracuj pluhom	Humenné (EČV)	UK Distri- butors (skr.) omotajte		odlom mesto v Peru			1	slimák (angl.)
skončilo hovoriť							nemecká rieka talianske sídlo			
prebalili						tuniak (špan.) citosl. fúknutia				
skoryl Metier	utorok (skr.)	Libéria (kód)	štát v USA vajce (nem.)			ženské meno statsie- mens (zn.)				
odletelo					staroveký národ					
bežím (expr.)					turmalín čierny					

Autorka: RNDr. Daniela Kalaninová, PhD.

Správne znenie krížovky posielajte na adresu nasa.univerzita@uniba.sk do 6. decembra 2016 a vyhrajte 8 GB USB kľúč. Spomedzi správnych odpovedí vyžrebujeme výhercu, ktorého meno uverejníme v budúcom čísle Našej univerzity.

Vyhodnotenie z minulého čísla: William Cullen Bryant: „Jeseň – TAJNIČKA: posledný a najkrajší úsmev roka.“ Správnu odpoveď poslala aj Simona Rusnáková. Srdečne blahoželáme!

KARIKATÚRA

Autor: doc. PaedDr. Anton Lednický, PhD.,
FTVŠ UK

Čo nájdete v decembrovej Našej univerzite?

- ✓ **Univerzitná kvapka krvi privítala darcov už na svojom 7. ročníku**
Koľko darcov z rodov študentov, zamestnancov i priaznivcov UK sme na tomto dobročinnom podujatí privítali? Ktojej fakulte UK patrilo prvenstvo v počte darcov?

- ✓ **Rektor Univerzity Komenského ocenil výnimočných študentov a pedagógov**
Za aké významné úspechy a pozoruhodné aktivity si prevzali ocenenia?

- ✓ **Študenti FMFI UK zorganizovali súťaž pre 400 stredoškôľakov**
Ako prebiehal tohtoročný Fyzikálny NÁBOJ? Kto sa tešil z víťazstva?

- ✓ **Rozhovor so známou kuchárkou a absolventkou EBF UK Michaelou Králikovou**
Čo jej prinieslo víťazstvo v kuchárskej reality šou MasterChef? Ako sa jej darí v gastronbiznise? A ako si spomína na svoje vysokoškolské časy?
- ✓ **veľa ďalšieho zaujímavého čítania**

Ak chcete niekoho potešiť originálnou darčkovou krížkovou podľa svojich predstáv, kliknite na:
<https://www.iasspravim.sk/profil/DanielaSVK>.

International contacts are forged between the academic community and the business sector at the Comenius University Science Park

The Diplomatic, Economic and Academic Days event took place in Bratislava on 12 and 13 October 2016 under the patronage of Princess Léa of Belgium as a part of Slovakia's presidency of the Council of the European Union. This event included an international conference at the Comenius University Science Park which aimed to support agreements for cooperative activity and create networks between Slovak and Belgian businesspeople and universities. Comenius University organized the conference in partnership with the Cercle International Diplomatique et Consulaire and UNICA, which is a prominent institutional network of universities in Europe. **p. 3**

Comenius University medical students are innovating the study of medicine

Student Tomáš Brngál from the Faculty of Medicine and his team at the Virtual Medicine student startup have come up with a unique application – a virtual autopsy room which allows the user to see the human body in 3D. A virtual anatomical classroom has been created thanks to support from Comenius University Vice-Dean and head of the Institute of Anatomy, Associate Professor Eliška Kubíková; Samsung Slovakia; and the success of this project in the Tatra banka Foundation grant programme. Virtual Medicine was successful in the Slovak Student Startup Cup in the category of Science and Medical Technology. They also won the Quick Pitch competition at the Startup or Shutdown conference. **p. 3**

The Dalai Lama at Comenius University

On 16 October 2016 the 14th Dalai Lama and Comenius University honorary doctorate holder Tenzin Gyatso met with the academic community in the Moyzes Hall at the Faculty of Arts. The event, centred on the theme of "Moral Aspects of Education and Science for the Benefit of Humanity", took place in an atmosphere of realization of the need to respect others, unity, and solidarity. At the end of the meeting, Comenius University Rector, Professor Karol Mičieta, presented the Dalai Lama with a commemorative university ring. **p. 5**

The 20th Akadémia & Vapac® education fair

From 11 to 13 October 2016, the 20th annual Akadémia & Vapac® education fair, which was held under the auspices of Maroš Šefčovič, Vice-President of the

European Commission; Peter Plavčan, Minister of Education, Science, Research and Sport of the Slovak Republic; and Rudolf Kropil, President of the Slovak Rectors' Conference, took place in the Aegon Arena. All thirteen faculties at Comenius University took part. Faculty representatives presented visitors with information about study conditions and possibilities and advised them on the choice of study programme and preparing for entrance examinations. **pp. 6–7**

A Pulitzer Prize winner speaks at Comenius University

On 25 October 2016 a lecture was given in the Comenius University Auditorium by the investigative journalist Deborah Nelson on the topic of "How Can We Write About a World Which is Totally Changing?" Nelson, a 1997 Pulitzer Prize winner, told the audience about the work of an investigative journalist and spoke about problems which can no longer be ignored by society. Nelson's lecture was part of a series of annual lectures where Pulitzer Prize winners come to talk at the university. At the end of the lecture, Nelson was presented with a commemorative university medal by the Vice-Rector, Professor Daniela Ostatníková, on behalf of the Comenius University Rector. **pp. 8–9**

Comenius University ice hockey players once more win gold

On 3 November 2016 the 4th annual Slovak University Ice Hockey Tournament took place at the Vladimír Dzurilla Ice Stadium. The event was organized by the Slovak University Sports Association in partnership with the Ministry of Education, Science, Research and Sport of the Slovak Republic, and the Slovak Ice Hockey Federation. The Comenius University ice hockey team, made up of students from the Faculty of Physical Education and Sport, and under the guidance of coach and university teacher Igor Tóth, defended their titles from 2014 and 2015, meaning they secured a "golden hat-trick" and the Slovak University Sports Association's Challenge Cup. **p. 10**

Comenius University's Faculty of Law celebrates 95 years of activity

At a special meeting of the faculty's Scientific Council on 20 October 2016, the Faculty of Law celebrated 95 years since it began operations. This occasion saw the Faculty Dean, Associate Professor Eduard Burda, award a number of people with commemorative medals. In a similarly ceremonial atmosphere, the 3rd annual Bratislava Legal Forum, an international academic conference organized by the

faculty, took place on 21 and 22 October 2016 under the auspices of the Speaker of the National Council of the Slovak Republic. **pp. 12–13**

95 years of the Faculty of Arts

"We've enjoyed thinking for 95 years" was the anniversary slogan of Comenius University's Faculty of Arts, which is the oldest humanities and social sciences faculty in Slovakia; it celebrated its 95th birthday with an academic conference on 24 and 25 October 2016. Over 40 experts in different fields focused on key moments in the faculty's development as well as on the personalities who have worked there. **pp. 13–14**

The Faculty of Roman Catholic Theology of Cyril and Methodius at Comenius University celebrated 80 years of existence

On 4 October 2016 the Faculty of Roman Catholic Theology of Cyril and Methodius celebrated its 80th anniversary. Celebrations began with a special church service in St Martin's Cathedral. They continued in the faculty's Benedict XVI Auditorium, where a lecture was given by the Faculty Vice-Dean, Professor Emília Hrabovec, who presented the key milestones in the faculty's history. The celebrations included a presentation of personal letters of thanks to a number of significant personalities, teachers, and administrative personnel at the faculty as an expression of gratitude for their work, support, and contribution to the faculty's development. **pp. 15–16**

An award for the University of the Third Age

From 21 to 23 October 2016 the three-day Senior Friendly Weekend took place in Bratislava. This event included a conference on active ageing and a ceremonial announcement of the winners of the Slovak Senior Friendly Awards, which had been already announced in January 2016 by the Klub Luna Senior Friendly civic association and the Bagar civic association with the aim of promoting active ageing. The University of the Third Age at the Centre for Continuing Education received an honorary award for its educational projects for seniors, its volunteer activity, and its development of cultural and social activities, including a current project focusing on remote parts of Slovakia; the award was accepted on behalf of the university by Dr Nadežda Hrapková, the university's head methodologist. **p. 17**

Mgr. John Peter Butler Barrer, PhD.

INFORMAČNÉ CENTRUM UNIVERZITY KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Tipy na vianočné darčeky

Univerzita Komenského
Šafárikovo nám. 6, Bratislava
prízemie novej budovy
(vchod z Múzejnej ulice)

Otvorené v pracovných dňoch

10.00 – 16.00 hod.

+421 2 592 44 986

infocentrum@uniba.sk

Viac informácií:

www.uniba.sk/infocentrum